

VI. TÜRKİYE MUHASEBE DENETİMİ SEMPOZYUMU

“Globalleşmenin Muhasebe Mesleği Üzerine Etkileri Ve Toplum Çıkarlarının Korunması”

P A N E L

Oturum Başkanı: Masum TÜRKER, Devlet Eski Bakanı

Panelistler (Soyadı Sırasıyla):

Mehmet Atığ, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

Prof. Dr. Rüstem Hacırüstemoğlu, Galatasaray Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ersin Özince, Türkiye Bankalar Birliği Başkanı ve Türkiye İş Bankası Genel Müdürü

Nail Sanlı, TÜRMOB Genel Sekreteri

Fikret Sevinç, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Başkan Yardımcısı

Kubilay Temuçin, Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet, günaydın. Sayın Genel Başkanımız, değerli konuklar, değerli panelistler; iki gün küreselleşme sürecinde global muhasebeyi tartıştık. Şimdi “Globalleşmenin Muhasebenin Muhasebe Mesleği Üzerindeki Etkileri Ve Toplum Çıkarlarının Korunması” başlığı adı altında iki gündür yapılan değerlendirmelerin ışığı altında konuyu ele alacağız.

Tabî biraz evvel değerli hocamız Sayın Pekdemir soyadı sırasını dikkate alarak panelistlerimizi alfabetik sırayla kürsüye davet etti. Bir de bizlere daha önce dağıtılmış olan bir program var. Daha önce dağıtılmış olanda farklılık şu: Önce muhasebe mesleğinden talepte bulunanların, muhasebe mesleğinin bilgilerini tüketenlerin isimleri yer alıyor. Biz de bu doğrultuda panelistlerin görüşlerini bu konuda alacağız, en sonra bu bilgileri arz etmekle ve yerine getirmekle yükümlü olan meslek mensupları adına Sayın Nail Sanlı’ya söz vereceğim.

Bu nedenle ben daha önceden elimize verilmiş olan baskılı broşürdeki isim listesine göre çağıracağım.

Şimdi şöyle bir dönüp bakıyorum, iki ay sonra ben muhasebe mesleğinde 36. yılımı bitireceğim. 36 yıl önce defter tutmaya başlamıştım ve 29 yıl önce de ilk defa denetimle tanışmıştım, denetim yapmaya başlamıştım. O günlerde, hatta çok geniş bir deneyimden sonra TÜRMOB’un yönetimine geldiğim günlerdeki muhasebe mesleğine bakışımla bugünkü bakışım arasında çok fark var.

Biz muhasebe mesleğine hep önümüze konulmuş veriler çerçevesinde tartıştık ve açın bakın muhasebeyle ilgili bilgilerin çoğunda Türkiye’de muhasebenin önemini ortaya çıkartan vergiye itiraz ettik. Niçin vergi için muhasebe yapıyoruz dedik. İsterseniz, vergi idaresi desin ki, ben bundan sonra vergiyi kelle başı alacağım, defter kitap istemiyorum, bakın size ihtiyaç olacak mı? Şimdi dönüp o şekilde bakalım.

Türkiye’de ortaklaşma kültürü, ortaklık kültürü gelişmemiştir. Ortaklık kültürü gelişmediği için muhasebeye de ihtiyaç ortaklık kültürünün gereği olarak oluşmamıştır. Bir başka tartıştığımız önemli konu bizim meslekle ilgiliydi. Diyorduk ki, eğer Dünya Bankası dayatmasaydı bu muhasebe mesleği çıkmazdı, yani 3568 Sayılı Yasa çıkmazdı. Aslında bu yasa çıkmadan da biz bir şeyler yapabilirdik. Bugün gelişmiş olan ülkelerde 100 yıl önce muhasebe mesleği kurulurken bir yasaya dayanarak kurulmadı. Önce bir araya geldiler, organize oldular, sonra biraz itibarlı olsun diye bir grup gitti Kraliçeden ferman aldı, “fermanlı muhasebeciler” dedik onlara. Sonra bir başka grup gitti dedi ki, “biz ferman alamıyoruz, bari sertifika alalım.” Onlar da gittiler Avam Kamarasından yetki aldılar.

Biz Türkiye’de bu işi yaptık, 1942 yılına baktığımız zaman denetim işi Türkiye’de vardı, bugün tartıştığımız konular vardı. Ve ben geçmişte bir gün söylediğim gibi, şimdiki Toschrosh’un ilk firması olan Noberi’nin firması 1939 yılında kurulmuştur Türkiye’de. 1939’dan 1967 yılına kadar inanılmaz bir portföye sahip olmuştur. O tarihlerde bizim meslektaşlarımız bunlarla konuşmuşlardır. Sonra zaten “Financial Times” da galiba ilân edince şu kadarlık portföy var, devrediyorum Türkiye’de, bütün bu gördüğümüz çok uluslu denetim şirketleri derhâl buralarda ofis açmaya gittiler. Şimdi bu arkadaşlarımızın bir bölümü

aramızda. İki gündür de bu çok uluslu şirketlere çatarken hafiften içinden alındıklarımı, “yahu bu işleri yapan biz Türkleriz” dediklerini de biliyorum.

Ama bir şey söyleyeyim; biliyor musunuz ki, siz Türkler olarak bu işte çalışabilmeniz için benim denetime başladıktan sonra Danıştayda takip ettiğimiz bir dava sonrası olmuştur. Yani o zaman hiçbirinizin ruhsatlı değil ve PriceWaterhouseCoopers ve Arthur Andersen’in ilk kurucularının ruhsatı yoktur; yurt dışından da yoktur, Türkiye’de de yoktur. Boğaziçi Üniversitesi’nden seçilmiş bir gruptur, bir süre Yunanistan’da Atina’daki ofiste eğitim görmüşlerdir. O zaman Danıştay’dan karar çıkarttık, Türk firması olmadıkça bunların kestiği faturalar gider yazılmaz. Ve o zaman bu işi takip ettiği dava da Shell’in ödediği bir faturayla ilgiliydi. Bu işte değerli bir hesap uzmanımız vardı, Rüştü Erimez, onun yazdığı raporlarla gidip geldik. Niye yaptık bunları? Şimdi tartışacağımız konuyla ilgilidir.

Biz istedik ki, o şirketlerde de çalışan Türk arkadaşlarımız bir gün işleri bittiği zaman kendi adlarına ofis kurarlarsa bu iş yaygınlaşsın, modern muhasebe yaygın hâle gelsin. İşte bunlardan bir tanesi Sayın Cevdet Sümer’dir. İlk kurulurken KPMG’de benzer yapılanma oldu; önce almadan kuruldu, sonra aldı onlar geliştirdi.

Bu tarihi gelişimi bilenleriniz biz, Türkiye’de ne olup bittiğini biliyoruz, ama Türkiye’de çok önemli bir kesimi ihmal ettik. Bunu, Allah uzun ömürler versin, Profesör Doktor Mustafa A. Aysan, “hizmete talep ve hizmete talep -dünyada da meslek böyle gelişmiş- banka kredilerinin denetimiyle başlar” demişti. Yani, bizim şimdi konuştuğumuz ruhsat alan Amerika’daki, İngiltere’deki, Hollanda’daki ruhsatların temel çıkış noktası, denizaşırı ülkelerdeki ticaretin denetimi ve bankadan kredi alırken kreditorlerin haklarını korumak için kredi alanların yeterli olup olmadığını denetlemek, şeklinde olmuştur.

Türkiye’den eğer vergi idaresinden çok sıkıldysak, bugüne kadar konuştuğlarımızın yerine getirilmesini istiyorsak, bankacılık sektöründen yararlanan iş adamlarının kendini denetletmeleri gerekir. Dün Genel Başkanımız Sayın Mustafa Özyürek belirttiler, 1994 yılında 5 Nisan krizinden sonra hatırlarsanız üç banka kapatıldı, Kanun Hükmünde Kararnameye 46. Madde olarak bankalardan kredi talep edenlerin finansal tablolarının denetlenmesi hükmü kondu; ama, bankacılar uygulamadı. Yeni mevcut bankacılık mevzuatında bu hükmü koyarken ceza da koyduk ve her dosya başı o zamanki parayla 1 milyardı, şu anda bunun da uygulanmadığını görüyoruz.

Şimdi bugünlerde -Sayın Semih de aramızda- risk denetimi de devreye giriyor bankacılık sektöründe. Bu risk denetimine girdiği bir yerde acaba bankaların sunduğu bilançolar eğer müşterilerine verdikleri krediler denetlenmemişse, müşterilerin bir kısmı boş da değilse, acaba ne yapılabilir sorusunu yabancı kreditorler soracak, bankaların sıralanmasında dikkate alınacaktır.

Burada konuşulan, Enron Skandalı diye konuşuldu sürekli, ben biraz daha bu bankacılık ve sermaye piyasasına yayılan olguyu bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Geçen Eylül ayında IMF ve Dünya Bankası bahar toplantılarında Amerika Birleşik Devletleri’nin Hazine Bakanının önerisiyle muhasebe raporlarına sistemlerinin ve denetim olgularının iyileştirilmesi ve bu konuda bir yeknesaklığa gidilmesi kararı alındı. Bu karar,

IMF ve Dünya Bankası üyesi bütün ülkelerin bakanlarının oybirliği ile alınmıştır. Ve bugün yayınlanmış olan; ki büyük ihtimalle web sitesine koymaları gerekir, dördüncü gözden geçirmede muhasebe standartlarını oluşturacak kurulun varlığını, denetim standartları kurulunun varlığını IMF'e bir taahhüt olarak gösterilmiştir. Ve IMF olsun, Dünya Bankası olsun bankacılık sistemimizdeki en büyük eksikliğin bu denetimsizlikten kaynaklandığını, şu aralar bankalar kredi verecek müşteri bulamadıkları için, yalnız devlete kredi verdikleri için araştırılmadığını söylüyorlar. Ama ileride bunun araştırılacağını, sıralama ve derecelendirme yapan kuruluşların önem vereceğini söylüyor.

Şimdi böyle bir talebe iki gündür gördüğümüz gibi Türkiye'de muhasebe mesleği buna hazır mı, Türk muhasebecisi buna hazır mı, biz Türk muhasebecisini ve Türkiye'de muhasebe mesleğini hem ekonominin avantajlarını, hem ekonomini iyiye gitmesiyle ilgili gereklilikleri, hem de firmaları ne ölçüde etkileyecek, nasıl bir kamu yararı konulacak, onu birlikte göreceğiz.

Şimdi ilk sözü burada bu kadar girizgahı yaparken tabii hizmete talebin bankacılık sektöründe olduğunu ve dünya muhasebeciliğinin böyle geliştiğini söylediğim, Ve benim Bakanlığım döneminde gerçekten bu konuyu finans ve reel sektör toplantısına getirip, bankalar olarak biz size kredi vermek istiyoruz, ama siz de bilâncolarınızı, biz nasıl düzelttik, düzeltmeyenler el konduysa, siz de düzeltin diye gündeme getiren ve benim bu meslek hayatımda bu lâfları ağızından söyleyen ikinci bir banka genel müdürü ve banka yöneticisi olarak gördüğümüz Sayın Özince'ye vereceğim.

Sayın Özince'den, hem toplum çıkarlarının korunması açısından, hem de bankacılık sektörünün piyasayı kredilendirmesi açısından global anlamda muhasebe mesleğinden beklentiler konusunu dinlemeyi arzu ediyoruz. Tabii bazı eleştirileri olacak, belki reddedecek, biz onları da saygıyla dinleyeceğiz. Buyurun Sayın Özince, söz sizin.

Ersin Özince

Teşekkür ederim Sayın Başkan, söze de, değerlendirmelerinize de.

Efendim, çok fazla detayla sizi yormak istemiyorum. Zaten benim de katıldığım otumlarda gördüm ki fikirler örtüşüyor. Burada birkaç konudan daha müşahhas teşhisleri hepimizin sağduyu sahibi, hele meslekli insanlar olarak koyabileceği gibi, yani bir kez de ben tekrarlamak istiyorum.

Birincisi; Sayın Bakanımızın ifade ettiği bankacılıkla ilgili düzenlemeler. Bugün geldiğimiz konumda, aynen işaret ettikleri gibi, bankacılık sektöründe sermayenin kuralları yeniden tanımlanmıştır ve riskle mütenasip sermaye konması gereği kurullarla belirlenmiştir.

Bu riskin içindeki en önemli boyutlardan bir tanesi de kredi ve müşteri riskiyse, diğer riskler de var tabii sermayeyi gerektiren, müşterinin riskinin belirlenmesi Türk bankacılık sistemindeki sermaye optimizasyonu açısından çok kıymetli. Yani, riskin belirlenmediği bir piyasada azamî ölçüde addediliyor aksi takdirde. Yani, İş Bankası olarak bir kredi değerlendirme paketi hazırladık, bakıyoruz çoğu firmamızın risk derecesi en kötü seviyelerde çıkıyor. Bu dün de değerlendirmelerde belirtilen genellikle firmalarımızın malî gücünün ve özellikle de öz varlıklarının yetersizliği ya da malî performanslarının, yani iktisadî performanslarının göz doyurucu şekilde olmamasından kaynaklanıyor. Biz bunu yıllardır teminata, sözüm ona teminata ağırlık vererek bertaraf etmeye çalıştık. Onun da ne derece başarılı olduğu malûmunuz.

Velhasıl, bundan sonra bankalardan kredi almak; ki kredi almak ne demek? Kişisel kanaatim, bir çek karnesi almak dahi artık kredi almak anlamına geldiğine göre, bir kredi kartı almak dahi kredi anlamına geldiğine göre, bütün gerçek ve tüzel kişilerin malî performansıyla bağdaşık kredi limiti tahsis edilebilecektir, herkesin ödeyebileceği kadar kredi limiti tahsis edilebilecektir. Banka bunun üstüne çıkarsa bunun ceremesini sermayedarın sermaye payı olarak tahsis etmek durumunda kalacaktır. Yani isterseniz, çok kötü bir bilânçoya hiç teminat da almadan kredi verebilirsiniz, ama o zaman onun kredi değerliliği kötü ise siz ona yüzde 100'e varan karşılıklar ayırma, en ufak bir performans probleminde de işte zarar yazmaya doğru giden evreye sokmak zorundasınız.

Velhasıl, bankacılık sistemimizdeki düzenlemeler bu açıdan uluslar arası normlara gelmiştir, hiç abartısız en küçük krediyi kullanmak için dahi böyle bir gereği yerine getirmek lâzım.

Öte yandan, bankacılık sisteminin uzun yıllardır müşterilerinin malî değerlendirmesini, iktisadî gücünü ölçmek için çok ciddi külfetlerle çeşitli referans kaynaklarına başvurması malûmunuzdur. İşte yıllarca, meselâ ben banka denetiminde görev yaptım, vergi dairesinden onaylı bilânço aradık. İstihbarat Malî Tahlil Müdürlükleri kurduk yüzlerce kişiden müteşekkil, o bilânçoları işlemeye, anlamaya, aynı standardı getirmeye çalıştık ki, müşterinin kredibilitesini, A kişisine X miktar kredi verirken, öbürü ondan iyiyse ona da X artı kadar verelim diye. Bunlar çok külfetli çalışmalardı.

Enflasyonun, reel faizin yüksek olduğu dönemlerde bankacılıkta bu tür gider artırıcı şeyleri göğüsleyebildik, ilâve masrafları göğüsleyebildik. Ama bugün, dün Sayın Özyürek'in de değindiği gibi, bankanın eline belli standartta, belli bir kültür, denetim ve kayıt kültürü sonucunda üretilmiş bilânçolar ulaştığında, tabî ki bankacılığın giderlerinden de tasarruf imkânı olacaktır.

Velhasıl, Türkiye'de kaynakların çok kıymetli olduğu, hepimizin malûmu, bankacılık sistemine özgülüyebileceğimiz sermayemiz de hem mahdut, hem de pahalıdır. Yani, illâ Türkiye'deki kredi ihtiyacının ve kredi kalitesinin, kredi riskliliğinin biz yüksek görünsün ama, ne yapalım canım, bankalarımız da bize kredi versin, reel sektöre kredi versin diyorsak, bunun ne Türk banka sermayedarlarının, ne de yabancı sermayedarların göğüslemesi iktisadî olarak mümkün değildir. Velhasıl, mutlaka bankacılıktaki risk kavramı doğrultusunda muhasebe mesleğinin üretim yapmasına muhtacız.

Benim ikinci başlık olarak değinmek istediğim, yine hepimizin malûmu olan sermaye piyasasıdır

Çok çeşitli veçhelerden bakılabilir, ama şu kadarını kendi bankam da dahil saptamak isterim: Bugün Türk Menkul Kıymetler Borsasının lokomotif şirketleri halka açık bankalarımızdır. Malûmunuz, bunların bir ara endeksteki paya yüzde 40'lara kadar çıkıyordu. Burada hem halka açık olduklarına göre tasarruf sahibinin, hem de bu bankalarımızın uluslar arası ticaretimize gerekli köprü vazifesini yapabilmesi için yurt dışındaki kreditorlerinin, sermaye kaynaklarının, bunların performansını anlayabilmesi için bu bankalarımızın yalnızca uluslar arası standartta ve enflasyon muhasebesine göre bilânço üretmesi falan yeterli değildir, aynen Sayın Türker'in ifade ettiği gibi o bankanın bilânçosunun içindeki unsurların da yegan yegan belli bir standarda getirilmesi artık geri dönülmez olarak karşımıza çıkmıştır. İyi ki de çıkmıştır, çünkü diğer taraftan da sermayedar, akıllı sermayedar, ülkemizde sermayenin kurumsallaşması konusunda bütün modeller henüz çalışmadı ama, akıllı sermayedar Polonya'daki yatırım yapacağı halka açık bankayla Türkiye'dekinin performansının karşılaştırmak istemektedir.

Üçüncü bir boyut, rekabet açısından, piyasa kurallarına ayak uydurabilmek açısından, biz banka yöneticisi olarak performansımızı emsal müesseselerle, yalnızca ulusal boyutta değil, uluslar arası boyutta da mukayese edebilmek mecburiyetindeyiz. Bu da içinde bulunduğumuz piyasanın standartlarının da benzer durumda olmasını gerektirir. Yani, siz en güçlü bünyeye sahip, en fevkalâde raporlamayı yapan Türk bankası olarak, böyle dışarıdaki fırtına gibi dalga dalga, hiçbir parametresi uluslar arası nitelikte ölçülemeyen bir denizin içinde işleminizi yapamazsınız, yapıyorsanız da etrafınıza anlatamazsınız.

Yani, şu sosyal parametreyi de şöyle koymak istiyorum: Sosyal parametre, işte sermaye piyasaları açısından bahsettim.

Bir önemli husus daha var, benim çok sevdiğim; bu demografik niteliğine bakılırsa, Sayın Türker 36 yıldır bu mesleğin içinde nasıl bir devinimle geldiğinden bahsetti. Bu mesleğin veyahut Türkiye'de bu konuda konacak standartlarının; ki dün benim de gördüğüm biraz sanki tereddütler var veya daha sanki epey tartışılacak bir şeyler varmış diye zannediyoruz. Bence hiç yok; çünkü Türkiye'nin demografik yapısına bakarsak çok genç ve iş hayatına sür'atle çağın koşullarıyla girmeye hazır bir toplum yapısı var. Yani, şuradakinden

çok daha genç bir kitle var iş hayatına katılacak, yani 30 milyonun üzerinde genç insan var 20 yaşın ya da 22 yaşın altında.

Bunlara her konuda uluslar arası standartları sunmamız lâzım, anlaşılabilir standartları. Çünkü, bu vatandaşlarımızın birçok konuda zaten uluslar arası standartta kendilerini mukayese etmeyi düşünebildiler. Yani, toplumun temel direklerinden birisi olan bu malî konulardaki şeffaflığı genç kitlelerin saygısını uyuracak gibi, yani yaratacak gibi kurmak galiba en önemli sorumluluklarımızdan bir tanesi.

Uzatmak istemiyorum.

Ben dün burada bir iki turizm şirketiyle konuştum. Burayı tercih ediyorlar, bu yöreyi, Belek. Nedeni şuymuş efendim: Uluslar arası nitelikte golf sahası varmış, uluslar arası nitelikte hava alanı varmış, işte uluslar arası ortamda pazarlayabiliyorlarmış ve her şeyden önemlisi de Mavi Bayrak var burada. Yani, burada gelip de Alman turisti enseptik olanlardan bir tanesi bu denize girdiği zaman burada temiz diye giriyor.

Şimdi adam çocuğunu sokacağı suyun uluslar arası nitelikte temiz olduğunu düşünüyorsa, en ucuza dahi sattığınızda bunu düşünüyorsa, parasını sokacağı, parasını riske edeceği piyasada da Mavi Bayrağın mutlaka dalgalanıyor olması lâzım. Ve biz bunu yapmaya şu yönden de hepimizin malûmunuz mecburuz: Rekabet açısından bunu yapmamız lâzım.

Biz sermayeyi istemiyoruz diyemeyiz, yabancı sermaye açısından söylemiyorum, yerli sermaye açısından da söylüyorum. Bugün maalesef Balkanlar'da birçok sanayicimiz Türkiye'ye nazaran daha olumlu piyasa koşulları buldukları için gidiyorlar ve bunun esasında da mutlaka kayıt sistemi, kayıt düzeni nedeniyle piyasanın risklerini veyahut da işin malî ayağının, vergisel yönlerinin etkileri var.

Fazla uzatmayayım. Benim kişisel kanaatim, buradaki bütün saptamalarımız geçmişti unutup Türkiye'yi bu konuda gelecekte nasıl görmek istiyoruz'a yönelik yapılmalıdır. Şöyle tamamlayayım: Bankacılık sistemiyle ilgili reformlar açısından da artık bu kaçınılmaz hâle gelmiştir. Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Sayın Özince'ye teşekkür ediyoruz.

Türkiye'de denetim olgusu iki kuruluş tarafından önce düzenlenmiştir, daha mesleğimiz yokken piyasada; ilki Merkez Bankası ve Hazine müşterek düzenlediler, şimdi Merkez Bankasıyla Hazinesinin görevini BDDK görüyor. O uygulamalar çok yaygın değildi, mevcut olan bankaların denetimiydi. Yaygın bağımsız denetimi ya da dün eleştirildiği gibi bağımsız dış denetimi ilk defa yaygın bir şekilde talep eden de Sermaye Piyasası olmuştur.

Sermaye Piyasası bunu talep ederken. meşhur Banker Kastelli olayından sonra, bankerler krizinden sonra, Sermaye Piyasasının kurulmasına ihtiyaç duyulduktan sonra gündeme getirmiş ve denetim işini kuruluşundan üç-dört yıl sonra ancak başlatabilmiştir.

Şimdi sözü ben önce, yaygın olarak denetimi talep eden ve fazla denetim şirketi oluşmasına neden olan Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı Kubilay Temuçin Beye vermek istiyorum ve kendisinden özellikle halka açılmada, kamuoyunu haklarını korumada muhasebe mesleğinden beklediklerini ve globalleşmede uluslar arası bilinen büyük kuruluşlar dışındaki bizim kendi statümüz içinde yetişmiş muhasebecilerimizden de aynı beklentiyi alıp almadığını da, özellikle bir eksiklik varsa burada birlikte görelim diye açıklama yapmasını bekleyerek sözü kendilerine veriyorum.

Kubilay Temuçin

Teşekkür ederim sayın başkan. Günaydın.

Dünkü gala yemeğinden sonra panel ne kadar ilginç ki yine burayı dolu görüyoruz. Hepinize teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar, Sayın Başkanın belirttiği gibi, özellikle biz de Türkiye’de 1980 yılından sonra bu serbestleşme dediğimiz, dışa açılma döneminden sonra özellikle hepimizin bildiği bir sermayenin serbest dolaşımı olgusuyla yoğun bir şekilde yaşıyoruz. Bu konu yoğunlaşarak, hızlanarak devam ediyor.

Bu sermayenin serbest dolaşımı bütün ülkeleri dönüştürüyor. Sistem değişikliklerine gidiyoruz, aynı sistem içinde kalan ülkelerde bile kendi sistemlerini aslında reform dediğimiz önemli değişikliklere uğrattıyor. Bir yerde, dünyanın geldiği ve ismine globalleşme veya Türkçe’yle küreselleşme dediğimiz bir olgu bütün ülkeleri dönüştürüyor, değiştiriyor. Bizim ülkemizde de bu yoğun şekilde yaşanıyor.

Biliyorsunuz, 1980 yılından sonraki dönemde gerek sermaye piyasasında ikinci pazarın açılması, bir kanunla Sermaye Piyasası Kurulunun kurulması, ikinci pazarların, borsaların faaliyete geçmesi ve şirketlerin işlem görmeye başladıktan sonra da özellikle yurt dışında yatırımcıların buraya gelmeleri yönündeki talepler, dolayısıyla karşı tarafın isteklerini de bu “international”, uluslar arası kural dediğimiz hususları gündeme getirdi. Gerek Türk şirketlerinin, gerek Türk kamu otoritelerinin, bu konuda düzenleyici otoritelerin benzer diğer gelişmiş ülkelere paralel hâle gelmesi de bir şekilde kaçınılmaz duruma geldi.

Şimdi Sayın Başkanın bahsettiği gibi, bağımsız denetim olgusu da Sermaye Piyasasında özellikle önemlidir. Çünkü, iki seçenekle dünya karşılaşmış.

Bir, bu bağımsız denetim dediğimiz, yani denetim dediğimiz şirketlerin denetimi konusunu kamu otoritesi mi yapsın? Bunun için yüzlerce binlerce denetim elemanı mı istihdam etsin? Yoksa bu işi bir kamu hizmeti olarak bağımsız denetim kuruluşları dediğimiz kuruluşlara yaptırın mı? Dünya bu ikinci seçeneği tercih etmiş genel olarak.

Dolayısıyla, sermaye piyasamızda da Sermaye Piyasası Kurulu binlerce denetim elemanı alıp şirketlerin bizatihi denetimini yapma yerine bağımsız denetim şirketlerine bu işi yaptırma, dolayısıyla da bununla halka açılacak şirketlerin bu halka açılmayla ilgili finansal bilgilerin kamuoyuna sunulmasının da aracılığını kabul etmiş.

Tabii burada, öncelikle dışarıdan gelen bu bağımsız denetim kuruluşlarının dışarıdaki orijinallerinden, orijin hâlinde başlayarak geliyor. Çünkü, ilk şeyler de genelde büyük veya güçlü kuruluşlar dediğimiz kuruluşların bağımsız denetimi, bunlar borsada işlem görmeseler bile dış kredi alabilmek açısından bazı ismi bilinen, dünyada bilinen bağımsız denetim kuruluşlarının raporları istenmesinden olay başlıyor.

Öncelikle düzeltme yapayım; biz Sermaye Piyasası Kurulu olarak bağımsız dış denetim diye bir şey kullanmıyoruz, böyle bir kavramımız yok. Dün herhâlde bir yanlış anlamadan olabilir, onu düzelteyim. Bizim kullandığımız, hep düzenlemelerimizde geçen “bağımsız denetim”dir herkesin kullandığı gibi, öyle farklı bir kullanımı söz konusu değil.

Şimdi nereye doğru gidiyoruz diye baktığımız zaman, dün ve önceki günkü panelleri şöyle bir süzersek, konuşmalardan, bütün dünyada finansal raporlamalarda tek otorite ve tek finansal raporlama standartlarına doğru gidiyoruz.

Aynı şekilde, Türkiye’de de muhasebe finansal raporlama konusunda tek otorite ve bu konuda standartları belirleyecek tek otorite ve tek standart kurallar konusuna doğru da bir gidiş olması gerektiği konusunda büyük çoğunluk hemfikir; gidişatın da o tarafa doğru olduğu gözüküyor. Bu konuda Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun yasal olarak da güçlendirilmesi ve bu konuda bir otorite olarak, yasal olarak da sağlanması durumunda zaten bir şekilde oraya gidiş olacak, diğer kamu kuruluşları, kamu otoriteleri bu konudaki düzenlemeleri oraya bırakacaklar. Tabii bunlar iş birliği hâlinde yapılması gereken standartlar olacak. Gidişatı bu şekilde görüyorum, bu şekilde değerlendiriyorum.

Burada bağımsız denetimde çalışan veyahut muhasebe mesleği olarak, meslek olarak bu işin içinde olan kişilerin de bu değişim ve dönüşümle, hızlı şeyden tabii ki etkilenmemeleri mümkün değil. Bir kere bu konuda kalite son derece artmış vaziyette, dolayısıyla son derece çok daha büyük iş düşüyor bu meslek erbabına.

Şu önümüzdeki dönemde gördüğümüz konu nedir? Enflasyona göre düzeltilmiş, konsolide edilmiş bilânçoların yayınlanması, yani daha çok uluslar arası standarda yakınlaşma, hemen akabinde uluslar arası finansal raporlama standartları dediğimiz dünyanın genelinde uygulanan, gelişmiş ülkelerinde uygulanan standartların Türk Sermaye Piyasasında işlem gören şirketlerde benimsenmesi ve uygulaması. Bu başladığı zaman bunun bağımsız denetimini yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının içinde çalışan, mesleği icra eden insanların buna göre yetişmeleri, buna ayak uydurmaları, adaptasyonu konuları önümüzdeki sorunlardır.

Ve bu konu başarılacak, başka bir seçenek göremiyorum. Yani dünya ölçeğinde yapılan, dünyadaki birtakım gelişmelerde yapılan hataların da sonrasında alınan derslerle diyeyim bu konu başarılmak durumunda, başarılı olunmak zorunda. Hem bu Türk Sermaye Piyasalarının, Türk şirketlerinin gelişimi, büyümeleri, dünyaya entegrasyonu açısından, Sermaye Piyasasında işlem gören şirket olsun veya olmasın zorunlu elzem. Çünkü artık öyle bir dünyaya doğru gidiyoruz ki, Sermaye Piyasasıyla ilgili olmayan, bir halka açık olmayan bir şirket bile, hatta bir KOBİ bile, küçük ve orta ölçekli bir şirketler bile görüyoruz ki ihracat yapıyor, yurt dışından gerekiyorsa fon buluyor. Şimdi bunların da bilânçolarını standartlara uygun karşı tarafın beklemesi bir yerde kaçınılmaz, dolayısıyla bunlar da standart, yüksek standartta malî tablo üretmek, bilgi üretmek ve bilgiyi vermek durumundalar.

Artık aile şirketlerinde bile kol kırılır yen içinde kalır deyip bilgileri gizleyerek bir yere varmamız, büyümemiz, üretimi artırmamız, yeni iş alanlarına girmemiz çok zor görünüyor bence. Bu durum karşısında bağımsız denetimin önemini artırıyor. Bağımsız denetim faaliyetinin önemi artarken biz Sermaye Piyasası Kurulu olarak bu işi kim iyi

yapıyor, kim iyi yapmıyor diye bakıyoruz. Mantalitemiz, yaklaşımımız budur; büyüklük küçüklük, yabancı yerli vesaire konularıyla ilgilenmiyoruz.

Sonuç olarak bağımsız denetim kuruluşları TÜRMOB çatısı veyahut düzenine göre kuruluyorlar, faaliyete geçiyorlar. Bizim şartları asgari sağlayanlar da biz listeye alıyoruz ve bu faaliyete başlıyorlar.

Bizim, dolayısıyla bu işi iyi, düzgün yapan, küçük veya büyük fark etmez veya öyle bir ayırımımız da önemli olarak yok, dünyada pek genelde söylenmekle beraber öyle bir ayırım da yapmıyoruz. İşini iyi yapan tüm bağımsız denetim şirketleri az da yapsa fakat düzgün yapmak kaydıyla başımızın tacıdır. O anlamda herhangi bir sorun ben görmüyorum, yani sonuç olarak bu pasta büyüdüğü zaman, birçok şirket geldiği zaman gayet tabii ki bağımsız denetim faaliyetinin de yeni standartlara göre tabii yapılacak. Şu andaki durumu söylemiyorum; şu andaki durum geçici bir durumdur ve bu durum artık sona ermektedir şu andaki durum.

Tam dünyanın istediği uluslar arası muhasebe standartlarına göre yapılacak raporların şirketler tarafından hazırlanması, bu da bir şirket, kendi şirket bünyesinde çalışan insanlar açısından yeni bir görev. Bunun denetimini yapacak bağımsız denetim kuruluşları açısından aynı şekilde, bizim tarafımıza, kamu otoritelerine düşen konu da bu geçişi, yeni, daha üst seviyedeki sisteme geçişi sancısız, efendim tabii ki zorlukları olabilecek, yardım ederek aşmaya, geçmeye çalışma görevi de bizim tarafa düşüyor. Biz de bu konuda kendimize düşen, bu daha iyi bir sisteme geçmede her türlü yardımı, kolaylığı yapma görevi de karşı karşıyayız.

Demek ki, bir kere mesleğin önemi artmaktadır, daha nitelikli, kaliteli, üst seviyede bir hizmet beklenmektedir. Dolayısıyla da bunun yapılabilmesi için eğitimi de gerektirmektedir. Bunun sonucunda yalnız şöyle bir baktığım zaman, onu söylüyorum: Yerli şirketler, Türk orijinli şirketler yalnız Türk Borsalarında değil, Amerikan, Alman veyahut Avrupa veyahut da başka borsa, Uzakdoğu Borsalarında da işlem görebilme aynı anda hedeflerini artık gündemlerine almalı, uluslar arası finansal raporun standartlarına uyduktan sonra ve tüm dünyadan ortak aramaya geçmeli. Türkiye’de konjonktür uygun değil deyip, Türkiye’de efendim yatırım ortamı müsait değil deyip, ellerini kavuşturup yapacak bir şey yok deyip oturmamaları gerekir. Artık biraz da böyle bakmak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü gidişat o tarafa doğru.

Dün belki bu Türkiye Muhasebe Standartları Kuruluyla Sermaye Piyasası Kurulu arasında bir problem var mı gibi sorular falan soruldu. Ona da bir cevap vereyim. Gerçi her ne kadar Kurul Başkanlığının cevabı varsa da, biz Sermaye Piyasası Kurulu olarak Türkiye Muhasebe Standartları Kuruluyla son derece iyi bir iş birliği içindeyiz, bu gidişatı da destekliyoruz, kendilerine de gerektiğinde de her türlü yardımı yapıyoruz

Sabrınız için çok teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Sayın Temuçin'e teşekkür ediyoruz.

Şimdi sıralamada yer alan Rüstem Hocamızı arkaya bırakacağım. Meslekten hizmet talep eden diğer iki kurumun da görüşlerini alalım, ondan sonra Hocamız muhasebe eğitiminde bu talepleri karşılayan bir sistem olup olmadığını ele alırlarsa daha da memnun oluruz.

Biraz evvel belirttim, Türkiye'de kayda da geçsin diye bazı açıklamaları yapıyorum. Artık bunları yalnız kendi beynimizde bizle birlikte göç etmesin diye ilk denetim talebi Merkez Bankası ve Hazine Müsteşarlığından bankalar için talep edilmiştir, Sermaye Piyasasından önce başlamıştır o. Aralarında üç-dört yıllık bir süreç var, bir fark var ve dünyada bankacılık sektörünü düzenleyen kuralları her ülkenin bankacılık sektörünü kontrol eden otoritelerin bir araya gelerek ve Basel Kuralları olarak bilinen, biraz evvel Sayın Özince'nin dile getirdiği uluslar arası düzeydeki kuralları belirledikten sonra Türkiye bu otorite yetkisini hem Merkez Bankasında mevcut olan kadrolarını, hem Hazine'deki kadrolarını da BDDK'ya devrederek belirlemiştir.

Ama, ben size Merkez Bankasından önce, -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- ilk denetim ihtiyacı olan bankayı söyleyeyim, o zamanki adıyla Amerikan Dış Ticaret Bankasıydı. 1970'li yıllardan yurt dışından kredi alabilmesi için denetim raporu istediler ve o zaman Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği'nde çalışan arkadaşların bir kısmı bir araya geldiler ve herkes çok cüz'î bir hisseyle ARIŞ adlı bir şirket kuruldu. Bu ARIŞ denetim yaptı ve Amerikan Dış Ticaret Bankasını denetledi. Denetimde, şimdi zannedersen yurt dışındadır, o zaman asistandı, Sayın Prof. Dr. Çiğdem Solaş çalıştı, Eşref Sümer çalıştı, İsmail Otar çalıştı, Prof. Dr. Mustafa A. Aysan çalıştı, Bülent Çorapçı çalıştı ve bir rapor çıktı ve o rapora dayanarak Amerikan Dış Ticaret Bankası yurt dışından kredi aldı. Benim de denetime başladığım yıl, o yılı.

Yurt dışından şimdiki DRT, eski adıyla Deloitte Heskins Ensels firması geldi, bir denetçi arıyor, ben de yardımcı olmaya çalışıyorum. Ofisimde muhasebe uzmanları sertifikası vardı, dedi ki, "sen niye kendin yapmıyorsun bu işi?" "Anlamadım" dedim, "var mı yetkimiz?" Hep toplantılarda sizin ruhsatınız yok, siz geçersizsiniz diye böyle dayatılıyor. "Tabii" dedi "ben seni nasıl gelip buldum?" Siz IFAC'ın üyesisiniz ve IFAC'ın üyesi olduğunuz için bu ruhsatla sizin denetiminiz kabul ediyor ve Deloitte Heskins Ensels'le bireysel olarak ilk defa biz iş yaptık 1980'li yıllarda.

Bunu niye söylüyorum? Meslek gücünü kendi personelinden alır, yani illa birisinin bir şey dayatması ile değil.

Şimdi meslek bu gücünden alır olgusu Bankacılık Düzenleme Kuruluyula yakından çok ilgilidir. Biraz evvel Sayın Özince çok güzel bir açıklama yaptı. Sanıyorum bu bizim basılacak kitapta tarihi bir açıklama olara yer alacaktır; bunu büyütüp büyütüp bütün her yere yaymamız gereken, yani Türkiye'nin geleceği açısından.

Şimdi BDDK kendi kanununda yer alan ve düzenleyici olarak hizmetin talebini organize etmesi gereken bir kurum olarak ne talep ediyor? Kendisinin denetlediği bankaların bilançolarındaki krediler denetlenmemişse bunu dipnot olarak düşmeyen banka denetim şirketine ihtar veriyor mu? Çünkü hiçbir banka denetçisi artık Basel Kurallarına göre içerideki risk denetlenmemişse onu not olarak düşmesi gerekir. Düşüyor mu? Bir de kendi tüzüklerinde farklı olarak ruhsat alanlar 5 yıl içinde banka denetimi yapmamışsa onun bu iznini iptale diyor ve bu banka denetimleri yalnız sınırlı şirketlere yaptırılıyor. Aslında bir şirket başvursa Danıştay'da iptal eder o maddeyi, eşitlik ilkesine aykırıdır, çünkü. Ama biz böyle iptal değil de ben Fransa'daki bir uygulamayı getirmek istiyorum. Acaba ileride denetim şirketlerinin deneyimi de artsın diye iş alanlarıyla birlikte iş almayanları BDDK müşterek denetim için görevlendirmeyi düşünüyor mu? Bu sorulara da yanıt vererek kendi görüşlerini alalım. Buyurun efendim, Sayın Fikret Sevinç.

Fikret Sevinç

Teşekkürler Sayın Başkan. Sayın Başkanım, saygıdeğer hanımefendiler, beyefendiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben aslında kendim konuşmaya başlamadan evvel sizleri bir tanımak istiyorum iki tane basit soruyla. Birincisi nerelerden geldiğinizi öğrenmek istiyorum ve mümkünse öyle küçük bir anket yapmak istiyorum. İstanbul'dan gelenler ellerini kaldırabilirler mi? Evet, Anadolu'nun diğer yerlerinden gelenler kaldırabilirler mi? Evet. Yani bir yaklaşık yüzde 60 civarında İstanbul, yüzde 40 civarında da Anadolu'nun diğer bölgelerinden gelenler var.

Peki şunu da sormak istiyorum sizlere: Çok büyük şirketlerin muhasebe ve müşavirlik işleriyle ilgilenenler ellerini kaldırırsınlar mümkünse. Çok büyük şirketler, yani böyle holding seviyesinde büyük şirketler. Orta çaplı işletmelerin muhasebe ve müşavirlik işleriyle ilgilenenler? Küçük işletmelerin, yani küçükten bahsettiğimiz, peki. Yani genelde orta çaplı bir işletme büyüklüğünün muhasebe ve müşavirlik işleriyle ilgilenen arkadaşlarımızın bulunduğu bir topluluktayız.

Şimdi ben de konuşmamı zaten bunu tahmin ederek, böyle bir profile göre hazırlamıştım, bu çerçevede konuşmamı sürdüreceğim.

Şimdi globalleşme dediğimiz zaman, globalleşme ve muhasebe mesleği üzerine etkileri diye konuya başladığımız zaman, globalleşme, çok ağızımızı doldurarak söylediğimiz kavramın bize etkileri nedir diye kısaca böyle bir vurgu yapmak istiyorum. Çünkü bizim bulunduğumuz ortamda bize sınırlı ve belli ölçüde etkisi var bu işin.

Gümrük Birliğiyle artan bir rekabetçi ortam, AB'ye uyum süreciyle gittikçe hızlanma eğilimi gösteriyor, dünyayla entegre olma sürecinde biz düzenli olarak bir regülasyon ortamı içerisindeyiz; yani, işte kamu ihalelerimizden rekabet sistemimize, bankacılık sistemimizden Sermaye Piyasamıza kadar bütün ekonomik süreçlerimizi regüle etme aşamasındayız. Tabii bu regülasyondan, tamamen regülasyonsuz ortamdaki regülasyonlu ortama geçerken de bazı sıkıntılar yaşıyoruz.

Son derece istikrarsız millî gelir artışı var, devletimiz belirsizliklerle dolu. Şirketlerimiz açısından baktığımızda öz sermaye finansmanı bana göre hâlâ tek mantıklı yol. Çünkü finansal kaldırıca gittiğiniz zaman son derece büyük risklerle karşı karşıyasınız. Banka kaynağı kullanmak, Sayın Bankalar Birliği Başkanımız burada, belki katılırlar. Yüksek maliyetler nedeniyle hâlâ gerçekten çok zor ve yüksek kaynak maliyetleri her kuruluşun değerini iyi bilmek gerektirdiğini gösteriyor.

Belli büyüklüğün altındaki firmalar için kayıt dışılık çok yaygın. Yani çok büyük bir işletmede iseniz kayıt dışı olmak zorundasınız gibi bir gerek var ülkemizde. Enflasyon değerlerin yitirilmesi anlamına geliyor ve kararlar Türkiye'de veriye dayalı analizden ziyade mecburen sağduyuya dayandırılıyor.

Ve bu ortamda, yani rekabet, enflasyon, belirsizlik ve sayabileceğimiz pek çok globalleşmeyle ve hem güzelleşen hem de tehlikelileşen ortamda pek çok risk hepimizi bekliyor iş sahipleri olarak.

Şimdi aslında hep Sayın Bakanımız da belirtti, karşı tarafından gözünden bakma gereği var. Müşteriler, bankalar, ortaklar, düzenleyiciler, Vergi İdaresi hangi bilgileri ister, onların neye ihtiyacı var noktasından baktık konuya biz. Aslında o işletmenin sahibinin ne istediği sorusu hep geri plânda bıraktık. Yani normalde işletme sahiplerinin işletmeleri ile ilgili olarak neleri bilmek istediğine bir bakmak gerekiyor. Belki de neleri bilmek istemeleri gerekir diye bakmamız gerekiyor. Eğer bunları bir tanımlarsak, bunun içerisinde şu anda yaptıklarımızın ne olduğunu da görebiliriz.

Bana göre bir işletme sahibi bugünkü ortamda, bugün global rekabetin inanılmaz böyle belirsizliklerle beraber iyice arttığı bir ortamda şunları bilmesi gerekiyor: Ben ne kadar sermaye bağladım bu işe ve bunun üzerine ne kadar getiri elde ediyorum? Mümkün olan en düşük sermaye ile en yüksek getiriye nasıl ulaşabilirim? Bilançom gerçek varlıklarımı ve finansman kaynaklarımı gösteriyor mu? Normal operasyonlarım kârlı mı? Bilançoda kârım var ama nakit akışlarım bunu sağlıyor mu? Eğer hisseler halka açıksa hissenin piyasa değeri ile gerçek değeri arasındaki fark nedir? Benim maliyetlerim nelerdir? Her işletmemin, farklı ürünümün kârlılığı ayrı ayrı ölçebiliyor muyum? Bu bilgileri hangi sıklıkta ve hızda elde edebiliyorum? Farklı farklı departmanlardan gelen bilgiler standart mı? Önümüzdeki dönemde faizler yükselirse, döviz düşerse, ekonomi durgunluğa girerse ne gibi risklerle karşı karşıya kalırım? Pazarlama, finans, üretim, tedarik departmanlarım, ürün ve hizmet bölümlerim, teknolojim bu risklere ne kadar hazır? Rakiplerim bu konularda ne durumda? Kayıtlarım ve sistemin bankaları bana kredi vermeye teşvik ediyor mu? Müşterileri ve bana mal satanları güçlü bir firma olduğuma inandıracak bir kayıt, raporlama sistemim var mı, şeffaf mıyım? Vergi sigorta işlerim düzgün yürüyor mu? Denetim gelirse sağlam çıkar mıyım? Halka açıkça SPK denetçileri beni atlar mı? Mevzuatta fırsatlar ortaya çıkarsa haberim olur mu?

Yani patronun aklında bakın, aşağı yukarı 15'den fazla sorun saydım, olması gereken sorunu saydım, bunların sadece sınırlı sayıdaki kısmı vergiyle ilgilidir, sigortayla ilgidir, SPK'yla ilgilidir. Ve bu durum içinde serbest piyasa ekonomisi içinde olduğunu var sayıyoruz.

Peki, yapı taşları olan, şu anda var olan sistemimizden bu bilgileri patronların çıkaramadığı gibi bir düşünceye sahibim ben. Yani ihtiyacı olan, o şirketi yönetebilmek için, ayakta kalabilmek için ihtiyacı olan bilginin şu andaki var olan sistemlerimizden tam olarak çıkmadığı gibi bir düşünceye sahibim. Bu kadar fazla regülasyon yapmış olmamıza rağmen.

Peki burada oturan arkadaşlarımız ben bunları söylediğim zaman ne düşündüler? Tabii şu anda banka düzenleme otoritesinde çalışmakla beraber sizlerin de kendi aranızdan gelen bir insan olmak, yani bir eski hesap uzmanı olmak, eski bir Gelirler Genel Müdür Yardımcısı olmak ve hatta devlet muhasebesinden sorumlu bir insan olmam nedeniyle geçmişte böyle bir konuda fikir yürütme fırsatını da veriyor bana.

Siz şu anda dediniz ki, ya bu senin dediklerin güzel ama, bu senin dediklerin mevzuatta yazmıyor, benim sorumluluklarım bunlar değil, mevzuat bana bu sorumlulukları

vermiyor, yani ben ne kadar sermaye yatırdım, benim getirim ne sorusunun cevabını sormak, cevabını vermek benim vazifem değil diyorsunuz siz muhtemelen.

Şimdi birisi gelip de sizlerden, muhtemelen bir patron gelip, bazı patronlar bunu soruyor size, ama bazıları, bilmiyorum. Bazıları soruyor, bazıları sormuyor. Siz, yani bunun devamının gelmeyeceğini düşünüyorsunuz muhtemelen bir noktadan sonra ve tamam hevesli bir yönetici geldi, birkaç gün sonra bu da vazgeçer diyorsunuz ve normalde siz mevzuat çerçevesinde söyleneni yapmak istiyorsunuz doğal olarak ve çok da fazla aslında işletme kararlarının içerisinde değilsiniz, sadece sizler değil işletmelerde muhasebe işlerini yapanlar da, ki bugünkü konumuz zaten muhasebe mesleği.

İşletme kararlarının içerisinde değil ve tabii yıllarca bu var olan mevzuata o kayıtları uydurmayla uğraşmışsınız ve o konuda uzmanlaşmışsınız. Tabii öteki taraftan da bu Vergi Usul Kanununa göre hesaplanan gelirle gerçek gelir arasında hiçbir alaka yok, dolayısıyla gerçek hayattan kopmuşuz.

Tabii bilgisine ve ahlakına çok itibar ettiğim bir yeminli malî müşavir arkadaşına bu soruları sorduğumda verdiği cevap durumu çok güzel açıklıyor. Senin sorduğun soruların cevabını vermek benim değil, şirketin muhasebecisinin vazifesi.

Evet, yani patronun o anahtar sorularının cevabını vermek bir yeminli malî müşavirin vazifesi değil. Şimdi o zaman bu standartta insan var mı, işletmelerimizde ona bakmamız lâzım. Gene Sermaye Piyasası Kurulunun çok hoş bir kitabını gördüm bizim kütüphanemizde. Yavuz Ilgaz tarafından yazılmış, bir anket yapılmış üniversitelerimizde ve işletmelerimizde, İstanbul'da. Nasıl nitelikte insan yetiştiriyoruz bu alanda çalıştırılmak üzere diye, işletmelerimizde muhasebe finans departmanlarında çalışan kişilerin yüzde 75'inin meslekle ilgili belgesi yok. Yani bu bir anket, yani sadece şeyi söylemiyorum, TÜRMOB bünyesindeki arkadaşları söylemiyorum. İşletmelerimizde, hani şu dedik ya biraz evvel patronun derdi olan soruların cevabı kimden çıkacak? Patronun tek derdi vergi değil, sigorta değil, bilmem ne değil. Ben kârlı mıyım, iyi miyim, doğru muyum, yanlış yolda mıyım, nereye gidiyorum? Bunu bulup çıkartmak, olmak gerekir.

Yüzde 75'inin bir meslekle ilgili belgesi yok. Bu kitap çok hoş bir değerlendirme yapıyor. Üniversitelerimizde inanılmaz iyi hocalarımız var. Yani bunu bütün hem özel sektör hem de üniversitedeki öğrenciler bu şekilde değerlendirmiş. Dolayısıyla, hocalarımızın bilgisi konusunda hiçbir tereddüt yok. Ancak muhasebeye üniversitelerimizde çok daha fazla ayırmamız gerektiği çıkıyor bu anketlerin sonucunda. Üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin kapsamının gerçekten son derece geliştirilmeye açık olduğu çıkıyor bu araştırmanın sonucunda, ki bu 1996 yılında sanıyorum hatırladığım kadarıyla. 1996'dan sonra ne kadar etkinleştiğini bilemiyorum tabii bu benim uzmanlık alanıma da girmiyor. Ben o araştırmanın sonuçları benim kafama yattığı için burada kullanıyorum bu verileri.

Üniversitelerde teorik olarak uygulamaya önem vermemiz gerekiyor. Her şeye rağmen tabii gençler bu işi çok cazip bir meslek olarak görüyorlar, ileriye yönelik bir gelecek olan bir meslek olarak değerlendiriyorlar.

Ama yine meselâ ben de kendi üniversitemden mezun olduğumda hesap uzmanlığı sınavına girene kadar muhasebeyi pek anlamamışım açıkçası, yani üniversitede öğrenmemişim, sınava hazırlanırken öğrenmişim. Gelirler Genel Müdürlüğünde Muhasebat Genel Müdürlüğü sırasında yaptığımız çalışmalarda, sınavlarda sürekli olarak işte kontrolör alıyoruz, işte farklı denetim birimlerimize elemanlar alıyor, yani bu hastalığın devam ettiği gibi bir kanıyı da hâlâ sürdürüyorum. Çünkü bilânço nedir sorusunun cevabını alabildiğimiz öğrenci sayısı yüzde 2'yi, 3'ü geçmiyor, yani en böyle seçkin sınavlarda bile. Ve dediğim gibi, yani uygulamaya geçmeyen teorileri de bir yerde değerlendirmemiz gerekiyor.

Bir nokta daha var. Aslında devlet muhasebesinden de sorumlu bir insan olarak bunu burada sizlerin önünde de söylemek istiyorum. Geçmişte böyle bir iki yıllık bir sorumluluğum oldu. Bu devlet muhasebesinin de, bir özel sektör muhasebesinden, tek düzen muhasebe sisteminden farklı olmasının sebebini hiç anlayamamışımdır. Olmaması gerekiyor ve hiçbir zaman da bir öncelik sırasına girmemiştir hükûmetler bakımından ama, şimdi inşallah böyle bir konu gündemde. İnşallah devlet muhasebesi de sanki bir özel şirket muhasebesi gibi bilânço, gelir tablosu, nakit akım tablosu çıkarır hâle getirilmelidir ve bu noktada da tabii biraz evvel Sayın Bakanım dedi, denetimde bizim üyelerimizin, banka denetimlerinde bizim üyelerimizin rolü daha artırılmaz mı anlamında bir talepleri oldu. Bana göre sadece bu banka denetimlerinde veyahut da banka kredi müşterilerinin denetimlerinde değil, devletin denetiminde de bu yeminli malî müşavir, serbest malî müşavirlik müessesesinin biraz tabii etik ilkeleri ve birtakım kuralları daha katı olarak yerleştirilmek kaydıyla hayata geçirilebileceğini düşünüyorum.

Tabii muhasebe sistemlerini istediğiniz kadar kurun, en iyi kurulmuş olduğu yerlerde bile problemlerle karşılaşılabilir, ama dediğim gibi bu bir statik bir şey değil, bunu böyle sürekli olarak değiştirme gereğini de hissetmemiz gerekiyor. Amerikalılar, sürekli olarak değiştirebiliyorsa biz de kurduğumuz sistemleri değiştirebilecek durumda olmalıyız, değiştirmemiz gerektiğini sürekli olarak göz önünde bulundurmalıyız. Yani bir kere kurduk diye ona yapışmamamız gerekiyor, çünkü inanılmaz bir şekilde, çabuk değişiyor ve bunu herkes yapıyor, çağdaşlığın gereği de bu.

Şöyle bir soru tabii, önümüzde globalleşme deyince, önümüzdeki 8-10 yılda muhasebe finans departmanlarını ne bekliyor, sorusunun cevabı çok önemli ve bu soruya vereceğimiz cevap aslında şunları içeriyor: Enflasyon gerçekten düşecek, düşmek zorunda, piyasalar regüle olmakta, kalıcı ve sürdürülebilir bir büyümenin temelleri atılmaya çalışıyor, kim gelirse gelsin, hangi hükûmet gelirse gelsin bakınız politikalar çok farklı değişmiyor, farklı bir ülkeye doğru gidiyoruz ve devlet, şirketler geleneksel rollerini üstlenmeye doğru gidiyor.

Eskiden, siz de bilirsiniz, işletmelerde siz benden daha çok yaşıyorsunuz, bir kâtip kavramı vardır, o kâtiplikten sermayenin hesabını veren muhasebe yöneticisi, muhasebeci kavramına doğru gidiş oluyor. Yani arka ofiste çalışan ve patronun işte vergi beyanname zamanlarında gördüğü bir muhasebeciden, muhasebe yöneticisinden sürekli işletme kararlarını birlikte aldığı bir muhasebe kavramına doğru gidiyoruz, gitmek durumundayız; eğer global ölçekte rekabet yapan bir ülkenin vatandaşları olacaksak.

Ve diğer departmanlarla çok daha yakın ilişki içerisinde olan bir muhasebe finans fonksiyonundan bahsediyoruz. Müşterilere kadar, mal aldığımız, mal sattığımız yerlere kadar

tanınması gereken bir muhasebe fonksiyonu. Tabii bunları söylerken yani böyle anahtar stratejik kararları alan bir yöneticiye, patrona, girişimciye yardımcı olan bir muhasebe finans fonksiyonu, vergiyi sigortayı ihmal edecek değil ama, yani bunlar zaten işin doğal parçası, bunlar zaten yapmamız gereken, bilmemiz gereken hususlar.

Tabii tek düzen muhasebe kavramı biraz daha böyle Avrupa ölçeğine, Amerika ölçeğinde. Herkesin, tüm ülkelerden insanların okuyup anlayabileceği şekilde gelişmeye ve ortak bir uluslar arası standarda indirgenmeye devam edecek ve bilgiyi yönetebilmek çok önemli hâle gelecek. Yani ne demek istiyoruz? Yani muhasebe departmanlarında çalışan insanlar artık enformasyonu çok iyi yönetebilen insanlar olacak. Sadece işte alacak borç kayıtlarını yapan, vergi mevzuatını takip eden insanlar olmayacak ve yani patronun ihtiyacı olan kararlara yardımcı olacak bilgiyi üretebilen kişi muhasebeci, finansçı olacak ve belki data girişi, düz muhasebe işlemleri tamamen dışarıya, “Out Source” edilecek. Yani bunu yapmak istemeyecekler firmalar.

Peki bu arada tabii daha da gelişkin, ERP (Firma Kaynak Planlaması) dediğimiz böyle işletme bazında, işletme kaynak plânlaması diye, böyle enformasyon yönetim teknolojileri daha fazla gündeme gelecek ve hani bankalar için dediğimiz bu risk yönetimi, risk yönetimi sanki bankalara özgü bir kavram gibi hepimizin aklına yerleşmiş durumda. Çünkü, bankalar nedeniyle ortaya çıkmış, ama aslında her şirkete lâzım, aslında sadece her şirkete lâzım değil, devletin kendisine lâzım risk yönetimi. Risk yönetiminin unsurlarına bir baktığımız zaman akli olan herkes onu yapar.

Dolayısıyla, bu genel bir konuşma oldu farkındayım ama, bana göre de doğru olan konuşma buydu, bu noktada benim yapmam gereken. Belki de geçmişte bulunduğumuz bu görevler bu konuşmayı bu şekle getirdi. Hepimize görev düşüyor, yani hiçbirimiz kaçamayız, birimiz kusurlu, öteki bir daha iyi noktasında olamayız. Hepimiz bu ülkenin vatandaşları olarak TÜRMÖB’uyla, iş verenleriyle, girişimcileriyle, belki bu toplantıda bir, ben ilk güne katılamadım tam şey yapamıyorum ama, işverenlerin de böyle asıl, işin sahibi insanların da temsil edilip dertlerini anlaması. Aslında Sayın Hocam küçük işletmelerden bahsetti, Sayın üyemiz gene dedi ki, işte asıl dedi patronları da eğitmek gerekir dedi ne istemeleri gerektiği konusunda. Bütün hepimize bir rol düşüyor. Maliye Bakanlığımıza, tabii üniversitelerimize çok çok önemli rol düşüyor. Bu rolü hep beraber oynayacağız ama, işte bu bilinçli toplulukta böyle, yani eskiden çok daha zorken böyle grupları bulmak, şimdi böylesine grupları bir araya getirip, konuşup bunları bilinçlendirme yönünde kullanabiliyorsunuz.

Beni ilgiyle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Şimdi söz sırası Maliye Bakanlığı adına Sayın Mehmet Atuğ.

Özellikle dün Maliyenin taleplerini Sayın Özdil'den dinledik, şimdi Maliye Bakanlığı açısından Sayın Atuğ bize özellikle ana düzenleyici olarak talep ettiği muhasebe mesleğindeki hizmetlerin toplum çıkarlarının korunması açısından nasıl bir yaklaşım var? Bu değerlendirmeleri kendilerinden alacağız.

Buyurun Sayın Atuğ.

Mehmet Atuğ

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sözlerime başlamadan önce bir sözü söylemek istiyorum.

Sayın Fikret Sevinç bir miktar bahsetti üzerinde, geçenlerde Maliye Bakanlığı olarak biz bir sınav yaptık. Bu sınavda yaklaşık 919 kişi Devlet Gelir Uzman Yardımcısı, Gelir Uzman Yardımcısı ve Vergi Denetmeni olarak aldık. Bu sınava katılanların sayısı yaklaşık 1250 kişiydi. Sınava katılanlara kolay olduğunu düşünerek bilânço nedir, gelir tablosu nedir diye sözde birtakım sorular sorduk, ama adayların büyük bir kısmından, özellikle bunların önemli bir kısmı ülkemizin saygın üniversitelerinden mezundu, bu soruların cevabını alamadık. Bu da bizi çok üzdü tabii ki. Bu konuda herhâlde sayın hocalarımız eğitimlerinde bir miktar üzerlerinde düşüneceklerdir. Biz kolay olsun diye sorduk ama cevabını alamadık.

Evet, Sayın Başkanın söylediği gibi dün Sayın Mustafa Özdil üstadım Maliye Bakanlığının görüşleri ve uygulamaları konusunda önemli açıklamalarda bulundu. Ben bunlar üzerinde tekrar durmak istemiyorum. Şu an için belki hepinizin ilgilendiğini düşündüğümüz, üzerinde ve Maliye Bakanlığında çalışılan, önemli bir aşamaya getirilen enflasyon muhasebesi üzerinde bir iki hususa değinmek istiyorum.

Enflasyon muhasebesi şu anda Genel Müdürlüğümüzde üzerinde çalışılan temel konular üzerinde ve belli bir aşamaya kadar getirildi. Zannediyorsam, Mayıs ayının sonuna doğru hükümet tarafından Meclise sevk edilip Haziran sonuna kadar yasallaşması plânlanmakta.

Aslında enflasyon muhasebesi de globalleşmenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmakta, bu da uzun süredir üzerinde tartışılıp bir türlü uygulamaya geçirilemeyen bir konu. Enflasyon muhasebesine ilişkin yasa taslağı üzerinde açıklamalara geçmeden önce neden enflasyon muhasebesine ihtiyaç duyuyoruz, enflasyon muhasebesinin işletmede malî tabloları üzerinde ne tür etkiler yaratacağı konusunda ufak birtakım açıklamalarda bulunacağım. Bundan sonra yasa tasarısının önemli gördüğüm maddeleri üzerinde bir iki söz söyleyip konuşmamı tamamlayacağım.

Efendim, enflasyon muhasebesinin en önemli etkilerinden birisi bilânço üzerindeki etkileri. Enflasyonun bilânçonun varlık yapısı üzerindeki etkisi, varlıkların parasal varlık olup olmamasına göre değişiklik gösterir. Bilânçoda yer alan maddî duran varlıklar ve stoklar gibi parasal olmayan varlıklar enflasyon karşısında satın alma güçleri aynı kalan varlıklardır. Buna mukabil kasa, banka, alacaklar gibi parasal varlıklar ise enflasyonda nominal değerini koruyan, fakat satın alma güçlerini muhafaza edemeyen varlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Enflasyon dönemlerinde parasal varlıkları fazla olan işletmeler enflasyondan daha fazla zarar görmekte, diğerleri ise bu zararı nispeten az olmaktadır.

Enflasyonun bilânçonun pasif yapısı üzerindeki etkisi ise, kaynaklarında parasal olup olmamasına göre yine aynı şekilde değişiklik göstermekte. Bilânçonun pasifinde yer alan parasal kaynak niteliğindeki borçlar, krediler, borç senetleri gibi unsurlar gerçekte borç yükünü azaltan, dolayısıyla öz sermayeyi artıran bir işleve sahip olmaktadır. Enflasyonun kısaca gelir tablosu üzerindeki etkisini ise şu şekilde ifade edebiliriz: Enflasyonist dönemlerde

özellikle maddî duran varlıklar ve stoklar kayıtlara tarihi bedellerle yansıtılırken bunların satış hasılatları gelir tablolarında o anki tabîî ki cari değerler üzerinden gözükmektedir. Bu da işletmelerde önemli ölçüde fiktif kârların oluşması, bu fiktif üzerinde de Maliyenin yüksek vergiler alması sonucu doğurmaktadır.

Aynı şekilde gelir tablosunda yer alan gider kalemlerine dahil olan satılan malın maliyetleri, satış ve idare giderleri de bunları satılan mal içinde paraya dönüştürme hızı üzerinde fiktif kârlara yol açmaktadır. Tabîî zaman içerisinde vergi kanunlarımızda enflasyonun işletmelerin malî yapıları üzerindeki etkilerini hafifletmeye, bir nebze de olsun yok etmeye yönelik olarak birtakım düzenlemeler yapıldı. Bunlar da hepimizin bildiği üzere başlıklar hâlinde sayabilirsek; hızlandırılmış amortisman uygulaması, sabit kıymet yenileme fonu, yeniden değerlendirme, emtia stok değerlemesinde LIFO yöntemi, gayrimenkul ve iştirak hisseleri satış kârı istisnası, maliyet bedeli endekslemesi, yatırım indiriminde endeksleme uygulaması olarak karşımıza çıkmaktadır bunlar.

Enflasyon muhasebesine neden gerek duyuyoruz? Bunu kısaca özetlersek, enflasyon muhasebesi paranın satın alma gücündeki değişimlerden etkilenen muhasebe verilerinin, bu verilere dayanarak karar alma durumunda bulunan ilgililerin, gereksinim duyduğu sağlık ve doğru bilgi ihtiyaçlarına uygun olacak biçimde kayıtlarla düzeltilmesi işlemidir.

Dolayısıyla, bu işlemin yürütülmesindeki ana gaye enflasyonist dönemlerde anlamını yitiren, parayla ölçülme kriterinin geçmişte gerçekleşen ve endekslenmiş enflasyon katsayılarıyla malî tablolar üzerinde düzeltilmesidir. Bu da bu tabloları kullanan gerek muhasebeciler olsun, gerek devlet olsun, gerek yatırımcılar olsun doğru ve güvenilir bilgi elde etmelerini sağlamaktadır.

Daha önce de belirttiğim gibi, merîî kanunlarımızda zaman içerisinde enflasyon muhasebesi, enflasyonun etkilerini azaltmaya yönelik önemli birtakım düzenlemeler yapıldı, ama bu parça parça zaman içerisinde gerçekleşti. Enflasyonun olumlu veya olumsuz etkilerinin işletmenin bütün varlıkları üzerindeki etkisini kaldırmak amacıyla enflasyon muhasebesi ihtiyacı bugün için gündemimize gelmiş ve buna ilişkin olarak yasa tasarısı çalışmalarımız hemen hemen son aşamasına gelmiştir.

Hazırlanan yasa tasarısı şu an için –belki ben yokken maddelerde birtakım değişiklikler olmuş olabilir- 14 maddeden oluşmakta ve Vergi Usul Kanununa eklenen 4. Kısımdan ibaret olmaktadır. Enflasyon Muhasebesi Yasa Tasarısının Ek 1. Maddesi ile kapsama girecek mükellefler belirlenmiştir. Bu madde hükmüne göre borçlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri malî tablolarının düzenlendiği tarih itibarıyla son 36 ayda fiyat endeksinde meydana gelen artışın yüzde 100'ü aşması hâlinde malî tablolarını bu kısımdaki usul ve esaslara uygun olarak enflasyon düzeltmesine tâbi tutacaklardır. Fiyat endeksindeki artışın yüzde 100 oranını aşmaması hâlinde enflasyon düzeltmesi yapılamayacak olup, bu yüzde 100 oranını yüzde 35'e kadar indirmeye, kanunda yer alan haddine kadar arttırmaya da Bakanlar Kuruluna yetki verilmekte. Kanunun 2. Maddesinde enflasyon düzeltmesi uygulaması sırasında kullanılacak olan terimlerin tanımlanmasına yer verilmekte olup, burada kullanılacak olan fiyat endeksi Devlet İstatistik Enstitüsünce Türkiye geneli için uygulanan ve ilân edilen Toptan Eşya Fiyatları genel endeksi olan TEFE esas alınacaktır.

Kanunun Ek 3. Maddesi düzeltme işleminde esas alınacak tarihi, 4. Maddesi düzeltme işleminde esas alınacak tutarları, Ek 5. Maddesi ise enflasyon düzeltmesinin nasıl yapılacağını açıklıyor. Ek 6. Madde ise amortismanlar ve itfa paylarının yeni değerlendirilmiş tutarlar üzerinden ayrılacağını belirtmiş olup, burada ayrıca şöyle bir hüküm getirilmiştir. Kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile, serbest meslek erbabı da amortismanına tâbi iktisadî kıymetlerini bu kısımda belirtilen hükümlere göre düzeltilmiş tutarlar üzerinden amortismanına tâbi tutabileceklerdir. Bu şekilde enflasyon düzeltmesine tâbi tutulan amortismanına tâbi iktisadî kıymetlerin elden çıkartılması hâlinde bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet olarak kabul edilmeyeceğini belirtmektedir.

Ek 7. Madde ise, enflasyon düzeltmesine göre matrahın tespitini düzenlemiş, Kanunun 2. Maddesi ise, Vergi Usul Kanununun 274. Maddesinde değişiklik yaparak lifo yöntemini ortadan kaldırıyor. Tabii yine Ek Madde 3'e göre de, artık yeniden değerlendirme, enflasyon muhasebesi gündeme girdiği zaman ortadan kaldırılıyor.

Enflasyon muhasebesine ilişkin düzenlemelerde amortisman uygulamasına yönelik Vergi Usul Kanunumuzda yer alan hükümlerde önemli değişiklikler yapılmakta. 5. Maddeye göre mükellef amortismanına tâbi iktisadî kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilân edeceği oranlar üzerinden itfa ederler, ilân edilecek oranların tespitinde iktisadî kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınacaktır. Amortisman açısından diğer bir önemli husus olduğunu düşündüğüm olay ise, artık amortismanında amortismanına tâbi iktisadî kıymetin aktife girdiği hesap dönemi için ay kesiri, tam ay alınmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılması yöntemine geçiriliyor. Tam yıl amortisman ayrılması yönteminden vazgeçiliyor.

Kanun 8. Maddesi geçiş hükümlerini düzenliyor. Burada Maliye Bakanlığına yetki verilerek kullanılacak olan endeksin başlangıç tarihinin belirlenmesi yetkisi veriliyor.

9. Madde yine aynı şekilde yatırım indirimine yönelik geçiş hükümleri, 10. Madde Gelir Vergisi Kanununun 42. Maddesinin değiştirilmesini, 11. Madde Gelir Vergisi Kanununa geçici madde eklenmesini, 12. Maddesi ise kaldırılan hükümleri düzenlemektedir.

Burada sözlerime son vermeden önce söylemek istediğim bir husus var. Enflasyon muhasebesi geldiği zaman işletmeler mutlaka enflasyon oranında az vergi ödeyecek diye bir kaide veya kural yok. Bunu işletmelerin az veya çok vergi ödeyeceğini belirleyecek en önemli unsur, işletmelerin aktif malî yapıları. Malî yapılarına göre az vergi de ödeyebilirler, çok vergi de ödeyebilirler.

Beni dinlediğiniz için teşekkürler eder, saygılar sunarım.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Mehmet Beye teşekkür ediyoruz. Böylece muhasebecilerin önümüzdeki günlerdeki gündemi belli oldu. Enflasyon muhasebesi üzerine çalışacaklar. Birileri çıkıp da enflasyon muhasebesi bilmiyorlar demesinler diye.

Şimdi efendim dört, özellikle dört ayrı kurumdan iş adamlarının muhasebe mesleğine talepte bulunmaya yönlendirebilecek, regüle edebilecek görüşleri dinledik. Şimdi sıra böylesi muhasebe talebi olan kurumların iş adamlarına, işletmelere, iş alemine verebilmesi için üniversitelerimiz eğitim sistemlerinde hazır mıdır, bugüne kadar bu eğitimi gerçekleştirdiler mi, ne yaptılar? Ve ardından da muhasebeciler hazır mıdır?

Buradaki muhasebeci kavramının da altını çizmek istiyorum. Muhasebeci dedikçe hep aklınıza denetçi gelsin, yani uluslar arasında konuşurken ben muhasebeciyim denildiği zaman defter tutan, bilanço hazırlayan kişi değil, bilanço hazırlama ve defter tutma ya da finansal raporlama işlemine kadar ki kısım muhasebecilik mesleğinin bir bölümüdür. Muhasebecinin esas işlevi denetimdir, onun bir altıdır.

Şimdi bu konuda Türkiye’de ciddi şeyler yapıldı. YÖK Kanunu çıkınca, faaliyetlerine son verdiler. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesindeki Muhasebe Enstitüsüyle, Marmara Üniversitesi Muhasebe Enstitüsü o tarihlerde bizim bu mesleki eğitimler olmadığı için muhasebe denetçisi, yani denetim, bugünkü sempozyumlarımızın başlığını oluşturan denetim olgusunu gerçekleştirecek eğitim programları yaptılar. Tabii onlar YÖK nedeniyle faaliyetlerine son verince, ciddi bir boşluk yaşandı. Yani bu konuda organize olmuş meslek örgütleriyle çalışan faaliyetler yok.

Bunlardan bir tanesi şimdi birazdan söz vereceğim Sayın Hocamızın da eğitmen olarak, öğretim üyesi olarak görev aldıklarından bir tanesi İstanbul Ticaret Üniversitesinde uygulanan Muhasebe Denetimi Yüksek Lisans programıdır. O Yüksek Lisans programının bizim meslek grubunu ilgilendiren tarafı şu: Bir taraftan sürekli eğitim gibi denetim olgusunda geleceğe hazırlıyor muhasebe konusunda, ikinci bir özelliği de yeminli malî müşavirlik sınavlarına iki yıllık yüksek lisans sürecinde bir nevi dersleri, bir iki ders eksiğiyle hazırlıyor, yani belirli bir şeyde.

Şimdi böylesi hazırlıkların bütün üniversitelerimizde yer alması gereği ortaya çıkıyor. Yüksek lisans düzeyinde bizim mezun olmuş meslek mensuplarımızın hem yeminli müşavirlik sınavına hazırlanır gibi çalışacaklar, hem de denetim mesleğindeki yeni gelişmeleri dikkate alacaklar.

Bu konuda burada tartışmadık. Dünya mesleğimizde yeni uzmanlık ruhsatlarını da gerektiriyor. Şimdi hem bu konuda, hem de eğitimle ilgili görüşlerini vermek üzere değerli hocamız Prof. Dr. Rüstem Hacıüstemoğlu’na veriyorum. Buyurun Sayın Hocam.

Prof. Dr. Rüstem Hacırüstemoğlu

Sayın Başkan, Sayın Rektörüm, Sayın Milletvekilim, sayın başkanlar, değerli öğretim üyesi arkadaşlarım, değerli meslektaşlarım; sözlerime başlamadan önce biraz önce Mehmet Atuğ arkadaşımın sınav sonuçlarıyla ilgili söylemine esprili bir cevap vermek istiyorum.

1000 civarındaki katılımcıdan 919'u göreve alınıyor. Bu demektir ki yüzde 90 başarı var. Katılımcı 1250 ise, yüzde 80 başarı var. Tahmin ederim ki çok yüksek bir başarı, çok başarılı olmuş arkadaşlarımız. Bu az sayıda bilânço gelir tablosuna cevap veremeyen arkadaşlarımız ise, kanımca Maliye Bakanlığının bu sınavında veya Maliye Bakanlığının açtığı sınavlarda hep Vergi Yasalarını ezberlemelerini gerektiğini düşünerek önem vermemişler veya onlara ağırlık vererek unutmışlardır. Bunu söyleyeyim, bu konu başarılıdır.

Efenim panel konumuz ile ilgili geldiğimiz noktada, bu aşamada meslek mensubu arkadaşımın karşılaştacağı konular neler? Bir derya var önümüzde. Gereksinimiz nedir, üniversitelerimiz bu noktada sizin yanınızda nasıl olacak, bunu size sunmaya çalışacağım ve bu sunumumu dört başlık altında ele alacağım.

Meslek mensubuna muhasebe standartları uygulamaları zorunluluğu gelmekte. Bunun yanında üretim yöntemlerindeki ve yönetim uygulamalarındaki gelişmeler de meslek mensubuna yeni görevler de getirmekte. Yine bizim muhasebe mesleği, sertifikalı muhasebe mesleği kanımca ileriki yıllarda sertifikalı yönetim muhasebeciliğine bizi getirecek; uluslar arası muhasebeciliğe bizi getirecek ve son olarak da toplum çıkarını koruma anlamında üniversitelerimiz ne yapabilir bunları size sunacağım.

Efendim, "Globalleşmenin Muhasebe Mesleği Üzerine Etkileri Ve Toplum Çıkarının Korunması" başlığında, dünyamızdaki globalleşme, rekabet, teknolojik değişimdeki hız. Daha önceki konuşmacı arkadaşlarımızın da söylediği, hep patronun istediği, yani tüketici taleplerindeki gelişmeler işletmeleri üretim yöntemleri ve yönetim uygulama ve stratejilerini gözden geçirme gereğini ortaya koymuştur, işletmelerde böyle bir gerek ortaya çıkmıştır.

Globalleşme ile meslek mensubunun uğraşı alanı gelişmiş ve aşağıda sayacağım konularda meslek mensubu arkadaşlarım faaliyet göstermeye başlayacaktır.

Meslek mensubu arkadaşlarımız finansal tabloların sunulmasından, uzun vadeli kiralamaya, döviz kurlarındaki artışın finansal tablolara yansımından, yüksek enflasyon dönemlerinde finansal tabloların düzeltilmesine, finansal tabloların konsolide edilmesinden işletme birleşmelerine kadar bir yelpazede uluslar arası muhasebe standartlarını uygulamak zorunda kalacaklar.

Yine globalleşme, uluslar arası muhasebe standartları yanında değer kavramını öne alarak, katma değer yaratan işlemlere dikkat etmemizi gerektirecek, bu bağlamda üretim teknolojilerindeki gelişmeler, esnek üretim sistemleri, bilgisayar destekli tasarım, plânlama ve raporlamadaki gereksinim bizim konularımızı artık "just-in-time", stoksuз üretim tipleri, lojistik, toplam kalite yönetimi. Dikkat ederseniz bilgi kalitesinden bahsediyoruz ve muhasebe bilgi kalitesinde toplam kalite yönetiminden bahsetmemek mümkün değil. Bu konuları dikkat

çekmiş ve muhasebe meslek mensubu muhasebe standartlarının yanında bu uygulamaları da bilmek zorunda kalacaktır.

Diğer yandan, yönetim açısından muhasebede yeni yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Maliyet, artı kâr, eşittir satış fiyatı bitmiştir arkadaşlar, uluslar arası fiyat vardır, uluslar arası fiyat eksi, maliyet eşittir kâr yaklaşımı başlamıştır ve bu anlayış sağlıklı karar alma, kaynak kullanımında tasarruf ve doğru maliyet hesabıyla desteklenmektedir.

Yönetimde artık, maliyetleri plânla, yönet ve düşün şeklinde aktif bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu yaklaşımda faaliyet tabanlı maliyetleme, mamul ömrünce maliyetleme, hedef maliyet olarak sıralanmaktadır.

Yönetimsel performansın geliştirilmesinde yeni yaklaşımlar mükemmellik modelinde “Balanced Score Chart” ve ekonomik katma değer, “Economic Value Added” dediğimiz konuları da bilmek zorundayız.

Artık “vergi için değil, bilgi için muhasebe” temelinde finansal bilginin, karar verme, plânlama ve kontrol gibi yönetim fonksiyonlarını yerine getirmede kullanılma sonucu meslek mensubu global muhasebe mesleğinde yabancı meslektaşlarından aşağıya kalmayacak ve bu konuları da bilerek onlarla bir yarış içerisine girecektir.

Maliyet ve yönetim muhasebesindeki yeni anlayış, bizi maliyet yönetimine getirmiştir ve bu çalışmalar gelecekte sertifikalı yönetim muhasebecileri tarafından yapılacaktır ve Amerika’daki Ulusal Muhasebeciler Birliği yönetim muhasebesinin ulusal ve uluslar arası düzeyde meslekleşmesi yolunda önemli çalışmalar yapmaktadır. Birliğin Yönetim Muhasebesi Uygulamaları Komitesi bir dizi yönetim maliyet standartları yayınlamıştır. Birliğin fonksiyonlarından biri de Yönetim Muhasebecileri Enstitüsü alt kuruluşu ile sertifikalı yönetim muhasebeciliği, CMA unvanını vermesidir. Bu unvan için sınavlarda beş başlıkta sorular sorulmaktadır. Kamuyu aydınlatma, denetim, vergicilik birinci başlıkta, iç denetim ikinci başlıkta, üçüncü başlıkta karar analizi ve bilgi işlem sistemleri, yönetim muhasebesi ve maliyet muhasebesi bilmek gerekmektedir. CMA’ler ABD’de CPA yanında yüksek meslek standardına ulaşmış uzmanlık sahibidirler.

Değerli dinleyiciler, globalleşme muhasebe mesleği üzerine büyük etkiler yapmıştır. 1.1.2005’ten sonra, 1.1.2007’den itibaren uluslar arası muhasebecilik mesleği devreye girecektir. Uluslar arası muhasebecilik mesleğinde bu konuları hepimiz bilmek zorundayız, hepimize bu konularla ilgili büyük sorumluluklar düşmektedir.

Bildiğiniz üzere tek düzen muhasebe konusunun ülkemizdeki gelişimi geçtiğimiz 10 yılda tamamlanmıştır ve bu tek düzen muhasebe konusu bundan sonraki etaptaki konuların bana sorarsanız yüzde 5’ini temsil etmektedir, yani yüzde 95 çok büyük bir olay bizi beklemektedir.

Şimdi, toplum çıkarlarının korunmasına bir göz atalım. Global muhasebe ile ne yararlar sağlayacağız, global muhasebe ile finansal tablo düzenleme maliyetleri düşecek, finansal bilgiler karşılaştırmalı olarak şeffaf ve tutarlı olarak yayınlanacak, global muhasebe standartları uluslar arası yatırıma güven verecek, uluslar arası yatırım Türkiye’ye gelecek ve

sermaye piyasalarının gelişimi uluslar arası muhasebe standartlarıyla sağlanacak, desteklenecektir.

Global muhasebe ekonomik birlik oluşturmada aynı dili konuştuğundan birçok engelleri ortadan kaldıracak, kaliteli muhasebe bilgisi için global muhasebe standartlarına ihtiyaç duyduğumuzu belirtmişim. Aksi hâlde tam şeffaf olmamız borçlarımızın risk primini veya borçlanmamızdaki risk primini artıracaktır ve çalışmalar bu risk priminin yüzde 10'larda olduğunu söylemektedir.

Yine ekonomik katma değer kapsamlı uluslar arası şirketlerde yaptığım çalışmalarda Türkiye'deki yöneticilerin risk priminin yüzde 12'lerde olduğunu unutmayın. Almanya'daki bir yönetici, EVA, ekonomik katma değer olarak yüzde 4-5'le değerlendirirken, benim buradaki meslektaşımın primi yüzde 16'dır, 16'yla değerlendirilmektedir.

Global muhasebeyle uygulayıcı, denetleyici ve düzenleyici kuruluşlara ek sorumluluklar gelmektedir. Ülkemizde üniversitelerimizde de birtakım görevler düşmektedir. Yurt dışında olduğu gibi bu görevler şöyle sıralanabilir: Üniversitelerimiz kendi eğitimlerini yurt dışındaki gelişmeleri izleyerek tekrar gözden geçirmek zorundadır. Yine meslek mensuplarının eğitimlerine de katkılarda bulunmak zorundadır. Bizler bugün olduğu gibi yarın da yurt dışındaki global muhasebe ve global muhasebe mesleğine ilişkin tüm gelişmeleri zaman geçirmeksizin takip etmeliyiz.

Yurt dışında sempozyum ve toplantıları kaçırmadan izlemeliyiz, global muhasebe ve global muhasebe mesleğine ilişkin konuları üniversite ders programlarımıza almalıyız ve öğrencilerimizi bu programlar çerçevesinde yetiştirmeliyiz. Bu konularda ülkemizde TÜRMOB ve Odalarımız çok başarılı eğitimler organize etmektedir. Kendilerini kutluyorum.

Ancak bana göre bundan sonra global muhasebe ve global muhasebe mesleği gibi konularda yurt dışındaki uygulamalarda olduğu gibi TÜRMOB ve/veya odalar akredite edilmiş eğitim danışmanlık kuruluşları ve üniversitel er ile daha sıkı bağlar kurarak bu konuların eğitimini "Out sourcing" etmelidirler ve bu konulara emek gönül vermiş öğretim üye ve yardımcılarıyla çalışma grupları oluşturarak, bundan önceki iş birliklerini daha da ihtisaslaştırarak üst düzeylere çıkarmalıdır. Görüldüğü üzere global muhasebe ve global muhasebe mesleği için çok az zamanımız vardır, ancak çok da yapacak işimiz vardır.

Saygılar sunarım.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Değerli Hocamıza teşekkür ediyoruz. Ben Sayın Sanlı'ya söz vermeden önce bu konuda bir açıklama da yapmak istiyorum.

Değerli TÜRMOB Genel Başkanı Sayın Mustafa Özyürek'in 1999 yılı Genel Kurulumuzdaki konuşmasında geleceğe yönelik yapılması gereken konuları, 25'e yakın konunun içinde biraz evvel değerli hocamızın söylediği olguları ele alacağımızı belirtmişti ve bunlardan bir tanesi uluslar arası muhasebe uzmanlığı sertifikasıdır. Bu konuda o tarihte Profesör Doktor Sayın Recep Pekdemir'i görevlendirmiştik. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneğiyle TÜRMOB müşterek sertifika programı hazırlayacaklardı. Bu konuda IFAC'la da görüşmeler yaptık ve 2007 yılına gelmeden evvel biz iki kurum birlikte, o zamanki Sayın Özyürek'in açıklaması çerçevesinde bu sertifika programını hazırlayıp vereceğiz.

Bu sertifika programı iki ayrı aşamadan olacak, birinci aşaması İngilizce eğitime ve İngilizce sınava dayalı olacak. İkincisi geri kalan yabancı dil eğitimi olmayan arkadaşlarımızın da en azından Türkiye'deki çalışmalarında kullanabileceği bir özel program olacak. Bu programda bütün konular ileride deklare edilecek; çünkü bu konuda IFAC'ın hazırladığı programa uyması gerekiyor. Tüm kamuoyuna da duyurulacak. Bu vesileyle ben belirtiyorum.

Bu programın oturmasından sonra ikinci aşaması değerli Hocamızın söylediği "out sourcing" yani bu işin eğitimini belirli üniversitelerle, belirli enstitülerle anlaşarak onlara devretmek, bu kurumlar yalnız sınavı üstlenmek, ama ilk aşamada hazırlanan eğitim programında, o zaman 3 kişi görev aldık biz Türkiye'de katılıyorduk; Sayın Recep Pekdemir, Sayın Ercan Beyazıt ve ben. Burada tartışılan ve uluslar arası muhasebe diye gündeme gelecek ders programlarının hazırlanmasında bulunduğumuz için Türkiye'de bunu ele alacağız.

Ve size bir şey daha söyleyeyim. Birileri çıkıp diyecek ki, yahu bunun kıymeti harbiyesi var mı? Var. Çünkü bunun bütün dünyada böyle olacağını IFAC belirleyecek, IFAC bu işin Compliance-Uygunluk olarak gelip denetlediği zaman üçüncü imzayı da o atacak. Yani ruhsatta o ülkedeki üye kuruluşlarıyla IFAC birlikte atacaklar. Bu konuda Sayın Hocamızın açıklamaları beni heyecanlandırdı; çünkü üniversite bizim bu çalışmamızın da önüne geçmiş. Ben kendisine teşekkür ediyorum.

Ve son söz bizim bütün malî müşavirleri, bağımsız denetçileri, yeminli müşavirleri, hatta serbest muhasebecileri temsil bakımından Sayın Nail Sanlı meslekten hizmet talep edenler gereğini ve nasıl yapılması, nasıl bir profil istediklerini ortaya koydular. Bu profili teknik olarak da eğitim kurumlarımızın hazırlayabileceğini Rüstem Bey belirttiler. Şimdi toplumun çıkarını gözeten biz muhasebecilerin çalışma yöntemleri nasıldır, nasıl bir çalışma içindesiniz?

Buyurun söz sizin Sayın Sanlı.

Nail Sanlı¹

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sayın Genel Başkanım, kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli hocalarım, Türkiye'nin değişik yörelerinden gelmiş Oda yöneticilerim, yönetici arkadaşlarım, değerli üyelerim; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

İstanbul Odamızın Altıncısını gerçekleştirdiğimiz ve 3 gündür dolu dolu tartıştığımız globalleşmenin dünyadaki yenilikleri ve muhasebe mesleğimizin üzerindeki etkileri ve toplum çıkarlarının korunması konulu bu Sempozyum yine İstanbul Odamızın Beşinci Sempozyumunda dorukta gerçekleştirdiği bir Sempozyum olarak hafızalarımızda kalmıştı ama, zannediyorum hem konunun seçimi açısından, hem de burada, bu Sempozyumda gerek bildirileriyle, gerek katkılarıyla görüş bildiren değerli arkadaşlarımızın bize sundukları yeni sunumlarıyla hafızalarımızdan silmeyeceğimiz ve bize epey ışık tutabilecek bilgiler aldığımız bir Sempozyum olarak kalacak aklımızda.

Ben fazla vaktinizi almadan çok kısa başlıklar hâlinde globalleşmenin, yani küreselleşmenin muhasebe mesleği üzerindeki etkileri ve toplum çıkarlarının korunması konulu bu Panelde görüşlerimi bir; küreselleşme nedir, küreselleşmenin belirtileri, etkileri, küreselleşmenin faydaları veyahut da fırsatlar, küreselleşmenin sonuçları ve tehditleri, toplum çıkarları açısından değerlendirilmesi ve sonuç kısmıyla çok kısa birkaç cümleyle değerlendirmeye çalışacağım.

Küreselleşme etkileri nedeniyle toplumun hemen hemen her kesiminde sonuçlar yaratan ve hızla, baş döndürücü bir hızla gelişen bir değişim süreci olarak kabataslak hepimizin yapabileceği bir tanıımı vardır.

Küreselleşme süreci bilgi ve teknoloji gelişmelerine paralel bir şekilde tüm bireyleri, kurumları ve ulusları etkilemektedir. Bu anlamda başarılı tüm bireyler ve kurumların bu gelişmeleri çok yakından takip ettikleri ve bunların sonuçlarıyla da yakından ilgilendikleri de gözlenmektedir.

Küreselleşmenin belirtileri daha ziyade mal, sermaye ve iş gücü hareketlerinin gelişmeleri şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak giderek herkesçe kabul edilen ortak bir olgusu, hızlı bir değişim getirmiş olmasıdır.

Sermaye hareketleri nedeniyle ülkeler arasında iletişimin, ulaşımın ve bilginin çok hızla yayılmış olması uluslar arası birtakım bazı anlaşmaları gündeme getirmiştir. Bunların başında da hepinizin yakından bildiği gibi GATS Anlaşması vardır. GATS, mevcut düzenlemeleri genişleten, hukukî işlerlik kazandıran ilk çok taraflı bir ticaret anlaşması olarak tanımlanıyor.

¹ Konuşma metnidir.

GATS Anlaşması 1947 yılında imzalanan ve Uruguay Platformunda 1986-1994 dönemlerinde de GATT olayına dahil edilmiş ve 1994 yılında da Türkiye'nin buna dahil olduğu, 25 Şubat 1995 tarihinde de Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen bir anlaşmadır. Bu anlaşmanın en büyük özelliği geriye dönüşü olmayan hükümler içermekte, yani GATS Anlaşmasına göre imza koyan ülkeler taahhüt ettikleri konulardan geriye dönememekteler ve bunu mutlaka hayata geçirmek zorundalar.

GATS Anlaşmasına göre serbestleştirilmesi talep edilen en önemli konuların başında telekomünikasyon, enerji, eğitim, sağlık, mimarlık ve mühendislik hizmetleri, muhasebe hizmetleri, belediye hizmetleri, ulaşım, kültür, turizm hizmetleriyle bunlara bağlantılı olarak tarım hizmetlerinin yenileştirilmesi istenmektedir.

Burada amaç hızlı bir liberalizasyon sayesinde hedef ülkelerin bu konulardaki mevcut uygulamalarını saptayıp ve bu uygulamaları ortadan kaldırarak ortak hükümler içeren uygulamaları hayata geçirmektir.

Bir taraftan bunlar böyle GATS Anlaşması çerçevesinde anlaşmalar çıkarken, diğer bir taraftan da birtakım bazı kurumlar ortaya çıkmıştır ve dünyanın da ana ticaret bölgelerine ayrılmasına neden olmuştur. Bunlara en çarpıcı örnekler hepinizin bildiği gibi Avrupa Birliği veya NAFTA çok tipik örnekler olarak gösterilebilir.

Küreselleşmenin etkileri her konuda olduğu gibi küreselleşme muhasebe mesleğine de çok yakından ilgilendirmektedir ve etkilemektedir. Teknolojik gelişmelerdeki hızlı ilerlemeler ve değişiklikler ve bu konudaki uyum çabaları ortak muhasebe standartlarının kullanılması, finansal tablo hazırlayıcıları ve kullanıcıları ortak muhasebe dilini oluşturmuş ve ortak bir platformda bunları buluşturma gereği ortaya çıkarmıştır.

Uluslar arası ortak muhasebe standartlarını oluşmasını gündeme getirmiş ve buna bir ivme ve hız kazandırmıştır. Bu konuda kurulan IASB kuruluşunun çalışmalarını yakından izleyen arkadaşlarımız, bunu ise bu konuda bir örnek olarak gösterilebilir.

Küreselleşme ile yaşanan diğer bir gelişme de, uluslar arası düzenleyici otoritelerin çok daha önem kazanması ve daha güncel çalışmalar yapmaları konumuna gelmeleridir. Bunların içerisinde IFAC, IASB ve IOSCO, çok çarpıcı kuruluşlar olarak gösterilebilir.

Küreselleşmenin yarattığı fırsatları bir başlık altında toplayacak olursak, küreselleşme işletmelerin giderek büyümesi ve uluslar arası alanda faaliyet göstermeleri, işletmelerin kamuoyuna açıkladığı finansal tablo ve raporlardan yararlanan tarafların artmasına neden olmuştur. Bilginin, bu tarafların artması aynı zamanda bilgilerin niteliğine de yeni bir ivme kazandırmış ve bilgilerin doğru ve zamanlı olmasını da önemli kılmıştır.

Bilgi teknolojilerindeki yeni gelişmelerle küreselleşme muhasebe mesleği üzerinde önemli etkilere neden olmuştur. Bu etkileri sırasıyla sıralayacak olursak başlıklar altında: Bir, muhasebede bilgi kayıt işlemleri büyük ölçüde elektronik ortama geçmiştir. Böylece kısa zamanda kesin sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Bir diğer gelişme, teknolojiye yaşanan gelişmeler muhasebe meslek mensuplarını müşteri odaklı kıyaslama, çok boyutlu bilginin yönetimi, faaliyet tabanlı maliyetleme gibi yeni birtakım kavramlara götürmüştür.

Bir başka gelişme, teknolojik gelişmelerle muhasebe mesleği bilgi kaydetmenin yanı sıra, işletmenin finansal durumunu yorumlayan yöneticilerin, ortakların ve muhasebe bilgisini kullanan kesimlerin karar verme süreçlerine yardımcı olan bir yapıya bürünmüştür.

Ayrıca işletme faaliyet sonuçlarını anlaşılır, güvenilir, zamanında ve karşılaştırabilir olmasına olanaklar tanımıştır. Bir başka gelişme denetim sürecinde, denetim süreci de teknolojik gelişmeler sonucunda elektronik ortamda uygulanmaya başlanmış, hatta bilgisayar ortamında denetim tekniklerinin bir kısmı otomatik olarak yapılmaya başlanmıştır. Böylece işletmelerin kamuya açıkladığı bilgilerin doğru olmasını sağlayan denetim mekanizmasının önemi bir kat daha artmıştır. Ve böylece bilgilerin bu şekilde ilgili taraflara sunulması toplum kaynaklarının daha etkin kullanımını sağlar hâle gelmiştir.

Küreselleşmenin tehditlerini birkaç başlık altında toplayacak olursak, yine küreselleşme meslek mensupları ve muhasebe örgütlerine yeni fırsatlar ve yeni tehditleri beraberinde getirmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının hizmet üretiminde başarılı olabilmeleri için küreselleşme sürecinin doğurduğu bu sonuçları gelecekte ortaya çıkabilecek fırsatları ve tehditleri çok yakından takip etmeleri ve kendilerini de buna göre hazırlamaları artık kaçınılmaz bir gerçektir.

Bilgi ve bilgi teknolojisini kullanma becerisine bağlı olarak kullanılan rekabet gücünü elde etmeden mesleki saygınlığın kazanılması ve sürdürülmesi artık oldukça güç görünmektedir.

Sınır tanımadan baş döndürücü bir hızla dünyaya yayılmakta olan sermaye, gerek mesleki, gerekse uygulamaya dönük standartlarını beraberinde getirmektedir. Bu durum çok uluslu hizmet veren muhasebe ve denetim firmalarına yeni fırsatlar doğuruyor anlamındadır.

Ülkemizde de müşahede edilmektedir ki, çok uluslu hizmet veren denetim ve muhasebe firmaları neredeyse, hatta neredeyse değil yapılmakta, defter tutma görevinden başlıyorlar, birtakım başka hizmetleri de verip denetim hizmetini de en sonunda veren konuma gelmişlerdir. Bunlar bizim gelecekte globalleşmenin getirmiş olduğu meslek içerisinde haksız rekabetle beraber en büyük tehditlerin başında gelmektedir.

Bizi yine başlıklar altında tehdit eden diğer unsurları birer satır olarak sayacak olursak, mesleki kültürün değişmesi, tüketim alışkanlıklarının değişime uğraması, sürekli meslek içi eğitim ve gelişim ihtiyaçlarının karşılanması, ulusal meslek mensuplarının rekabet gücü elde edebilmeleri için daha fazla kaynak ve zaman ayırması bizi tehdit eden ve üzerinde çalışmamızı gerektiren diğer konulardır.

Toplum çıkarları açısından baktığımız zaman, geleceği görmek hem bireysel, hem örgütsel anlamda bu konuları değerlendirmek önümüze koymamız gereken ve özellikle çalışmamız gereken bir konudur. Ulusal muhasebe mesleğini uluslar arası düzeye çıkarmak mutlaka bir vizyonumuz olmalıdır ve artık korumacı tedbirlerden ziyade mesleki gelişmelere yönelik yeni tedbirleri tercih etmek vazgeçilmez ana amaçlarımız olmalıdır.

Sonuç olarak, dünyada bir dönüşüm süreci yaşanırken Türkiye'nin bu sürecin dışında olması ve bu süreçten etkilenmemesi beklenemez. Gelişmiş bir ülke olma çabası ve iddiasında olan Türkiye'nin bu gelişmeleri yakından izlemesi artık bir zorunluluktur. Bu yeni dünya düzeni toplumun tüm kesimlerini etkilemektedir. Artık ne tüketiciler, ne de işletmeler eskisi gibi olmayacaktır. Bu gelişmelere devletin de kayıtsız kalması artık olanaklı değildir. Buna ya ayak uydurulacak, bununla bütünleşilecek veyahut da adaptasyonunu buna sağlamayan elimine olup, pazardan silinip gitmek zorunda kalacaktır.

Oyunun kuralları bu kadar açık bir şekilde belirlenmişken, muhasebe ve mesleğinin geleceği de bu konu içerisinde artık iyice tartışılması gerekmektedir.

Bu anlamda ulusal muhasebe mesleği örgüt ve mensuplarının yeni tehlikelerle karşı karşıya kalması ve yeni fırsatlar yakalaması gerekmektedir. Bu doğrultuda ulusal muhasebe meslek mensupları ve ulusal muhasebe meslek örgütleri misyonlarını ve vizyonlarını artık bugünden mutlaka belirlemeleri gerekmektedir.

Bunun için hem ulusal, hem uluslar arası alanlarda teknik çalışmalar yapıp standartlar yeknesak hâle getirilmeye ve uygulama birlikteliği sağlanmaya çalışılırken, biz de artık sunulan hizmetlerin kalitesi açısından tedbirler almalı ve uygulamayı kurumsal bir yapıyla takip etmeliyiz. Takip etmeli, denetlemeli ve geliştirmeliyiz.

Oluşturulması gereken bu kurumsal yapı, sunulan hizmetlerin kalite ve hizmet standartlarını belirleyip bir güvence altına almalıdır. Bu yapı, kalite ve hizmet standartlarına uyan meslek mensuplarını belgelendirerek kamuoyuna duyurmalıdır. Böylelikle bir taraftan haksız rekabet yaratarak etik kurallara uymadan faaliyet gösteren meslek mensupları Disiplin Kurulları tarafından cezalandırılırken, diğer taraftan düzgün ve etik kurallara bağlı çalışan ve kendini geliştiren meslek mensubunu koruyucu bir sistem oluşması sağlanmış olacaktır. Sunulan hizmetler, meslek örgütünün belirlediği standart ve güvence altında sunulacağı için meslek mensupları teşvik edilecek ve herhangi bir zorunluluk olmadan sayının çoğalması suretiyle de kalite artacaktır.

Artık globalleşen dünyada kayıtlar muhasebe mesleğinin çok küçük cüzi bir parçası artık. Bizlerden başka hizmetler beklenmektedir. Bütün konuşmacı arkadaşlarımız bugüne kadar, 3 gündür dile getirdi bunu. Türkiye'de de dünyayla bütünleşebilmek için ve meslekte hizmeti kalitesini artırabilmek için başta meslek örgütü TÜRMOB'un olmak üzere mutlaka kaliteyi artırıcı ve yüksek kalitede hizmet sunmayı güvence altına alacak yeni bir sistemin oluşturulması gerekiyor. Benim de düşünceme göre böyle bir sistemin "kalite ve güvence standartları merkezi" adı altında bir çalışmada gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Böyle bir merkez, önce hizmet standartlarını belirlemeli ve sunulacak hizmetlerin bu kalitede sunulmasını güvence altına alacak şekilde nasıl yapılması gerektiğini meslek mensuplarının önüne koymalıdır. Bunun akabinde geçmişte tartıştığımız birtakım bazı büro standartları gündeme gelebilir. Büro standartlarında hep bugüne kadar tartıştığımız konu, iş sayısı, mükellef sayısı veyahut da bir büroda yapılabilecek iş sayısı. İş sayısına gidebilecek yol çok afaki bir kavram. Neye göre, hangi sektöre göre iş sayısını sınırlayacaksınız? Ama hizmet şartlarına göre standartlarını sıralarsanız, hangi işi ne şekilde yapacağınızı belirlerseniz o zaman büro standartları kendiliğinden gelmiş olur. Bunun akabinde buna uyan ve bunu geliştiren bürolar yaratılabilir. Bu bürolar bir dönem sonra "kalite belgeli" bürolara

dönüşebilir ve dönüşmelidir. Burada bugüne kadar yapmış olduğumuz uygulamalardan çok farklı bir uygulama yapmalıyız; kişisel kanaatim bu benim.

Gördük ki mesleki kararları çıkarıyoruz, birtakım bazı zorunluluklar koyuyoruz, bunlar zorunlulukla hayata geçmiyor. Gelin olaya tersinden bakalım bu sefer. Kalite ve güvence standartları merkezi oluşturulduktan sonra TÜRMOB'un bu kalite merkezinin belirleyeceği hizmetleri veren büroları bir havuzda toplayalım, bir müddet sonra da bunları kamuoyuna duyuralım ve TÜRMOB desin ki benim bu bürolarım, bu üyelerim benim belirlediğim yüksek kaliteli standartlar çerçevesinde hizmet vermektedir ve bunlar artık koruyucu bir sistemde, mutlaka onları koruyan bir sistem dahilinde, teşvik edilen bir sistemde bunu hayata geçirmeliyiz.

Bir taraftan yanlış yapanlar, etik kurallar dışında çalışanları Disiplin Kurullarımız cezalandırsın, ama diğer taraftan doğru ve etik kurallara tâbi çalışan meslek mensuplarını da artık koruyan ve bunları kamuoyuna tanıtan bir yapının kurulma zamanı gelmiştir kanaatindeyim.

İşte böyle bir yapı oluşursa, işe tersinden başlarsak, böyle bir zorunluluk koymazsak bu havuza girmek isteyen meslek mensuplarının sayısı her geçen gün artacaktır kanaatindeyim. Çünkü o havuza giren meslek mensubu kamuoyu tanıyacaktır. TÜRMOB bunları kamuoyuna bunlar benim kalite güvence merkezi dahilinde çalışan bürolarımdır ve üyelerimdir diye tanıtacaktır. İnternette de ilgili kuruluşlara da bunları listeler hâlinde tanıtacaktır.

İşte buralarda yer alabilmek için bu bir teşvik olacaktır ve teşvik dahilinde bunun içerisine giren, girmek isteyen üyelerimizin sayısı her geçen gün artacaktır. Böylelikle de globalleşen dünyada hızla ilerleyen meslek kalitesini ulusal çapta da böyle bir yöntemle yakalarız kanaatindeyim.

Sonuç olarak, vizyonumuzu ve misyonumuzu bu günden belirtmemiz gerekir ve belirlememiz gerekir diye dile getirdim. Geçen Sempozyum bizi gelecek birtakım bazı dönemlerimize çok iyi bir vizyon çıkarmıştı. Ben onları, geçen Sempozyumun vizyonunu size, sizinle paylaşmak istiyorum izin verirseniz.

Türkiye'deki meslek mensupları olarak vizyonumuzu şöyle çizmemiz gerekiyor: Evet *ekonomik unsurları toplum adına denetleyen Türk muhasebe mesleğinin üyelerini ülkemizde ve uluslar arası düzeyde saygın bir konuma getirmek* olmalıdır diyorum ve bunu için *dürüstlük, tarafsızlık ve bağımsızlık, sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenme, yenilikçilik ve öncülük, toplum çıkarları ve sosyal sorumluluk, mesleki ve teknik açıdan mükemmellik, ekonomi ve iş dünyası içinde birliktelik* muhasebe meslek mensuplarının en önemli **değerleri** olarak benimsenmeli ve uygulamalarda hep bir rehber olarak kullanılmalıdır diyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

KÜRESELLEŞMENİN MUHASEBE MESLEĞİ ÜZERİNE ETKİLERİ ve TOPLUM ÇIKARLARININ KORUNMASI²

Nail SANLI*

I. Giriş

Küreselleşme, etkileri nedeniyle toplumun hemen her kesiminde önemli sayılabilecek sonuçlar doğuran bir değişim sürecidir. Küreselleşme süreci, bilgi ve teknolojiadaki gelişmeler ile paralel bir şekilde tüm bireyleri, meslek örgütlerini ve ekonomileri etkilemektedir. Bu anlamda; küreselleşme olarak ifade edilen değişim sürecinde başarılı olan kurum veya bireylerin, bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeleri yakından izledikleri görülmektedir.

Muhasebe mesleği; içinde taşıdığı “bilgi” unsurları, mesleğin uygulanmasında etkisi içine girdiği bilişim ve küreselleşme kavramları ile bu gelişmelerden en çok etkilenecek mesleklerin başında gelmektedir. Muhasebe meslek mensupları ile muhasebe meslek örgütleri açısından küreselleşme yeni fırsatlar ve tehditler yaratmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının hizmet üretiminde “başarılı” olmaları için, küreselleşme sürecinin doğurduğu sonuçları anlamaları ve buradan hareketle gelecekte ortaya çıkma olasılığı yüksek olan mesleki fırsat ve tehditlere göre kendilerini hazırlamaları gerekir. Bilgi ve bilgi teknolojisini kullanma becerisine bağlı olarak kazanılan rekabet gücü elde etmeden mesleki saygınlığın kazanılması ve sürdürülmesi oldukça güç görünmektedir.

II. Küreselleşme Kavramı ve Ulusal Ekonomiler

Küreselleşme, uluslararası mal, sermaye ve işgücü hareketlerinin giderek baş döndürücü bir hızla sınır tanımadan yayılması biçiminde gerçekleşmektedir. Bunun bir sonucu olarak dünyanın giderek küçüldüğü herkesçe kabul edilen ortak bir olgudur.

Avrupa, ABD ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerin ekonomileri, 1960’lardan bu yana ticaret, sermaye hareketleri nedeniyle önemli ölçüde birbirlerine bağlanmıştır. Küreselleşme olarak tanımlanan bugünkü dönemin en önemli yeniliği dünyanın daha fakir bölgelerinin küresel ticaret, finans ve üretim sistemlerine, sömürge bağımlılığından çok birer ortak ve taraf olarak yer almalarını sağlamasıdır. Dünya ekonomisi için bir yenilik olarak tanımlanabilecek küresel rekabet koşullarının tüm ulusal ekonomileri etkilemesini, ülkeler arasında iletişimin ve ulaştırmanın hızlı ve ucuz hale gelmesi artırmıştır. Günümüz teknolojik gelişmelerinin bir sonucu olarak ifade edilebilecek bu durumun etkilerini gelecekte de sürdüreceği beklenmektedir.

Küreselleşmenin etkisi ile ulusal ekonomiler belli başlı dört alanda birbirleriyle bütünleşir duruma gelmiştir. Bu alanlar şu şekilde ifade edilebilir:

- ticaret
- sermaye hareketleri

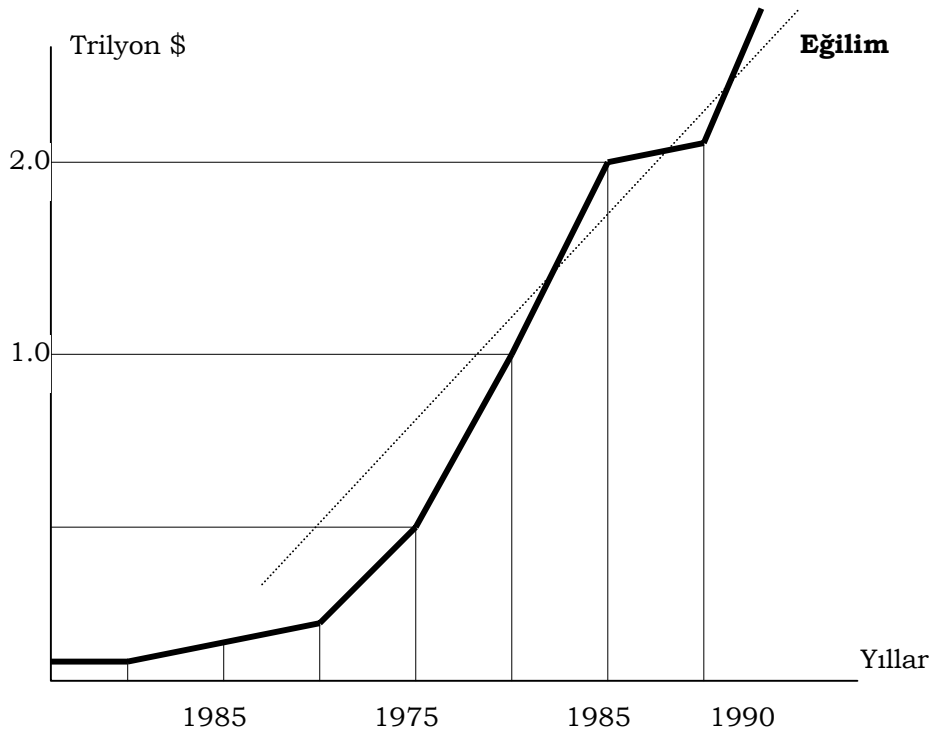
² Sempozyum sırasında katılımcılara dağıtılan metindir.

* TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Sekreteri

- üretim
- anlaşmalar ve kurumlar

ticaret, sermaye hareketleri ve üretim olanaklarının yanı sıra; günümüzde ülkeler arasında yoğun bir anlaşma ve kurumlar ağı bulunmaktadır. Küreselleşme sürecinin sonucu olarak ülkeler arasında ticaret, yatırım ve vergi politikaları, sermaye hareketleri, gümrük tarifeleri, fikri mülkiyet hakları, banka denetimi, uluslararası rekabet, rüşvetin önlenmesi gibi bir çok konuya ilişkin uluslararası anlaşma ve uluslararası kurum ciddi biçimde artış göstermiştir. Bunun sonucu olarak artan uluslararası, çok taraflı yükümlülükler, bölgesel yükümlülükler ve iki taraflı yükümlülükler yoluyla ülkeleri birbirine daha çok bağlamaktadır.

Küreselleşme sürecinin, en az makro etkileri kadar işletme faaliyetleri üzerinde de etkileri olarak ifade edilebilecek mikro etkileri de önem taşımaktadır. Küreselleşme ile dünyanın giderek küçülmesi, ulusal sınırlar içinde faaliyet gösteren işletmelerin dünya çapında faaliyet gösterebilmelerini daha kolay hale getirmiştir. Artık işletmeler, ulusal pazarlar yerine tüm dünyayı pazar olarak görmektedirler. Bunun yanı sıra, iletişimin ve ulaşımın da daha ucuz ve hızlı hale gelmesi, dünya üzerindeki farklı kültürleri harmanlamış böylece işletmelerin ürettikleri ürünlerin uluslararası pazarlarda satılabilmesi ve tüm dünya çapında tanınan ürünler olması önündeki engeller de ortadan kalkmaya başlamıştır.

Şekil 1: Dünya İhracı

Şekil 1’de 1950 yılından bu yana dünya ihracatının gelişimi ortaya konulmuştur. Buna göre; özellikle 1970’li yıllarda başlayan hızlı artış eğilimi günümüzde de sürmektedir. Buradan da açık bir şekilde görülebileceği gibi, dünya ticaretinde görülen gelişme hızlı bir yükselme eğilimi içindedir. Bu gelişme sadece mal ve hizmet hareketlerinde değil, sermaye hareketlerinde de görülmektedir.

İşletmelerin uluslararası pazarlarda faaliyet göstermesi, dolayısıyla küresel rekabet koşullarına ayak uydurabilmeleri için yeni ürünler geliştirmeleri ve yeni teknolojiler yaratmaları gerekmektedir. Küresel rekabetin sonucu olarak artık işletmelerin faaliyet alanları sürekli değişmekte ve genişlemektedir. Bu durum, işletmeler açısından daha karmaşıklaşan işletme amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik yeni stratejilerin belirlenmesini gerektirmektedir. Bu anlamda; işletmeler giderek karmaşıklaşan koşullarda ayakta kalabilmek için yeni yapılanmalara gitmek zorundadırlar.

Genel olarak ortaya konulan bu eğilimler, işletmelerin artık tek başlarına uluslararası pazarlara girmelerinin daha kolay olduğu anlamına gelir. Oysa dünya üzerindeki eğilime bakıldığında durumun bu yönde olmadığı görülmektedir. İşletmelerin küreselleşmenin getirdiği olanaklara karşın artık fazla birlikte hareket etme veya yeni pazarlara birlikte girme eğiliminde oldukları da sıklıkla görülmektedir.

Küreselleşmenin sonucu olarak bu eğilimler yaşanırken, dünya ekonomisinde yaşanan bir diğer eğilim de dünyanın ana ticaret bölgelerine ayrılmasıdır. Avrupa Birliğinin bütünleşme çabaları, NAFTA gibi bölgesel birlikler bu şekilde değerlendirilmelidir. Ana ticaret bölgeleri, bu bölgelerin dışında faaliyet gösteren firmalara bir takım giriş engelleri yaratmaktadır. Bu

anlamda firmaların birbirleriyle işbirliği içinde olmaları bu ticaret bölgelerinin “içinde” olma arayışında olan birçok firma için önemli hale gelmiştir. Çünkü, bu ticaret bölgelerinin firma faaliyetleri açısından en önemli etkilerinden biri rekabet politikalarının oluşmasında kendi düzenleyici organlarının belirleyici rol oynamasıdır. Bu durumda dışarıdaki firmalar “içeridekiler” statüsünü kazanabilmek için içerideki bir firma ile işbirliğine gitmek veya birleşmek gibi yolları seçebilirler.

Küreselleşme süreci ile yaşanan bir diğer gelişme de devlet örgütü dışında uluslar arası düzenleyici otoriteler ile meslek örgütlerinin daha fazla işbirliği içine girmeleridir. Bu anlamda uluslararası örgütlerin etki alanlarının ve etkinliklerinin önemli ölçüde artmış olduğu söylenebilir. Bu durum muhasebe meslek mensupları açısından da doğrudur. Muhasebe alanında uluslararası düzenlemelere gidilmesi muhasebe ve denetim alanında IFAC, IASB, IOSCO gibi uluslararası örgütlerin önemini daha da artırmıştır.

III. Küreselleşme ve Muhasebe Mesleği

Küreselleşme sonucu ortaya çıkan bu gelişmelerin “yeni işletmecilik anlayışının” doğmasına neden olduğu söylenebilir. Bu yeni anlayış sonucu olarak firmalar, artık uluslararası alanlarda faaliyet gösterebilmek için küresel rekabet koşullarına ayak uydurmak zorundadırlar. Yeni işletmecilik anlayışı sadece uluslararası işletmeler açısından değil, ulusal pazarda faaliyet gösteren firmalar açısından da rekabet avantajları ve bilgi transferi gibi uluslararası işletmecilik kavramlarını yeniden tanımlama gereğini ortaya koymuştur. Küresel rekabet koşullarına ayak uydurabilmek için firmaların, artık örgüt yapılarından personel politikalarına, finansman politikalarından üretim tekniklerine kadar birçok değişimi gerçekleştirmesi gerekir.

Küreselleşme sürecinin etkilediği alanlardan en önemlisi ve belki de etkilerini tam olarak gösterdiği alan işletme ve işletme çevresidir. Küreselleşmenin sonucu olarak ortaya çıkan küresel rekabet koşulları, bir bütün olarak işletmeleri ve işletmenin faaliyet gösterdiği pazarların rekabet koşullarını değiştirmiştir. Bilişim teknolojisine bağlı olarak etkisini giderek artıran küreselleşme sürecinin işletmenin önemli bir fonksiyonu olan muhasebe fonksiyonunu etkilemesi ise kaçınılmazdır.

Bilgi teknolojilerindeki yeni gelişmelere küreselleşme süreci ile birlikte muhasebe mesleği üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bu etkiler şu şekilde ifade edilebilir:

- Muhasebede veri işleme ve kayıt işlemleri büyük ölçüde elektronik ortama geçmiştir. Böylece, süreç basitleşmiş ve elle yapılan işlemlerin ortadan kalkması ile kısa zamanda kesin sonuçlar alınmaya başlanmıştır.
- Teknolojide yaşanan gelişmelere, muhasebe meslek mensuplarını müşteri odaklı, kıyaslama, çok boyutlu bilginin yönetimi, faaliyet tabanlı maliyetleme gibi yeni bir takım kavramlara götürmüştür.
- Teknolojide yaşanan gelişmelere muhasebe mesleğinin bilgi toplayıp kaydetmenin yanı sıra, işletmenin finansal durumu ve gösterdiği gelişmeleri yorumlayan, işletme yöneticilerinin, ortaklarının ve muhasebe bilgisini kullanan diğer kesimlerin karar verme süreçlerine yardımcı olan bir yapıya bürünmesine neden olmuştur.
- Teknolojik gelişmelere, işletme faaliyet sonuçlarının anlaşılır, güvenilir, zamanında ve karşılaştırılabilir olarak hazırlanması için kolaylıklar sunmuştur.

- Denetim süreci de teknolojik gelişmelere sonucunda elektronik ortamda uygulanmaya başlamıştır. Bilgisayar ortamında denetim, denetim tekniklerinden bir kısmının otomatik olarak bilgi işlem sistemleri ile gerçekleşmesine olanak tanımıştır.

Küreselleşme süreci ile birlikte artık işletmelerde muhasebe fonksiyonu da diğer fonksiyonlar gibi eskisi gibi olmamaktadır. Klasik muhasebe anlayışı ve uygulamaları yeni dünya düzeninde yaşanan gelişmelere göre kendini yenilemek zorunda kalmaktadır. Bilişim teknolojisindeki gelişmeler işletmelerin üretim fonksiyonundan pazarlama fonksiyonuna kadar tüm fonksiyonları ile birlikte muhasebe fonksiyonunu etkilemesi, klasik muhasebe uygulamalarının yetersiz kaldığı noktaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra; tek başına bilişim teknolojisindeki gelişmeler de muhasebe uygulamalarında yeni açılımları ve etkinliği beraberinde getirmektedir.

Günümüzde uzmanlık alanları hızla çoğalmasına karşın bir anlamda klasik uzmanlık alanı olarak ifade edilebilecek profesyonel muhasebe mesleğinde de benzer gelişmeler yaşanmaktadır. Hem ulusal ekonomileri hem de küresel ekonomi açısından, yeni gereksinmelere uygun yeni olanaklardan yararlanabilecek bilgi ve beceriyle donatılmış “profesyonel” hizmet sağlama potansiyeline sahip muhasebecilere olan gereksinimin giderek artması muhasebe alanında mesleki yeterliliğin belirlenmesi sorununu tekrar gündeme getirmiştir.

Küreselleşmenin muhasebe mesleği ile muhasebe meslek mensuplarına en önemli etkisi bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin yanı sıra uluslararası düzeyde muhasebe uygulamalarının uyumlaştırılması çabalarının hız kazanmasıdır. Ortak muhasebe standartlarının kullanımı, finansal tablo hazırlayıcıları ve kullanıcıları için ortak bir muhasebe dilini oluşturmuş ve gerek hazırlayanlar gerekse kullanıcılar için uluslar arası karşılaştırma olanağı sağlamıştır. Bu gelişmelere finansal tablo kullanıcılarından en önemlisi olarak kabul edilebilecek yatırımcılar açısından da son derece önemlidir. Finansal tabloların en önemli kullanıcılarından biri de yatırımcılardır. Yatırımcılar, kararlarını temel olarak yayınlanmış finansal tablo ve raporları analiz ederek gerçekleştirir. Ancak ülkelerdeki farklı muhasebe uygulamaları, mali tabloları karşılaştırılabilir olmaktan çıkarır. Bu da mali tablo kullanıcılarının kararlarını güçleştirir. Uluslar arası muhasebe standartlarının oluşturulması amacıyla faaliyet gösteren Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu [IASB]’nun faaliyetlerinin bu açıardan değerlendirilmesi gerekir.

Muhasebe meslek mensuplarının uluslar arası alanda işbirliği içine girmeleri de küreselleşme çerçevesinde değerlendirilmelidir. IFAC bu amaçla önemli faaliyetler gerçekleştirmektedir. IFAC, ulusal muhasebe örgütlerinin bir araya geldiği organizasyondur. IFAC’ın temel amacı muhasebe mesleğinin dünya çapında ve uyumlu bir şekilde gelişmesini ve genişlemesini sağlamaktır. Bu amaca dayalı olarak IFAC, kendi üyeleri ve muhasebe meslek örgütleri ile işbirliğine giderek, teknik, etik ve eğitim konularında ana hatlar belirleyip uluslararası muhasebe mesleğinin gelişmesi doğrultusunda çalışmalarını yürütür. Küreselleşme süreci ile IFAC’ın önemi bir kat daha artmıştır.

Muhasebe meslek mensupları açısından son derece önemli olan uluslararası gelişmeler ülkemizdeki muhasebe meslek mensupları üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Özellikle muhasebe hizmetlerinin uluslararası rekabete tam olarak açılması, mesleki yeterlilik ile mesleki yeterliliğin ölçülmesini daha da önemli hale getirecektir. Mesleki yeterliliğin ölçülmesi ve yabancı meslek mensuplarına ulusal sınırlar içinde faaliyet gösterme yetkisinin verilmesi açılarından uluslararası gelişmelerin izlemesini gerekli kılmaktadır. Muhasebe meslek mensupları açısından doğrudan etkileri olacak uluslararası gelişmelere paralel olarak

ülkemiz önemli adımlar atmakta ve önemli taahhütlerde bulunmaktadır. Bu adımlardan en önemlileri olarak kabul edilebilecek olan hizmet ticareti genel anlaşması, Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları ve IFAC düzenlemeleri olarak ifade edilebilir.

Hizmet Ticareti Genel Anlaşması [GATS, General Agreement on Trade in Services] 1947 yılında imzalanan Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması [GATT, General Agreement on Tariffs and Trade] kapsamında 1986-1994 yıllarında yapılan Uruguay Raundunda GATT'a dahil edilmiştir. GATS müzakereleri GATT'ın devamı olarak 1 Ocak 1995 tarihinde faaliyete geçirilen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) içerisinde sürdürülmekte ve 2002 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenmektedir. Türkiye Cumhuriyeti 1994 yılında GATS anlaşmasına DTÖ'nun kurucu üyesi olarak imza atmış ve anlaşma TBMM'inde 25 Şubat 1995 tarihinde onaylanmıştır. GATS, tüm hizmet alanlarının serbest piyasaya açılması için mevcut düzenlemeleri genişleten ve hukuki işlerlik kazandıran ilk çok taraflı yatırım ve ticaret anlaşmasıdır.

GATS yeniden yapılandırılmaya açık bir yapıya sahip olmasına karşın GATS anlaşmasının yapısında "stand still" olarak ifade edilen geriye dönüş olmaması özelliği bulunmaktadır. Bu nedenle, ülkeler daha önce verdikleri taahhütler geri alamamaktadır.

GATS görüşmelerinin 2000 yılında DTÖ bünyesinde hizmet ticareti ile ilgili uluslararası müzakerelerin yeni raundu başlamıştır. Genişletilmiş görüşmeler olarak ifade edilebilecek bu aşamada yer alan ve hızla serbestleştirilmesi talep edilen alanların başında telekomünikasyon, enerji, su, eğitim, sağlık, mimarlık-mühendislik hizmetleri, muhasebe hizmetleri, belediye hizmetleri, ulaşım, kültür ve turizm ve bağlantılı olarak tarım gelmektedir. Bu müzakerelerde daha çok sektörde daha fazla liberalizasyon için uluslararası pazarlıkta hedef ülkelerin pazarlarına yönelik hizmet ihracatlarını engelleyen veya yavaşlatan ülke mevzuat ve uygulamalarının saptanarak, bunların kaldırılması amaçlanmaktadır.

IV. Küresel Süreçte Toplum Çıkarlarının Korunması ve Muhasebe Meslek Mensupları

Küreselleşme süreci; muhasebe mesleğini farklı açılardan etkilemektedir. Bunlar meslek mensupları, meslek örgütleri olarak ifade edilebilir. Küreselleşmenin etkileri muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin niteliği üzerinde de önemli etkileri bulunmaktadır. Muhasebe bilgilerin sunulduğu zamanı ve içeriğinin bilişim teknolojilerindeki gelişmelere dayalı olarak küreselleşme ile değişmesi toplum çıkarlarının korunması bakımından da önemli hale gelmiştir.

Küreselleşme ile işletmelerin giderek büyümesi ve uluslar arası alanda faaliyet göstermeleri işletmelerin kamuya açıkladığı finansal tablo ve raporlardan yararlanan tarafların giderek artmasına neden olmuştur. İşletmelerin yayınladıkları finansal tablo ve raporları kullanan tarafların sayısında artış kadar bu kesimlerin kullandıkları bilgilerin nitelikleri hakkında daha fazla bilgiye gereksinme duymaktadır. Bunun yanı sıra; işletme ilgili taraflar açısından kamuya açıklanan bilgilerin niteliği kadar bu bilgilerin doğru ve zamanlı olması da son derece önemli olmaktadır. Bilgilerin bu şekilde ilgili taraflara sunulması toplum kaynaklarının daha etkin kullanımı sağlayacaktır.

İşletmelerin kamuya açıkladıkları bilgilerin doğru olmasını sağlayan mekanizma ise denetim sürecidir. İşletmelerin kamuya açıkladıkları finansal tablo ve raporların doğru ve gerçeğe uygun olup olmadığının belirlenmesi süreci olan denetim faaliyeti ile aslında kamu adına bu doğruluk saptanmaktadır. İşletme ile ilgili tarafların farklı çıkarları temsil etmeleri diğer bir

deyişle, farklı amaçlarla işletme finansal tablo ve raporlarını kullanmaları denetim faaliyetinin önemini bir kat daha artırmıştır.

Denetim süreci önemli olan unsur, denetim faaliyetinin bütün olarak bağımsız şekilde ve hiçbir kişi veya tarafın çıkarı gözetilmeksizin gerçekleştirilmesidir. Bu anlamda denetçinin herhangi bir çıkar grubunu temsil etmemesi denetim faaliyetinin önkoşulu olarak kabul edilmelidir. Geçtiğimiz yıllarda yaşanan muhasebe skandalları muhasebe bilgi sistemi ile denetimin toplum çıkarları için taşıdığı önemi bir kez daha ortaya koymuştur.

Muhasebe skandalları ile muhasebe bilgilerinin güvenilirliklerinin tartışıldığı son yıllarda, ABD’de yaşanan gelişmeler tüm dünyaya çok önemli bir mesaj vermiştir. Muhasebe bilgileri doğru olmalıdır. Bu bir zorunluluktur. Kaynak dağılımı kararlarının doğru verilebilmesi için ve kaynakların etkin dağılabilmesi için bu bir zorunluluktur. Bunun yanı sıra; bu bilgiler bilişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak olabildiğince hızlı bir şekilde bu bilgilere gereksinim duyan taraflara ulaştırılmalıdır.

Küreselleşme sürecinde daha da önem taşıyan toplumsal çıkarlarının korunması gerekliliğinin muhasebe mesleği açısından bir diğer önemli boyutu da muhasebe meslek mensuplarının bağımsızlığıdır.

Muhasebe meslek mensuplarının bağımsız şekilde faaliyetlerini sürdürmeleri, diğer bir deyişle yaratılan bilgilerin gerçeğe uygun olması ekonomide kaynakların etkin dağılımının sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Genel ekonomi boyutunda bu şekilde sağlanan fayda işletme boyutunda da bilgi kullanıcılarının alacakları kararların etkin ve amaca yönelik olması bakımından önemli olacaktır. Bu açılardan bakıldığında muhasebe meslek mensuplarının bağımsız faaliyet göstermeleri toplumun tüm kesimlerinin yanı sıra meslek örgütlerince de önemsenmektedir. Dünyanın bir çok yerindeki muhasebe meslek örgütleri meslek mensuplarının bağımsız şekilde faaliyet göstermeleri için çaba harcamaktadırlar. Ayrıca, dünyada bağımsızlık amacıyla ulusal muhasebe meslek örgütlerinin yaptıkları çalışmaların birbiri ile uyumlu hale getirilme çalışmaları da son yıllarda hız kazanmıştır. Özellikle küreselleşme sürecinin sonucu olarak bu eğilim giderek günümüzde artmaktadır. Bununla birlikte; uluslararası işletme faaliyetlerindeki artışlar da bu eğilimin hızını artırmaktadır.

Muhasebe meslek mensuplarının bağımsız şekilde faaliyetlerini sürdürmeleri bir takım yasal düzenlemelerle sağlanabilir. Bu yasal düzenlemelere paralel olarak muhasebe meslek mensuplarının bağımsızlıkları bir ölçüde korunmuş olur. Ancak, bu sayede bağımsızlığın tam olarak sağlanması mümkün değildir. Meslek mensuplarının günlük mesleki yaşamlarında karşılaşacakları bazı durumların yasal düzenlemelerde yer almamasına karşın, bağımsızlık ilkesini zedeleyici nitelikte olabilir. Bu durumlarda yasal düzenlemelerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının asgari etik kurallarını bilmeleri ve buna uygun olarak faaliyet göstermeleri beklenmelidir. Bu konuda muhasebe meslek örgütlerine büyük görevler düşmektedir.

V. Sonuç

Dünyada bir dönüşüm süreci yaşanırken, Türkiye'nin bu sürecin dışında olması ve bu süreçten etkilenmemesi beklenemez. Vatandaşların refah düzeylerini yükselterek gelişmiş bir ülke olma çaba ve iddiasında olan Türkiye'nin bu gelişmeleri yakından izlemesi bir zorunluluktur. Bu yeni dünya düzeni toplumun tüm kesimlerini etkilemektedir. Artık ne tüketiciler ne de işletmeler eskisi gibi olacaktır. Bu gelişmelere devletlerin de kayıtsız kalması olanaklı değildir. Bu dönüşüm sürecine ayak uydurabilenler pazarda kalacak, diğerleri pazardan silinecektir. Oyunun kuralları bu kadar açık bir şekilde belirlenmişken; muhasebe mesleğinin geleceğinin de tartışılması gerekmektedir. İşletme faaliyetlerini etkileyen bu gelişmeler doğrudan muhasebe uygulamalarını, muhasebe meslek mensuplarını ve muhasebe meslek örgütlerini etkilemektedir.

Bu anlamda ulusal muhasebe mesleği, ulusal muhasebe meslek mensupları ve ulusal muhasebe örgütlerinin yeni fırsatlar yakalaması ve yeni tehlikelerle karşı karşıya kalması mümkündür. Sınır tanımadan ve baş döndürücü bir hızla dünyaya yayılmakta olan sermaye, gerek mesleki gerekse uygulamaya dönük standartlarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum bazı durumlarda çok uluslu olarak hizmet vermekte olan muhasebe ve denetim firmalarının da yeni fırsatlar elde etmesi anlamına gelmektedir. Çok uluslu muhasebe ve denetim firmaları için fırsat olan durumlar, kuşkusuz ulusal nitelikli muhasebe ve denetim firmaları için birer tehdit unsuru olacaktır ve hatta olmaktadır. Dünya çapında faaliyet gösteren ve ilk on büyüklük sırasına giren muhasebe ve denetim firmalarının ülkemizde defter tutma hizmetleri de dahil olmak üzere pek çok hizmeti üstlendikleri görülmektedir. Bu nedenle, ulusal muhasebe meslek mensuplarının, firmalarının ve örgütlerinin küreselleşmenin kendileri için yaratacağı fırsatları iyi değerlendirmesinin yanı sıra kendisi için tehdit oluşturabilecek unsurları da yakından izleyerek bunlara karşı tedbirli davranmalıdır.

Bu doğrultuda, ulusal muhasebe meslek mensupları ve ulusal muhasebe meslek örgütleri misyonlarını ve vizyonlarını bugünden belirlemeleri gerekir. Türkiye'deki muhasebe meslek mensupları olarak gelecek dönemdeki vizyonumuz "*Ekonomik Unsurlarını Toplum Adına Denetleyen, Türk Muhasebe Mesleğinin Üyelerini, Ülkemizde Ve Uluslararası Düzeyde Saygın Bir Konuma Getirmek*" olmalıdır. Bunun için; *dürüstlük, tarafsızlık ve bağımsızlık; sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenme; yenilikçilik ve öncülük; toplum çıkarları ve sosyal sorumluluk; mesleki ve teknik açıdan mükemmellik; ekonomi ve iş dünyası ile uyum içinde birliktelik*; muhasebe meslek mensuplarının en önemli **değerleri** olarak benimsenmeli ve uygulamada birer rehber halinde sahip olunmalıdır.

Kaynakça

Bayazıtlı, Ercan, R. Nalbantoğlu, G. Sayılđan, K. Gürdal ve O. elik, **Küreselleşme-Avrupa Birliği ve Muhasebe Mesleğinde Yeni Ufuklar**, ađdaŐ Grup, Ankara, 2000.

Bayazıtlı, Ercan, "Avrupa Topluluğu'ndaki Muhasebe Düzenlemelerinin Global BakıŐla Değerlendirilmesi", **Muhasebenin Tarihsel ve ađdaŐ Konularından Geleceğine Bakış**, TÜRMOB Yayınları No: 23, Ankara, 1995.

elik, Orhan, "Küreselleşme Sürecinde Firmalar Arası Stratejik işbirliği", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, 54(1), Ocak-Mart 1999.

Erdoğan, Melih, "Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri (Rapor)", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 4, Aralık 2000.

İbiŐ, Cemal, "Bilgi ağında Muhasebecilik Mesleğinin Geleceği ve Yeni Muhasebeci Kimliği", **XVII. Türkiye Muhasebe Kongresi**, İstanbul, 10-12 Ekim 2002.

Sanlı, Nail, "Muhasebe Uygulamalarında Bağımsızlık ve Etik", **XVII. Türkiye Muhasebe Kongresi**, İstanbul, 10-12 Ekim 2002.

Sanlı, Nail, "Türkiye'de Muhasebe Mesleğinin Yeni Vizyonu ve DeđerŐen Misyonu", **Mali zm**, Yıl:11, Sayı: 56, Temmuz-Ağustos-Eylül 2001.

Türker, Masum, "Muhasebe Mesleğinin Gelişme Profili", **Muhasebenin Tarihsel ve ađdaŐ Konularından Geleceğine Bakış**, TÜRMOB Yayınları No: 23, Ankara, 1995.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Sayın Sanlı'ya teşekkür ediyoruz.

Sayın Sanlı'nın bu son söylediği kalite ve güvence standartları merkezi kavramı ayrı bir sempozyumla, ayrı bir panelde tartışılması gereken ciddi bir öneri ve bir konu olarak karşımıza geldi.

Demek ki bizim örgütümüz, globalleşmeye karşı yalnız muhasebedeki gelişmeyi değil, mevcut sistemi de adapte edecek bir düzen kurmayı düşünüyor demektir.

PANEL-TARTIŞMALAR

Masum Türker, Oturum Başkanı

Şimdi değerli arkadaşlar ara vermemiz gerekir ama gelin ara vermeyelim. Çünkü bu güzel hava kesilebilir, bazıları zaten dışarıda, zaten isteyen girip çıkıyor, felaket buradakilere oluyor, biz kalkamıyoruz. Biz saat 13.00'e kadar Sayın Özince aramızda, 13.00'te kendileri gidecek. Eğer gerek kalırsa biz devam ederiz. Çünkü bu Sempozyumun ilk defa diğer sempozyumlardan farkı oldu. Hem orada otururken, hem burada otururken gördüm. Çabuk bitirsinler, konuşmaları kessinler diye mimik yapan olmadı, el kol hareketi yapan olmadı, bu iyiye alamettir. Demek ki herkes bu Sempozyumdan hoşlandı.

Şimdi söz isteyenler parmak kaldırsın. Önce tespit edeceğim, önce onlara söz vereceğim, sonra vakit kalırsa ikincilere kalacağım.

Önce isimleri tespit edelim.

Ahmet Akın, Osman Dinçbaş. Herkes kalksın ismini de söylesin, millet görsün.

Cahit Özken, Sait Sevgener. Başka var mı efendim?

Yani isminizi söylememekte ısrar ediyorsunuz, pazarlamadır ya isminizi duyurun.

Sabri Tümer. Başka var mı efendim? Kasım Bey.

Evet şimdi, Ahmet Akın, Osman Bey, Cahit Bey, Sayın Sevgener, Sayın Başağaç, Sayın Tümer ve Kasım Beyin isimlerini yazdım. Başka var mıydı efendim? Yok.

Ne söyleyecekseniz söyleyin, beşinci dakikayı geçerseniz mikrofonunuzu elinizden alacağız.

Buyurun Sayın Akın. Ama iki dakika bir dakika bitirseniz memnun oluruz.

Ahmet Akın

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesiyim. Üniversitelerde muhasebe eğitimi konusunda sevgili Rüstem Hocamıza bir soru yönelteceğim.

Maalesef, bizlerin gördüğü kadarıyla, üniversitelerimizde yeterli derecede muhasebe ve denetim konusundaki eğitimin yapılmadığını düşünüyorum. Şöyle ki, özellikle meslek liselerinden sınavsız geçişin üniversitelerimize doğrudan geçişin de başladığını düşünürsek bu eğitim seviyesinin daha da düşeceği gözlemleniyor. Bunu sık sık soruyorum ben, tanıdığım kadarıyla üniversitedeki muhasebe bilim dalında görev yapan hocalarımız çok değerli ve çok yetenekli hocalarımız. Ancak sayılarının çok az olduğunu düşünüyorum.

Bir rektör arkadaşımın bir toplantıda konuşurken bu sıkıntılarımı dile getirdiğimde bana şunu söyledi: Biz dedi, üniversitelerde üniversiteye gelen öğrenciler arasında daha 7'yi 2'ye bölemeyen öğrencilerle de karşılaşıyoruz. Yani lisede bu eğitim çok kötü yapılıyor, orta

öğretim çok kötü yapılıyor, onun için bize iyi öğrenciler gelmiyor, konusunda serzenişte bulundu.

Buna katılıyor musunuz bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de bir üzüntümü dile getireceğim. Geçen yıllarda “sınırlı uygunluk denetimi”ni çok yoğun şekilde tartıştık. Onlarca toplantılar, paneller, eğitimler yapıldı bununla ilgili, ancak burada 3 gündür görüyorum bildiri sunanlar veya işte 6 tane panelist dostumuz var. Hiç kimse bu sınırlı uygunluk denetiminden bahsetmedi. 1 yıl önce bunu biz 50 bin kişilik meslek camiasına TÜRMOB olarak sunarken muhasebe mesleğinin artık bir denetim mesleği olduğunu ve Sınırlı Uygunluk Denetimi Yönetmelikleri de bunun başlangıcı olduğunu söyledik ve bu şekilde sunduk.

Ne oldu, ne değişti, vaz mı geçtik, bir kenara mı ittik onu? Bu gerçekten beni üzdü. Yine bir noktayı daha belirterek sözümü tamamlayacağım Sayın Başkan.

Burada 3 gündür denetimi konuşuyoruz, ama malî müşavirlere ve muhasebecilerin denetim yapmadığı alanı temizlemeden, yani kayıt dışı ekonominin yüzde 70'lere ulaştığı bir ülkede bu oranı yüzde 10'lara, bilemediniz yüzde 20'lere çekmeden ben buradaki bütün konuşmaların beyhude olduğunu düşünüyorum. Yani buradan çıkacağız, çok güzel moral bulduk, heyecanlandık, ufkumuz açıldı, ama dışarıya çıktığımız zaman bu mesleğimizi yaparken yine yüzde 70 kayıt dışı ekonominin içinde olacağız. Yani burası ayrı bir dünya, dışarı çıktığımız zaman ayrı bir dünya. Bunların da değerlendirilmesini arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Peki efendim teşekkür ediyoruz. Sayın Osman Bey buyurun.

Osman Dinçbaş

Efendim teşekkür. Adım Osman Dinçbaş, ben İstanbul Oda üyesiyim, ilk defa böyle bir etkinliğe katılıyorum ve çok yararlı bulduğumu söylemek isterim.

Ben ayrıca 2 gündür zaman zaman değinilen bu dört büyük denetim firmasının bir tanesinin yönetici ortağım. Benim spesifik bir sorum yok, yalnız gördüğüm kadarıyla bazı yorumlarda biraz daha bilgiye ihtiyaç var. Bu konuda bir iki şey söylemek istiyordum.

Bir sorum aslında Sayın Genel Sekreterimize olacak bununla bağlantılı olarak, aslında oradan başlamakta fayda var.

Haksız rekabetten söz ederken, daha doğrusu bir tehdit olarak işte bu yabancı şirketlerin “out sourcing”den başlayıp muhtelif alanlarda yekpare hizmet vererek denetimle biten bir yelpaze sunduğunu söylediniz ve bunun da bir tehdit olduğunu söylediniz.

Burada bir şeyi belki vurgulamak gerekiyor. Biliyorsunuz, ki burada konuşuldu, Sarbeine Oxly Yasası ve Türkiye’de gerek SPK’nın, gerek BDDK’nın uygulamaya soktuğu bağımsızlık “independence” kuralları gereği artık bir denetimci denetim müşterisine bu saydığımız servisleri veremez, “out sourcing” hizmeti veremez, belli müşavirlik işlerini veremez.

Dolayısıyla, bu tehdidi tanımlarken sanıyorum biraz daha bilgili tanımlama gerekiyor. Bu konuda fikrinizi almak isterdim.

Haksız rekabet, ki bu konuda iki gündür gene bizim tür şirketlere yönelik yapılan bazı yorumlar vardı. Doğrudur, yanlıştır, bu tartışılır. Bu arada bu konuda da bizim de sıkıntılarımız olduğunu bilmenizi isterim. Şöyle ki, ki aslında Sayın Genel Sekreterimiz ona da değindi. Biliyorsunuz, bu benim de yürekten katıldığım vizyonu yakalamada en önemli şey yatırım, insana yatırım ve bizim maliyetlerimizi oluşturan ana kalemlerimiz, ki bunlar bizim için örneğin sağlık sigortası primleridir. Sırf bilginiz için söylüyorum. Bu sene bizim şirketimizin ödediği nakit sağlık sigortası primi yaklaşık 250 bin dolardır. Bunu nakit ödüyoruz. Bizim denetim bölümümüzün yaklaşık eğitim bütçesi 250 bin dolardır, yani biz işe başlarken yarım milyon dolarla anahtar çeviriyoruz bu maliyetlerde.

Bu maliyetlerle girdiğiniz zaman uygulamak zorunda olduğunuz saat ücretleri ile müşteri adayınızın aldığı diğer tekliflerdeki saat ücretleri arasında dağlar kadar fark olduğunu sanırım siz de tahmin edebilirsiniz. Çok kısa bir örnek vereyim. Bundan yaklaşık 10 sene önce de Türk Hava Yolları ilk denetime açıldığında, ki 10 sene önce Türk Hava Yollarının muhasebe alt yapısında teknoloji kullanılmıyordu, özellikle Avrupa’daki bürolarında muhasebe inanılmaz derecede ilkel diyeceğim şartlarda yapılıyordu. Bilet kesildikten sonra bilet buraya postayla yollanıp burada muhasebe çevriliyordu. Böyle bir şirketin ilk defa denetlenmesi için bizim Hamburg, Londra, Frankfurt ofislerimizle ortak yapmamız gereken bir plân vardı. Bunun için ciddi boyutta para harcayarak bir inceleme yaptık ve bir teklif verdik. Verdiğimiz teklifin sanıyorum yirmide birine bir mahalli şirket teklif verdi ve o aldı.

Şimdi sizce bu doğru bir rekabet midir, değil midir bunu da Genel Sekreterime sormak isterim.

Son bir yorum yapmak istiyorum. Gene burada konuşuldu. Bizim Türk şirketlerinin üzerinde denetim eksikliği olduğu ve işte aslında yaptığımız işin kalitesinin görüldüğü kadar iyi olmadığı şeklinde yorumlar yapıldı.

Burada sadece bilgi için bunu söylemek istiyorum. Herhangi bir denetimde, birincisi bizim denetim raporumuz çıkmadan önce mutlaka başka bir ortak o raporu inceler. Bunun üzerine bizim kendi uluslararası örgütümüz gelip her sene bizim bütün denetimlerimizi inceler, bunun üstüne SPK ve BDDK gelip bizim çalışma kâğıtlarımızı inceler. Bunu da bilmenizde fayda var diye tahmin ediyorum.

Ve bir şeyi daha söylemek istiyorum, son bitireceğim bundan sonra.

Sanıyorum biraz birbirimizi tanımamız gerekiyor, tanıdıkça bazı konularda daha iyi herhâlde anlaşacağız kendi içimizde. Bunu söylemek istiyorum. Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet, teşekkür ediyoruz. Buyurun Cahit Bey.

Cahit Özken

Herkese saygılar sunuyorum. Küreselleşmeden en fazla etkilenen bizim mesleğimiz. Burada birkaç günden beri izledik yeminli malî müşavirler. Çünkü bugün marketten tutun büyük fabrikalara kadar hepsi, hepsi yabancı sermayeli. Benim çevremde bir Türk işletmesi vardı, Belçikalıyla ortak oldu, Türk yeminli malî müşavir tutuyordu, yabancı ortak, yabancı isim vermeyeyim, onun yeminlisini istemiş.

Biz sonra katma değeri yüksek mal üretemiyoruz, otomotiv sanayiinde yokuz. Onun gibi elektronik sanayiinde yokuz. Daha evvel Avrupa'yla çalışıyorduk şimdi Uzakdoğu'yla çalışıyoruz. Oradan alıyoruz, monte ediyoruz, kendi markamızı yapıştırıyoruz. Şimdi biz ihracat yapıyoruz, toplam 40 milyar dolara yakın. Ama bunun ara mallarını düşecek olursanız acaba ihracatımız ne kadar? Biz bugün 1000 kilo buğday satıyoruz 100-150 milyon lira civarında, adam 1 kilo cep telefonu satıyor milyarlarca.

Ben akşam yemekte baktım arkadaşlar fotoğraf makinesi almış, bayağı da çok güzel bir şey, fiyatını sordum merak ettim, 1.5 milyar. Biz böyle ufak para, katma değeri yüksek olmayan mallarla ne bu kadar arabamıza binebiliriz, ne de torunumuza cep telefonu alabiliriz.

Şimdi bu küreselleşme devam ettiği müddetçe, yeminli, bizim Türk yeminlilerden işler gidecek, ben bunu gözlüyorum. Çünkü markette de küreselleşme var, bütün hepsinde küreselleşme. Çünkü küreselleşme için ihracatı artıralım diyor, ama yabancı sermaye geliyor istediğini yapıyor.

Onun için ben buradan yabancı 4-5 firma dediler. Onlara da diyorum ki yelpazeyi fazla açmasından, çok fazla yelpazeyi açtıkları zaman çok iyi denetim yapamazlar. Bugüne kadar ne devletimizde denetim vardı, ne özel sektörde. 20'nin üzerinde banka battı. Bu bankalar Bakanlar Kurulu Kararıyla kuruluyor. Hepsinin denetimden geçiyor, Bakanlar Kuruluna rapor sunuluyor ondan sonra. Ama bakıyorsunuz baştan bozuk. Devletin bankalarından kredi alarak kullanılmış. Bunların hepsinde bir banka batan, banka televizyonda açıkladı, gayet açık. Ama biz bunu içeri attık, diğer sebep olan verenlere hiçbir şey yapmıyoruz.

Böyle olduğu müddetçe olmaz. Özel sektörde de, işte vergi iadelerinde çıktı. Zaten yüzde 60 kaçak olan yerde her şey dört dörtlük dememiz yanlış.

Ben hepinize teşekkür ediyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet, teşekkür ederiz. Buyurun Sait Bey.

Prof. Dr. Sait Sevgener

Sayın Başkan, sayın katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi önce bir şeyi söyleyeyim. Eğer muhasebe eğitiminde yetersizlik varsa suçlu Rüstem Hoca değil, suçlu benim. Niye benim? Çünkü bu ülkede 33. yılındayım muhasebede ve bunun en az 20 yılı yöneticilikle geçti, 10 yıldır da Üniversitelerarası Kurul üyeliği yapıyorum çeşitli boyutlarda. Şu anda da bir rektör sıfatını taşıyorum.

Bizler bugün geldiğimiz noktada 3568 sayılı Kanun'un tanımları içinde yaşadığımız ulusal gereklerde, biz uluslar arası muhasebeciliği ulusumuzun içinde yine istihdam edeceğiz. Bizler uluslar arası, bakın bir şeyi hatırlatayım. Uluslar arası standartları kullanan ulusal muhasebecileriz bir kere bunu koymamız lâzım.

İki şey var, eğitime geleceğim bir iki husus ama, bir şeyi daha söylüyorum. Ben bu Kanun yayınlandığı zaman belki biraz heyecanlıydık, belki azınlıktaydık. Bizler rapor, yönetim muhasebesi dediğimiz zaman ya bırak bunları diyorlardı; diyenler de benim akademik çevrelerimdi.

Bugün görüyorum ki, bir vizyon değişikliği, bir yön arıyor, bir üçüncü boyut çıkıyor. Bakın tanıma, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler Odası ve Yeminli Malî Müşavirler, yani yaptığımız işlem dışarıdan içe dönük bir. Evet, bu tanım içinde bu meslek bir denetim mesleği. Bu tanım içinde, bu Kanunun sınırları içinde bu meslek bir uygunluk denetimi ve belge yönetimi mesleği. Bunu evvela kabul edeceğiz, 14 yılda bugüne getiren kavram da bu. Bunu önce bizlerin kabul etmesi gerek.

Ama dünyanın geldiği bir şey var. Paneldeki konuşmacılara baktığımız zaman bizlere bir şeyler diyorlar. Hastalık dışarıda değil, hastalık işletmenin içinde, hastalık işletmenin yönetiminde yer alması gereken muhasebe uzmanının meslek standardının olmayışı. Beni bu mesleğe iten, hayatımın yönünü değiştiren insan bir lise mezunu ve bu lise mezunu Türkiye'nin en büyük tekstil fabrikalarının birinin muhasebe müdürü.

1967 yılında ben Alman ekolünden gelmiş bir maliyet hocasından maliyet okurken, sadece gider denetimini, gider yönetimini anlatırken o kişiden bir bütçeyi, standart maliyeti, raporlamayı, bilgi teknolojisinin kullanımını öğrendim bir lise mezunundan. Ama kendini yetiştirme şansı vardı.

Bizler hepimiz, hepimiz bir şeyin şanslısıyız, bizler üniversite eğitimlerimizle, sadece lisans eğitimimizle bu ülkenin bir boşluğunda kendimize yer bulduk. Ama bugün o yok, bugün o lise mezununun o şansı da yok, bugün üniversite mezununun da o şansı yok. Sürekli eğitim diyoruz, sürekli eğitim bir otelde yapılan yarısı eğlence, yarısı da belirli bazı konuların ele alınması değil bu olay. Sürekli eğitim artık dünyada uzmanlık eğitimi demektir; sürekli eğitim temel eğitimin dışında demektir.

Şimdi buradan ben parça parça söylüyorum. Ülke eğitimini yönlendiren devlet değildir, o insanın, o toplumun insanlarıdır. Bugün biz bir sivil toplum örgütüyük. Rakamları yanlış söyleyebilirim ama, TÜRMOB çerçevesinde bildiğim kadarıyla 60 bin üye var; yalnız İstanbul'da 17 bin tane İSMMMO'nun üyesi var. Bunlar büyük rakamlar. Ben şimdiye kadar Üniversitelerarası Kurula birçok meslektan talep geldiğini gördüm ama, bir muhasebe bölümünün açılması, muhasebenin bir uzmanlık dalı olarak üniversitede yer alması talebini görmedim ve bu talebi beklediğimi de sizlere söylemek istiyorum; bunu açmak istiyorum.

Bu ülkede tüm meslek kuruluşlarının bir fakültesi var. Avukatın Hukuk Fakültesi var, mühendisin Mühendislik Fakülteleri var ve hepsinin koyduğu standartlarla eğitim yapılmazsa üye olunmaz. Ama bizim meslek kuruluşumuz, daha geniş kapsamda.

Bakın ben size bir hatıramı anlatayım. Ben muhasebe profesörüyüm, bu devlet bana çok büyük yatırım yaptı. 3568 Sayılı Kanun çıktı ve bizler muhasebe profesörleri işletme bilim dalı profesörü olarak ancak yeminli malî müşavirlik yetkisine sahip olabildik. Hakimin karşısında yemin ederken, tek muhasebe kökenli kişi bendim, yanımda bir ekonomi profesörü vardı, haydi bunu kabul edelim, bir malî hukukçu vardı Allah rahmet eylesin, bir istatistikçi vardı; hepimiz işletme profesörüydük.

Şimdi toplumun dinamiğini eğer bilmezsek, o zaman birbirimize çok şeyler anlatamayız. Bu söylediğimiz her şey de havada kalır. O bakımdan ben şunu söylemek istiyorum: Ben Mehmet Beye katılıyorum, güzel bir espriyle başladı, ama ben şunu söylüyorum: Her bir meslek, bir uzmanlık alanıdır. O uzmanlığı hak eden insanlar müracaat edilir, ama tüm kurumlarda ilanlara bakarsanız İktisadi İdari Bilimler Fakültesi mezunları, İşletme Fakültesi mezunları bu meslek sınavına başvurur, derler. Siz biliyor musunuz ki İktisadi İdari Bilimlerde 10-15 tane bölüm var, bunun en az 2-3 tanesinde muhasebe eğitimi yapılıyor. Yani, işte sivil toplum kuruluşlarının bu olayları daha irdelemesi lâzım.

Yükseköğretim Kurulu bütçesi Bütçe Komisyonuna gidiyor, Sayın Başkan da üyelerindeydi. Bir gün sordular mı acaba muhasebe eğitimini nasıl yapıyorsunuz diye? Bunlar hepsi toplumun baskısıdır, ama Avukatlık Yasasına ve Barolar Birliğine üye olmak için 9 temel dersi muhakkak surette görmek lazımdır. Bunu görmeyen hukuk mezunu avukat veya hâkim olamaz. Nerede muhasebe konusunda? Meslek Yasası burada. İşte toplumun baskısı bu. Biz katmanları bölüşmüşüz, herkes kendi dünyasında kendi kendini tenkit ediyor. Hayır. Ben bunu bekliyorum toplumdaki.

Bizler birtakım girişimlerde bulunuyoruz, yani bunu tartışmak dahi istemiyorum. Hakikaten bir gerçek ve ben bugün 14 yıl sonra bu olayı görme şansına eriştim; ne mutlu bana ki, dünyada bir vizyon değişikliği var.

Rüstem Hocanın söylediği CMA, demek ki bizim 3568'de başta eksik olan, biz bunu başka türlü diyorduk. Bu Kanununun bir bacağı kısa diye tanımlamaya çalıştık, ama o günkü heyecan içinde, o günkü boyut içinde ve devletin öncü olma şartları içinde biz bu bacağı eksik olarak bugüne kadar geldik ama şartlar bizi bu bacağı da tamamlamayı gerekiyor.

En ufak bir eczahaneye sorumlu eczacının atanması, olması gereği olan bir ülkede herhâlde bir ülkenin, bir kurumun, hele bu koşullar içinde bir kurumun muhasebesinin başında bir uzman, yetkili bir uzmanın bulunması gerektiğini de tartışmanın dışında.

O bakımdan, önümüzdeki nesillere, bir de pastayı da düşünürseniz, yeni bir boyut kazandırabilmesi için işte 3568'in, ki burada yasa koyuculara, yine devletime önemli bir fırsat içinde üçüncü bir ayağın yer alması lâzım.

Hiç kimse beklemesin ki, dışarıda bürodan yönetilen bir ortamda kimse sizden ne bütçe yaptırır ne rapor tutturur, ne sizin bilgi sisteminizi kullanmanızı, bilgi süresini oluşturmanızı, çünkü veri sisteminize ulaşamazsınız. Verinin kaynağında olmayan hiçbir bilgi sistemi bir yere varamaz. O bakımdan burada bu olayı düşünürken samimi olarak diyelim ki, belki bizler yapmayız bunu. Ha, muhasebe mesleği eşittir denetim. Ben bu tartışmaya girmek istemiyorum ama, şu andaki gerçek budur. Bunu kabul etmek mi? Muhasebe mesleği, meslek yasası eşittir, belge yönetimi ve dış denetimdir.

Benim söylemek istediklerim bu. Bizler birtakım gayretlerin içindeyiz, Sayın Başkan benim üniversitemi hakikaten büyük bir olgunlukla talebimi kabul etti ve bizlere hakikaten yön veriyor. Biz birtakım şeyler yaptık, ama çok küçüğüz. Bu ülkede 76 tane üniversite var. Bu yüzde 40, ben İstanbul'da bu işi yapabiliyorum, belirli sınırlardayım. Benim programım gibi bir sürü program var, ama şunu açıklıkla söylemek istiyorum ki, eğitim, eğitim hocalara bırakılmayacak kadar ciddî bir iştir. Katkınızı koyun, baskınızı yapın, sonra da tenkit edin. Çünkü tenkit eden sizlersiniz, edilen de sizlersiniz. O bakımdan o toplum baskısını toplum desteğini herhâlde bu konuda gördüğümüz zaman, bu konuda gelişmeler olduğu zaman birbirimizle daha rahat konuları tartışabileceğiz.

Rüstem Hocanın anlattığı konuları lisans eğitiminin sınırları içine koymak demek, lisans eğitimini bugün 8 seneye çıkarmak demektir. O bakımdan bunların pratiklerini de düşünmek zorundayız.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz Sayın Hocam. Sayın Halil Başağaç, buyurun efendim.

Halil Başağaç

Sayın Başkan, değerli konuşmacılar; çok kıymetli sunumlarınız için öncelikle teşekkür ediyorum.

Benim ilk sorum Sayın Özince'ye ve Sayın Sevinç'e birlikte olacak.

Sayın Özince bankaların kredi vermede muhasebe standartlarına ve uluslar arası standartlara uymadaki önemini belirttiler. Doğru, bunlara uymanın gerçekten bankaların bu yöndeki işlerini büyük ölçüde kolaylaştırması bekleniyor ve kolaylaştırıyor.

Ancak Türkiye gerçeğinde çok önemli bir nokta hep işte karşımıza çıkan yine kayıt dışılık. Şimdi biz bankalardan kredi talep eden işletmelerin durumuna baktığımız zaman şunu görüyoruz: İşletmelerde büyük ölçüde kasa fazlalığı veya alacak fazlalığı olduğu hâlde o fazlalıklardan çok daha düşük miktarlar için kredi talepleri var. Şimdi bunun gerçek nedenine indiğimiz zaman aslında bu kasa fazlalıkları işletmede yok, belki o alacaklar da yok. Ama sebebi, bunun da başlıca üç sebebi var. Birincisi; ücretlerin gerçek boyutlarıyla yansıtılmaması ve kasa çıkışlarının gösterilememesi. İkinci; belgelerin, gider belgelerinin yeterince toplanamaması ve yansıtılmaması. Bir üçüncüsü; önemli bir nokta da kâr dağıtımlarının Türkiye’de gerçek boyutlarıyla kayıtlara yansımaması. Çünkü Türkiye’deki işletmelerin çok büyüğü aile işletmesi. Özellikle stopaj yükümlülüğünden kurtarmak için de fiilen dağıtıldığı hâlde kâr dağıtmıyor görünürler.

Dolayısıyla, bu olumsuzluk yine büyük bir ölçüde Türkiye’de en azından yakın tarihte devam edecek. Bunu gidermek için kredi isteklerinde nasıl bir denetlemeye gidiyor bankalar? Bu konuda gerek Bankalar Birliğinin, gerek BDDK’nın çalışması nedir?

Dün Genel Başkanımız da sordu, biliyorsunuz bir tebliğ var. Bankalar kredi alırken bizim meslek mensuplarımızdan rapor isteyecekler, ancak bu rapor pek istenmiyor veya çok az miktarda isteniyor. Acaba bu olumsuz durum bilindiği için ve bu raporlarda da bu durum çok gerçekçi yansıtılmayacağı için mi bu tebliğ yürürlüğe girmiyor diye de soruyorum.

Bir diğer sorum, Sayın Kubilay Temuçin’e.

Sayın Temuçin, bağımsız denetim raporlarının, işte bağımsız kuruluşlar, denetçiler tarafından hazırlandığını söyledi ama, SPK’nın ilk kuruluş yıllarından gelen bir işlevi vardı. Özellikle kendisi de denetim yapacaktı. Acaba kendisi bağımsız denetim kuruluşlarının verdiği bu raporları denetleyen bir işlem içerisine giriyor mu? Yani nasıl yeminli malî müşavirlerin raporları vergi incelemesi yoluyla en azından bir ölçüde kontrol ediliyorsa, bağımsız denetim kuruluşlarının raporlarını da kontrol eden bir sistem var mı? Varsa bunu geliştirmek için ne yapıyoruz?

Son olarak, biraz da Disiplin Kurulu Başkanı sıfatıyla Sayın Nail Sanlı’nın söylediklerini açmak istiyorum, önemli bir noktanın üzerinde durdular. Bizim meslekte kalite standardı ve büro standardı gerçekten önemli. Biz Disiplin Kurulu olarak önümüze gelen dosyalara baktığımız zaman bu iki standardın yeterince olmamasının bize büyük olumsuzluklar getirdiğini görüyoruz.

Örneğin şöyle bir olayla karşı karşıya kalabiliyoruz. Yüzlerce tasdiki bir tek yeminli malî müşavir yapmış görünebiliyor. Ama bunu disiplin mevzuatı açısından değerlendireceğiniz zaman önünüzde buna uygun bir standart arıyorsanız, ama büro standartlarımız henüz çıkmadı.

Yine aynı şekilde hep birkaç sayın soru soran meslektaşlarımız da değindi. Hep ücret rekabetinden yakınıyoruz, ancak şunu söyleyebilirim. Disiplin Kuruluna gelen dosyalar

içerisinde sanıldığı gibi fiyat rekabetinden dolayı gelen dosya sayısı çok fazla değil, hatta belki yok denecek kadar az. Bunun da bir tek sebebi var, bunu hep konuşuyoruz aramızda, ama bunun gereğini yapmak için yeterince belgelendirerek disipline sevk etme yönünde şikâyette bulunmuyoruz. Bu da bizim meslek camiası olarak kendi içimizde yapmamız gereken bir eleştiri.

Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz efendim. Şimdi hemen sizin ardından bir başka disiplinciye, Sayın Sabri Tümer'e söz verelim, bakalım o ne diyor?

Sabri Tümer

Efendim bu sayılar büyük sayılar, İstanbul'dan gitmedir, ama İstanbul'dan gitmedir. Maalesef öyle, 800, 700 tam tasdik yapmak suretiyle bir tek yeminli malî müşavirin imzaladığı Disiplin Kurullarına gelmekte. Tabii bunlar, kendi meslek açığımız, meslek etiği yönünden.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Burada çok yeminli var, suçlamayın. Bunun hangi kurum, hangi kuruluş olduğunu, neden yaptığını da herkes biliyor.

Sabri Tümer

Evet. Şimdi benim bir sorum Sayın Özince ve Sayın Sevinç'e.

Sayın Özince, "kayıt ve denetim kültürü" dedi, gerçekten çok anlamlı bir söz. Sayın Fikret Sevinç beyefendi "bilgi isteyen teşebbüs yaratmak." Efendim Türkiye'de mükellef sayısı yaklaşık 2 milyon 900 bin. Bunun 900 bini basit usulde defter tutuyor, yaklaşık 1 milyon 900 bini de işletme usulü defter tutuyor. Maliye Bakanlığı mümkün olduğu kadar hadleri düşürmek suretiyle gerçek muhasebe değil, basit bir muhasebe tutulmasına taraftar.

İkincisi, Türkiye'de şu anda belki yüzde 70 deniyor ama, bu çok daha yukarılarda bir kayıt dışı ekonomi var. Mükellef, müteşebbis muhasebeyi sadece vergi açısından bakıyor, sigorta açısından bakıyor. Muhasebenin ekonomik faaliyetinin rakamsal dökümüne bakarak o finansal tablolarda herhangi bir anlam ve mana çıkartmak istemiyor.

Şimdi bunu yaratan, böyle bir müteşebbisi yaratan, böyle bir kesimi yaratan zannediyorum muhasebeciler değil. Herhâlde devletin bilinçli olarak, özellikle üzerine gitmeyerek veya yasal boşluklar bırakarak kendiliğinden yaratmış olduğu bir müteşebbis kesimi olarak görüyoruz.

Yine arkadaşımız Rifat Nalbantoğlu çok güzel bir konuyu gündeme getirdi. Müteşebbisin eğitilmesi. Bugün maalesef 3568 Sayılı Yasalarımıza göre kurulmuş Odalarımız ve Birliğimiz müteşebbisleri de bu tür toplantılara çağırmak suretiyle şu olguların bizim dünyaya bakışımızı onların görmesini özellikle isteriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Bir başka disiplinciye söz verelim, o da söz istemişti. Buyurun, Sayın Tahir Belek.

Tahir Belek

Efendim saygıyla selamlıyorum hazırunu. Şimdi ben konuşmalarda satır arasında geçen bir iki noktanın altını çizmek ihtiyacı duyuyorum.

O da, muhasebenin yönetim muhasebesi ve vergi muhasebesi olarak bir ayırım yapılması, yapılıyor olması, ki gerçekten de bu ayırım var. Aslında büyük bir mutlulukla izliyorum, görüyorum ki, özellikle bu sempozyumun bende yarattığı intiba ile. Yönetim muhasebesi almış başını gidiyor ve son derece güzel noktalara doğru gidiyor. Bu çok sevindirici bir olay. Ancak vergi muhasebesini göz ardı ettiğimiz takdirde korkarım ki bu güzel standartlar, bu güzel çalışmalar sadece halka açık şirketlerin kullanabileceği bir sınırdan kalacaktır.

Oysa burada hazıruna baktığım zaman, yüzde 80'i uygulamacı arkadaşlarımız ve vergi muhasebesiyle ilgili arkadaşlarımız.

Bu bakımdan bu tip toplantılarda, sempozyumlarda muhasebe standartları tartışılırken mutlaka vergiyle irtibatlandırılmalı, vergici arkadaşların, vergici öğretim elemanlarımızın burada ve özellikle malî idarîden arkadaşlarımızın burada bulunması gerektiğine inanıyorum.

Ben Maliye Bakanlığı temsilcisi Mehmet Bey kardeşimize bir soru soracaktım, ama o suale en son cümleyle kendisi cevap verdi. Soru şu: Biz enflasyon muhasebesine hazırlanıyoruz ve önümüzdeki yıl uygulayacağız, diyoruz. Maliye Bakanlığı, daha doğrusu malî idare acaba enflasyon muhasebesini getireceği sonuçların ve ona göre çıkaracağımız kârların vergisini, sadece o kârlar üzerinden vergi almaya razı mı? Eğer ona razı değilse uygulanacak enflasyon muhasebesinin sadece bugün tanınmış olan bazı kavramları genişletmekten öteye bir yol kat etmeyeceği ve pratikte vergi muhasebesi tutan arkadaşlarımızın kafalarını biraz daha karıştıracığını tahmin ediyorum ve bir fayda getireceğine inanmıyorum.

Çünkü ben şunu soracaktım. Eğer Maliye Bakanlığı hâlihazırda kur farkını vergilendiren bir zihniyetle eğer enflasyon muhasebesine geçecekse ve vergiyi enflasyon

muhasbesi sonucunda elde edeceğimiz rakamları vergilendirmeye razı değilsek, o zaman bizim daha kat etmemiz gereken muhasebe konusunda çok önemli mesafelerin olduğunu zannediyorum.

O bakımdan da biz muhasebe standartlarımızı yükseltirken Maliye Bakanlığıyla ve malî idareyle birlikte götürmek zorundayız. Biz Muhasebe Standartları Kurulu kurduk, Muhasebe Standartları Kurulu sadece yönetim muhasebesine eğilecek ve bu standartları tayin edecek, tespit edecekse bence yarım kalacaktır. Mutlaka vergi ile, vergi muhasebesiyle yakından ilgilenmesi ve en azından biraz taassup içinde olan Maliye Bakanlığını bu konuda aydınlatması, bu konuda baskı yapması gerekir diye düşünüyorum.

TÜRMOB'a da bu konuda önemli görevler olduğuna inanıyorum ve ancak bu iki kavramın birlikte yükselmesi için çalışmalar yapılması gerektiğine inanıyorum ve teşekkür ediyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet efendim teşekkür ederiz. Şimdi sözü Kasım Bey'e veriyorsunuz.

Kasım Kırçalı

Kasım Kırçalı, Konya Malî Müşavirler Odası. Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlar; hepinizi saygıyla kutluyorum.

Yıllar önce muhasebe eğitim sempozyumlarından uygulamalı hâle geldik. Bu bizim için çok sevince verici bir durum. O günlerde muhasebe eğitim sempozyumlarında yakın arkadaşım, az önce Sait Bey belirtti. İşletme Fakültelerinin içerisinde bir birim hâlini aldı. Bu muhasebeyi bu sivil toplum örgütü bir fakülte hâline getirmeyi hiç amaçlıyor mu?

Ben Başkandan özellikle bunu istirham ediyorum. TÜRMOB yetkilileri de buna katılırlarsa çok iyi olur.

Bir de hayatın bir gerçeği var. Az önce Sayın Panelist arkadaşın ifade ettiği bir şey var. İşletmeye yönelik muhasebe yapılıyor mu diye. İşletme olmadan muhasebeci olmaz, muhasebe olmadan işletmeci olmaz. Yani bu daha önce, yıllarca tartıştığımız emek sermaye tartışmasına dönüşmesine hiç istemiyoruz. Mutlaka iyi işletmeciler iyi muhasebecilerle çalışırlar diyorum veya iyi muhasebeciler de iyi işletmeciler bulur.

Diğer taraftan da Mehmet Atıf Beyefendinin bir sorusu vardı. Bir bilançoyla bir gelir tablosunu tarif edemedi dediler. Aslında eğitimde muhasebe eğitimi almış arkadaşları mı imtihana alıyorlar veyahut da muhasebe eğitimi almamış arkadaşları mı? Çünkü muhasebe eğitimi almış arkadaşların haftalık ders saatleri çok az; bunu hepimiz biliyoruz. Ama bu gerçeği de söyleyemiyoruz.

Hepinize teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz Kasım Bey. Evet Sayın Mehmet Kaya.

Efendim diğer söz isteyen arkadaşların adını yazdım ama, vermeyeceğim şimdi. Önce panelistleri dinleyelim, sonra vakit kalırsa onlara da söz veririm.

Mehmet Kaya

Mehmet Kaya İzmir Odasından. Benim sorum Sayın Nail Sanlı Beye.

Kalite belgesi olan büroların oluşturulması konusunda şahsen ben heyecanlandım. Sanırım buraya katılan, sempozyuma ilgi duyan bir sürü arkadaşımı da heyecanlandırmıştır. Ancak Maliye Bakanlığı hâlâ meslek mensubunun imzası bulunmayan beyannameleri almaya devam etmekte. Kalite belgesi alan bürolarımızın maliyetlerinin de artacağını göz önüne alırsak, bu konuda diğer bürolarla, hatta imzasız verilen beyannamelerle, ki bunlar kaçak muhasebeci dediğimiz diğer muhasebeci arkadaşlarımız diyemeyeceğim. Bunlarla, ruhsatsızlarla, Maliye Bakanlığı arasında, TÜRMOB'la Maliye Bakanlığı arasında nasıl bir görüş ya da çalışma olacaktır?

Bu konuda görüşlerini almak istiyorum. Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet, değerli arkadaşlar ilk turda söz isteyenlere söz verdik. Şimdi önce panelist arkadaşlara çok kısa bir süre, hem sorulardan esinlendikleri ya da doğrudan olan sorulara ya da diğer arkadaşların konuşmalarından esinlendiklerini yanıtlasınlar.

Buyurun efendim.

Ersin Özince

Teşekkür ederim. Kısa olması açısından belki biraz radikal olacak ifade ama, bilânçoyu banka giriş sınavında sayamayanlardan biri de benim. İngilizce söylesem olur mu dediydim, olmaz dediler. Kabul buyurdunuz bugün burada konuşuyorum, fakat Yurttaşlık Bilgisi dersinde, ilkokulda bize öğrettiği kavramlar benim kayıt dışını etik anlamda kabul etmemi mümkün kılmıyor. Yurttaşlık Bilgisine dönmek istiyorum ben.

İkincisi yurttaşlığım üstüne, daha sonra bakıyorum ki, tekrar ediyorum çok çocuk yapmışız biz. Çağcıl 30 milyon aday insanımız var, bunlara bir de uluslar arası standartta etik değeri kabul ettirmek veya sunmak açısından Türkiye'nin liberalizmden ne anladığını, sermayenin demokrasiden, serbest piyasa ekonomisinden ne anladığını teşhis etmesi lâzım.

Bilânçosu gerçek olmayan şirket Türkiye'nin gerçeğidir. Bizden kredi almaya devam edecek, ama bu bankacılık prensibinde kolumuz büküldü. Biz kredibilitesi, kredi değerliği az firmalara kredi vermeye devam ettikçe sermaye imkânlarımızın ölçüsünü de verebileceğiz, o da bizde az. Kimse de getirip bizim ülkemize bu mavi bayrağı çekmeden kredi riski yüksek firmalarla ticaret yapılınsın diye sermaye koymayacak.

Uzatmadan şeye de bir cümle söylemek istiyorum. Bu globalizasyonda tabii zaman faktörü de çok büyük önem kazandı. Yani özellikle bankacılık sektöründe risklerin bu piyasaların devinimi içinde, çok ciddi finansal çalkantılar içinde sürekli ölçülebilmesi de firmalar, müşteriler boyutuna da indirgendikçe, yani bizim böyle Türkiye'de usul bu, kayıt dışılığı var. Kayıt dışı olunca her şey kayıt dışı. Çok güzel örnekler verdiniz, ama onlar işletmeleri anlık oynatabilen faktörler bir yandan da. Yani buna istediğimiz kadar sermayemiz kifayet etsin, bir de belli frekanslarla bankaların risk değerlendirmelerine uygun içindeki unsurlar değerlendirilemezse onda da senkronizasyonu sağlayamayacağız.

Efendim uzatmayayım, yani bizde bu risklerle mütenasip bankacılık yapacak sermaye yok. O nedenle uyulmadığı takdirde de Türk bankacılık sektörünün kayıt dışı bilânçolara verebileceği riskler de mahdut kalacaktır.

Bir önemli hususa daha dikkat çekmek isterim. Kayıt dışılık oldukça malî sistem de büyümüyor zaten. Yumurta tavuk misali. Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet teşekkür ederim.

Prof. Dr. Rüstem Hacırüstemoğlu

Evet efendim. Bana Sayın Ahmet Akın'ın üç noktada sorusu var. Birincisi 7'yi 2'ye bölemeyen çocuklar.

Tabii bu çocuklar sizlerin çocuğu, daha sonra geliyor biz eğitimcilerin çocuğu oluyor ve bizim amacımız serzenişte bulunmak değil, bunları eğitmek; eğiteceğiz.

İ

kincisi programlar, program konusu Sayın Rektörüm tarafından cevaplandı.

Üçüncüsü sınavsız geçiş. 2 yıllık meslek yüksekokulu programları için geçerli bir konudur bu ve muhasebe bölümü yalnızca 2 yıllık meslek yüksek okullarında var. Zaten 2 yıllık meslek yüksekokullarından gelenlerin de meslek örgütündeki sürecini siz benden daha iyi biliyorsunuz.

Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkürler. Buyurun Mehmet Bey, söz sizin.

Mehmet Atuğ

Bana sorulan soruda “Sınavlara kimleri alıyorsunuz?” Sayın Rektörüm de bu konuda ayrıntılı bir açıklamada bulundu. Başka söyleyecek şey yok.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkürler. Buyurun Kubilay Bey. Söz sizin.

Kubilay Temuçin

Efenim bana soru yöneltilen bağımsız denetim kuruluşlarının denetimini yapıp yapılmadığına yönelikti.

Şimdi Sermaye Piyasası Kurulu kapsamındaki şirket yatırım fonu, aracı kurum denetlemek üzere şu anda listemizde 80 adet bağımsız denetim kuruluşu var. Bunları zaman zaman periyodik denetliyoruz, zaman zaman olaylar üzerine kendisini kalite kontrolü dediğimiz, denetleme demeyeyim de, denetleme sözcüğü tam olmuyor belki. Kalite kontrol dediğimiz ifadeyi kullanayım. Bunları yapıyoruz.

Bunları kamuoyuna duyurulunlar genelde listeden çıkardıklarımız oluyor. Şimdiye kadar tam sayı hatırımda değilse de geçmişten bugüne kadar 20'nin üzerinde biz bağımsız denetim kuruluşunu listemizden çıkarttık. Demek ki önemli bir müeyyide uygulamışız.

Bunun dışında listeden çıkarttırmayı gerektirmeyen ama, uyarı, dikkat çekme vesaire ve birtakım yaptığı denetim faaliyetindeki eksiklikler sebebiyle de dikkati çekilen bağımsız denetim kuruluşları vardır. Onlar da kendilerini biliyorlar ve daha sonraki olaylarda bu eksiklerini yapmamaya çalışıyorlar.

Sistem bizde bu şekilde çalışıyor.

Onun dışında bağımsız denetim kuruluşuna ilişkin olarak biliyorsunuz önümüzdeki dönemde, yani 2003 yıl sonundan başlayarak önemli stratejik değişikliklerimiz söz konusu. İşte 5 yılda bir ilgili şirkette rotasyon, bağımsız denetim şirketinin rotasyonu söz konusu. Denetim faaliyetiyle, danışmanlık faaliyetinin arasına Çin setti çekmek suretiyle ayırma söz konusu. Bunlara göre bağımsız denetim kuruluşlarında kendilerini yeniden bu günümüz şartlarına adaptasyonu gerekiyor.

Bir ikinci konu, kurallara ilişkin, yani finansal raporlamalar dediğimiz şeyler, standartlar yükseliyor. Peki bu standartlara uyalım, uymamız gerekir diyoruz, ancak demin bazı soru yöneltenler de söylediler haklı olarak. Bu kayıt dışılık sistem yürüdüğü sürece bu diğer üst düzeydeki kurallar uygulansa tam bir sonuç alabilir miyiz?

Evet yani hayatın yaşayan tarafından bu kayıt dışı ekonominin konusu var. Bunun çözümü de ilk açılış konuşmalarında siyasî irade olarak belirtildi, yani Maliye Bakanlığının elinde yasal yetki de var. Her türlü harcamanın bankacılık veyahut malî sistem tarafından kayıt altına, yani belge altına, EFT, kredi kartı, havale, ödeme dekontu vesaire sistemlerle, aracı kurumlar, sigorta şirketleri tarafından. Yani bütün harcama, ödeme işinin malî sistem tarafından yapılmayı zorunlu kılacak bir sisteme geçmediğimiz sürece biz diğer kuralları da tam uygulasak yine bu ekmeği büyütemeyeceğiz. Bu gözüküyor.

Burada gelmişken ifade edeyim. Zaman zaman biz Maliye Bakanlığına da bu tür, buna artık bir an önce geçilmesini öneriyoruz. Çünkü işte KOBİ piyasaları için bir şey yapacağız, bu kayıt dışılıkla karşılaşılıyor, diğer büyük şirketlerle ilgili bir şey yapılacak aynı sorunla karşılaşılıyor. O zaman bunun temel çözümü insanların, şirketlerin vesairenin ekmek ve gazete alma dışındaki her şeyinin, nakit para dışında, efektif dışında ödeme araçları yapılmasıdır. Bunu bütün dünya, çağdaş dünya bu şekilde yenmiş. Eğer çağdaş bir dünya çağdaş bir ülke olacaksak üst kuralları, yani daha iyi kuralları uygularken alt yapımızda da, sistemimizde de bu efektif veya nakit veya keş ödeme sisteminden hızla uzaklaşmamız gereğidir.

Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkürler. Buyurun Sayın Sevinç.

Fikret Sevinç

Tabîî kayıt dışılık konusunda bankacılığın böyle kayıt altına alma veya Bankacılık Düzenleme Kurulunun bunu destekleyici önlemler alma dışında bir rolü olduğuna da inanmıyorum ben.

Kayıt dışılığın sebebi üç tane noktada özetlenebilir belli başlı. Tabîî bankacılık sisteminin de rolü bunda ama, üç tane sebebi var. Birincisi; içinde yaşanabilir bir malî sistemimiz yok, yani oranlarıyla, karmaşıklığıyla, enflasyon muhasebesinin olmamasıyla, entegrasyonunun olmamasıyla içinde yaşanabilir bir malî sistemimiz yok. Yani diğer bir ifadeyle, tüm malî kanunları uygulayan bir işletmenin batmama olasılığı yok.

İkinci husus, varsayalım ki çok güzel malî kanunlarımız var, yani vergi kanunlarımız filan derli toplu düzenlenmiş. Eğer bunun olduğu bir ülkede yaşıyor olsaydık bile, bu sefer de yakalanma olasılığı, yani bu kayıt dışılığın yakalanma olasılığı neredeyse yüzde 1'ler, 2'ler, 3'ler, 5'ler seviyesinde. Dolayısıyla, bu da bir kayıt dışılık sebebi.

Üçüncü sebep de, varsayalım yakaladık, ne ceza uyguluyoruz kayıt dışıya? Dolayısıyla, kayıt dışılığın sebebi bankacılık sisteminde değil. Bankacılık sisteminin çok yardımcı olabileceği hususlar var. Dolayısıyla, farklı yerde. Onu hep beraber başka bir sempozyum konusu tartışmak gerekir diye düşünüyorum.

Bu Maliye Bakanlığının da basit usulü teşvik etmesi benim de hiç kabul edemediğim bir şey. Teknolojinin bu kadar geliştiği bir noktada, yani bilgisayarla tuşa basarak malî tabloların tamamını çıkarabildiğiniz bir noktada, siz nereden aldınız kayıtları bilmiyorum ama, ben dün almaya çalıştım Maliye Bakanlığından, 1,5 milyon, 1.6 milyon civarında ticarî kazanç sahibi var ve bunun, onu da bulamadım ama. Benim eski bilgilerim bana şöyle söylüyor. Yüzde 80'i ikinci sınıf defter tutmaktadır.

Şimdi tabîî yani burada biz konuştuk sayın hocalarım da dedi böyle, yönetim muhasebesi, finansal muhasebe, uluslar arası standart. Bizim ülkemizin yüzde 90'ı gelirim bu, giderim bu, farkım bu diyen bir zihniyette. Dolayısıyla, yani teknolojinin de bu kadar geliştiği bir noktada, yani tuşa basarak bilânço gelir tablosunu çıkarabilme lüksümüzün olduğu bir noktada böylesine basit usulü de kabul etmek mümkün değil.

Ben bu noktada kesiyorum. Teşekkür ederim.

Tabîî devlet de, yani hepimiz suçlu. Şimdi burada bizler, sorumluluk taşıyan devlet, tabîî bu işte kusurlu, hepimiz de bundan payımızı alıyoruz hiç tereddütsüz.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Teşekkürler. Buyurun Sayın Sanlı.

Nail Sanlı

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İsmini yanlış almadıysam Osman Dinçbaş arkadaşımızın bir sorusu vardı. Ben tabîî tebliğimi hazırlarken globalleşmenin muhasebe mesleği üzerindeki sakıncaları ve yarattığı tehditler kısmında kullandığım bir ifade var. Sermayenin hızla dünyaya yayılmasıyla birlikte mesleğimizde de standartların uyum sağlaması ve yeknesaklığı ön sıralarda yer almıştır dünyada. Bu da çok uluslu hizmet veren denetim firmalarına bir avantaj sağlamıştır. Bu literatürde de böyle geçiyor, yani kaynakçalarda vardır şeyde.

Ülkemizde de bunu defter tutma boyutunda bile müşahede etmekteyiz dedi. Bu bir vakıa. Tabîî Enron sonrası Sarbane Oxly Yasası bunu yasaklamış ama, engelleyememiş. Zaten bir başka yasalarda da çok yasaklara tâbi birtakım bazı hükümler var ama, yasaklar hep ihlal ediyor ve yasaklar, yani bir türlü yasaklanamıyor. Bu da bunlardan birisi. Türkiye'de böyle bir vakıa. Ben bunu bir suçlamadan ziyade globalleşmenin önümüze getirdiği bir tehdit, bir sakınca olarak dile getirdim. Türkiye'de de bunun varlığından haberdarız ama, herhangi bir suçlama şeklinde dile getirmedim. Bununla hep birlikte mücadele etmek, tabîî o yasanın yasak hükümlerine de birlikte riayet edeceğiz. O çerçevede dile getirdim. Amacım suçlama değil ama, böyle bir vakıa da var Türkiye'de, müşahedelerimiz de var bu konuda.

İkinci bir konu, Mehmet Kaya İzmir'den arkadaşımız. Ben İSO 9000 çerçevesindeki bürolardan söz ederken biraz dünyada globalleşmenin getirmiş olduğu bazı gerçekler vardır. Artık sunulan hizmetlerin kalitesi çok önemli dünyada ve uluslar arası çapta bu hizmetler verilmeye başlanacak. 2007 yılından sonra da demin hocalarımız da dile getirdi, uluslar arası muhasebeci kimliği, muhasebeci unvanı önümüze gelecek.

Ben bir meslek örgütünün yöneticisi olarak bu konuya bakarken biraz bugüne kadar yapmış olduğumuz uygulamaların tersinden bakmaya çalıştım. Sadece bakış açımı biraz değiştirme.

Hepiniz biliyorsunuz ki bugüne kadar yayınlanmış 5 tane mesleki kararımız var. Ama bir uygulama birlikteliği sağlayamadık. Neydi burada? Resmi Gazetede yayınlanmış. Zorunlu hâlde uygulanması gereken mesleki kararlar. Üstelik bunları Genel Kurullarda almıştık, elbirliğiyle almıştık bu kararları ama, bir türlü uygulayamadık.

O zaman mesleğimizin üyelerini ve meslek örgütümüzü dünya uluslar arası meslek örgütleri platformunda hazırlayabilmek için ne yapmamız lazım? Kişisel olarak bir düşüncemi ortaya koyuyorum, ben tersinden bakıyorum. Gelin teşvik yaratalım diyorum ve artık yanlış yapan, etik kuralları ihlal eden meslek mensuplarını Disiplin Kurullarımız cezalandırırken, doğru çalışan etik kurallara bağlı meslek mensuplarımızı da meslek örgütü başta olmak üzere koruyucu bir sistem yaratalım diyorum. Bu da, birtakım bazı tanımlamaları yapacağız ve bu tanımlamalar ölçüsünde hizmet veren meslek mensupları ve ofisleri güvence altında çalışacak. Bunlardan hizmet alan kuruluşlar da güvence dahilinde hizmet aldıklarını bilecekler. Meslek örgütü de bu bürolarını ve üyelerini meslek kamuoyuna büyük bir gururla ve iftiharla sunacak, tanıttak, çekinmeyecek bundan. Benim kalite güvence merkezine dahil bürolarım, üyelerim bunlardır, bunlar TÜRMOB güvencesi altında hizmet verecek diyorlar.

Ben biraz bu çerçevede teşvik yaratırız, meslek mensupları her geçen gün o havuza girebilmek için yarış içerisinde olacaktır, meslekte kalite artacaktır, uluslar arası platformda kaliteyi ve yarış ve rekabeti ancak öyle yakalayabiliriz diye düşünüyorum.

Bunun arkasından ücret kendiliğinden çözülür zaten. Zaten öyle bir sorunumuz da yoktur. Son 3 yıldır Odalarımızın yayınlamış olduğu ücret tarifeleri uygulanmakta, ikinci başka bir tarife de yoktur.

Teşekkür ederim.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Çok teşekkür ediyoruz. Şimdi bundan sonraki zaman benim. Bir kişi söz istemişti, adını okumadığım için vermemiştim, hiç olmazsa bu zamanından çalayım, o da 3 dakika konuşsun. Bülent Çetin, buyurun.

Bülent Çetin

Sayın Başkan, teşekkür ederim. Ben özellikle Özince'ye bir sorum olacak.

Şimdi müşterilerimizin kredi taleplerinde tabii bankadan gelen evrakları biliyorsunuz onları doldurmaya çalışıyoruz. Kayıtlarımızdaki mevcut tablolarımızı aktarmaya çalışıyoruz. Tabii banka müdürü veya sizin bölge müdürlükleriniz var, bankaların değişik istihbarat birimleri var. Zaten o müşteriye kredi vermeyi düşünüyor. Biz kayıtlarımızı aktardığımız zaman, kayıt dışını söylediler, çok net de orada birtakım şeyler görünmediği için zaman zaman istihbarat birimlerinden yükseltin şuraları şuraları yüksek gösterin diye talepler geliyor. Tabii meslek camiası olarak biz bunu yapmıyoruz ve kendileri belki bunu yapıyorlar ve kredi talebini yerine getirerek o firmaya kredilerini veriyorlar.

Bu konuyla ilgili sizin Bankalar Birliği Başkanı olduğunuza göre bir çalışmanız var mı? Yani bu kredi taleplerinde gerçekten bize böyle talepler geliyor. İkincisi de, sonuçta bu krediler dönmediği zaman Bursa'da yaşadım ben, bir işverenin, yani örneğin diyelim 1 milyarlık değerli gayrimenkulünün kredi karşılığında işte 5 milyar, 10 milyar veya 100 milyar ve 5 trilyon karşılığında krediyi kapatmak suretiyle arsayı banka alıyor üzerine ve üzerine de bir yük oluyor tabii. Gerçekten rayiç değeri de o değil.

Bu konuda önlemlerinizi var mı? Teşekkür ederim?

Ersin Özince

Şöyle efendim bir cümleyle. Bu tür hatalı uygulamalar bir örümcek ağı gibi BDDK tarafından örülmekte olan risk yönetimi sistemi doğrultusunda sürdürülebilir değil. Bankada, bankacılar da bunu öğreniyoruz, şimdi öğreniyoruz. Bir firmanın kredibilitesi düşük dahi olsa banka kredi verir, ona mani bir şey yok. Teminatın miktarını yüksek gösterir, ama giderek hep onların doğrusunu, düzgününü sağlayıcı sistem kuruluyor ve dolayısıyla banka hâlâ o krediyi vermek istiyorsa verir, serbesttir de, ticarî ilişkidir, ama onunla bağdaşık sermaye özgülemesi gerekiyor. Murakıby geldiği zaman BDDK'nın güzel vermişsin, iyi vermişsin, teminat da iyi vermişsin, ama bu teminatı şişirmişsin. Koy bakayım buna şu kadar karşılık diyor. Onu da koyacak bizde para yok, bunu sürdürmeyeceğiz. Ben onu kastetmek istiyorum. Bu hatalı uygulamalar sürdürülemez.

Masum Türker, Oturum Başkanı

Evet teşekkür ediyoruz. Değerli dinleyiciler, şimdi değerli arkadaşlar saat 1'de Sayın Özince terk edecek burayı, o bakımdan 1'e 5 kaldı. Birazdan soru sormak isteyen arkadaşlar nasılsa buradayız, bir de kır gezisine gideceksiniz, daha da birbirinize sorarsınız orada.

Şimdi bugün burada globalleşmede muhasebe mesleğinin vizyonunda yapılacak, yapılması gereken değişiklikleri görüştük; 3 gündür bunu görüştük ve çok da iyi yapmışız. Bizim örgütte Ahmet Akın barometredir. Sorduğu sorularla amacımız hakkında bilgi verir. Sınama uygunluk denetiminden bahsetmedik, kayıt dışı ekonomiden bahsetmedik diye eleştiride bulundu. Zaten amaç onlardan bahsetmeden yeni şeyleri ortaya koymaktı. Onları nasılsa tekrar konuşuyoruz, hepimiz biliyoruz.

Ve hemen hemen katılımcıların tümü 3 gün boyunca dışarı fazla çıkmadılar, ihtiyaç molası bile az oldu. Bu da amaca ulaştığımızı gösteriyor.

Şimdi değerli arkadaşlar, biz küreselleşmeyi yanlış tarif ediyoruz. Ben 3 gündür söylemedim. Küreselleşme böyle hakikaten bize dayatıldığı gibi değil, o kitaplardaki bütün tarifleri atın. Küreselleşme sermayenin uluslar arasılaştırılması olgusudur ve bizim rolümüz uluslar arasılaştırılmada şöyle tarif edilir. Uluslar arasılaştırmayı kolaylaştırıcılar arasında gözükmüyoruz. Danışmanlar, hukukçular, muhasebeciler diye. Ve bu uluslar arasılaştırmanın gereği olarak yabancı şirketi istiyorlar buraya gelenler. Onlar keyiflerinden istemiyorlar geldikleri zaman, ona da itiraz eden yok. Niye istiyorlar? Eğer Shell şirketini dünyada Earnst and Young denetliyorsa Türkiye'ninkini de o denetler. Bu kararı şirket topluluğunun genel kurulu alır ya da biraz daha esnek davranılır, örneğin ABB, der ki yavru şirketlere sizleri şu iki şirket denetler, onları da tamim eder. Firma iki şirketten genel firma seçer.

Burada şikâyet şu ve almamız gereken tedbir bu. Bir, dört büyüklerden birisinde çalışan, ama geldiği orijinle, şimdiki çalıştığı orijini de karıştırmaması gerekir, hani ilk Earnst and Young 'taki çalışma koşullarını yakından çok iyi biliyoruz. O zaman Sayın Bayülken'in kurduğu sistemde bu rotasyonlara, belli büyüklükteki işletmelere müdahil olmama gibi ciddi prensipleri vardı, ama o prensipleri burada üç Disiplin Kurulu üyesi arkadaş arka arkaya –söz vermemin nedeni de odur- ihlal edenler var.

Şimdi halka açılmanın biraz da gelmiş nedenlerinden biri budur. Oranın denetimini yapan, malî müşavirliğini yapan kişi firmayı artık halka açılmayı tavsiye etmiyor. Niye etmiyor? Kendisi bağımsız denetim ruhsatına sahip olduğu hâlde, halka açılmaya gittiği zaman daha bir yıl evveline kadar –bunu ben SPK'nın mensupları önünde söylüyorum- SPK'daki uzmanlar siz bunlara denetletirseniz kolay açılırsınız diye o zaman beş büyükleri dayatıyordu.

Sonra gidiyorsunuz halka açılma işini, arz işlemini yapacak firmaya, bunların ismi olursa daha kolay satarız ve açın bakın bunun örneği kolaydır, SPK kayıtlarında da vardır, Borsa kayıtlarında da vardır. Firmanın normal bir bağımsız denetim şirketi vardır, halka arz anında önerilmiş böyle bir şirket vardır. Dünyada uluslar arası muhasebe ruhsatına sahip bir tane kuruluş yoktur. Yani ne dört büyükler böyle bir ruhsata sahiptirler, ne de dört büyükler olmayanların. Biz bunun olmadığını söylüyorduk, ama şimdi 2007 yılında olacak. 2007 yılında olacak olan bu ruhsata bizim meslek örgütümüz dört-beş yıldır hazırlığını yapıyor ve meslek örgütümüzün büyük bir avantajı var. Bunun alt koşullarını hazırlayan komitede, biraz evvel ismini saydığım iki profesör arkadaşım ile birlikte ben bulundum; üçümüz bulduk. Yani kullanılacak eğitim programının, bırakın onu müfredatın içeriğini biz biliyoruz.

Sonra bunu denetlemeye başlayacak olan ve şimdi Kıta Avrupa'sıyla Anglosakson arasındaki kavgadan dolayı bugünlerde askıya alınmış olan Compliance-Uygunluk Komitede de bizim Genel Başkanımız Sayın Mustafa Özyürek'le Yardımcı Doçent Fatih Yılmaz kardeşimiz çalıştılar. Yani bu denetimin de az buçuk kurallarının temeli hakkında bilgi sahibiyiz.

Şimdi biz bunu yaparsak, bu kadar savunursak ortaya çıktı ki Kubilay Bey diyor ki, biz hiçbir firmanın yerli mi yabancı mı olduğuna bakmıyoruz. Gerçi şimdi soruyorlar şirketlere, bir yabancı şirketle antlaşmanız var mı, antlaşmanızın tarihini bildirin filan. O sorular da 3568 Sayılı Yasaya aykırı sorulardır ya, apayrı bir şey. Çünkü bizim yönetmeliklerde konmuş unvanı kullanmak bile yasaktır, Kanunda da öyledir ve bütün

dünyada bu eğilim vardır kendi mesleğinden neşet eden kişiyi bulmak için. Ama Kubilay Bey çok güzel bir şey söyledi.

Yani bunlara niye gidiyor insanlar? Tanındıkları için. Hani adam da geliyor ya Shell diyor ki, “PriceWaterhouseCoopers” olsun, Deloitte olsun ya da şey olsun. O zaman bu Sempozyumda çok önemli bir sonuç çıktı.

Artık bizim Odalarımız ve TÜRMOB eğitim faaliyetlerini “Out Sourcing”e versinler, yavaş yavaş üniversitelerle anlaşsınlar, dönsünler, kendisine bağlı mensuplarıyla şirketlerini tanıtsınlar. Bunu birinci gün araştırma sunan buradaki iki akademisyen arkadaşımızın da mesele ne kadar ilginç, en az bizi tanıyan insanlar kadınlar mıydı. Yani biz muhasebeciler kendimizi kadınlara mı tanıtamamışız? Yani stajyerlerimizin de oranı en fazla erkeklerdir. Ya bu erkekler kız bulup evlenmeyecekler mi? Yani o evlenecekleri kızlara kendini tanıtamamışlar.

Bu bile bizim yavaş yavaş tanıtıma geçmemizi gerektiriyor ve bu tanıtımımızı ben bugünkü konuşmadan özetliyorum. Yalnız Türkiye’de belli yerlere broşürler göndererek değil, İngilizce metinlerle bütün kreditor diye bildiğimiz çeşitli sendikasyon kredisi veren kurumların tümüne, onların “Bankers” diye kalın bir kitabı vardır, en son sayısını Bankalar Birliğinden alırsın, en güncel yapılmış olanı, tümüne göndeririz. Yani biraz daha Nail Beyin söylediği güvence şeyini ben söyleyeyim.

Bizim malî müşavirlerde ruhsat almış olan hepsinin güvencesi ruhsattır. Kapitalist sistemin, liberalizmin temel dayanağı ruhsatlı meslek mensubu işi görmektir. Yani ruhsatı varsa doktordur, ruhsatı varsa avukattır, olsa olsa o güvenceyi biz uzmanlık muhasebesinde, onun da kitabını Sayın Arıkan yayınlamıştı, bizim tarihte kalmış, tekrar çıkartmak gerekir. Ama çok acele bu güvence merkezini benim diyen insanlarımızı içeriğiyle, şu kadar personeli var, şöyle yapmış, şu işleri referans verelim bir kalın kitabımız olsun. Bunu yayayım.

Bugünkü bu görüşmede bu çıktı.

Şimdi bütün bunları yaparken bir konu daha bankacı olarak Sayın Özince dikkatimizi çekti. Dedi ki istediğimiz kadar tartışalım –benim algılayış şeklimle söylüyorum– nüfusumuzun 30 milyonu genç, demokratik yapımızı dikkate alarak mesleğimize yön vermek zorundayız. Şimdi bunu da dikkate alıp bizim mesleğe gelen insanları çekmeliyiz.

Bir başka sonuç çıktı, Sayın Sait Hocamızın katıldığı öteden beri söylenen muhasebe sınırlandırılması. Arandım bir ara bulmadım, şimdi arkalara geldi oturdu. Bizim TÜRMOB’taki ihtilaf kararlarının önemlisi, en fazlası Muğla’dan gelmiştir. Çalışma ekonomisi bölümünü kabul etmem, istatistik bölümünü kabul etmem, haklı olarak savunurdu. Bu bir vakadır, vakalar oluşmuştur o tarihte TÜRMOB’da, şimdi ortaya yeni bir şey çıkıyor.

Bu üniversitelerimizi değiştiremeyeceğimize göre TÜRMOB ve Odalar bu yüksek eğitim veren üniversitelerin ara bir muhasebe lisans üstü programı koyalım. Yani bu o 4-7 ve 8. gruplara baktığımız zaman var. Şimdi Türkiye’nin her yerinde üniversite var.

Sayın TESMER yöneticileri uzaktan kumandalı eğitim de koymuşlar. Bunu yapmamak için bir neden yok.

Peki bütün bunları yaptık, Fikret Bey eski bir Muhasebat Genel Müdürü olarak da bize bu rakamları ülke açısından nasıl kullanacağımızı, hep devlet muhasebesini derken onu kastetti, söyledi. Ve çok değerli Maliye temsilcisi çok güzel bir lâf söyledi. Biz enflasyon muhasebesini öyle değiştireceğiz, saydı saydı sonuçta vergiyi ne azaltacak ne çoğaltacak dedi. Bizim insanlarımız enflasyon muhasebesini biraz daha az vergi verelim diye istiyorlar.

Şimdi bu işi en fazla yapması gereken bankalar enflasyon muhasebesi geçişlerini tamamladılar. Yani onlara şimdi bir vergi avantajı getirseniz bile artık getirmeyecek. Kaldı ki, bakın, TÜSİAD'ın Başkanı konuştuğu zaman ardından da Avrupa Birliği diyor. Ben yanında oturuyorum diyorum ki bu samimi değil. Niye değil biliyor musunuz? Maastricht kurallarına göre bizim Avrupa Birliği üyesi olabilmemiz için 2006 yılına kadar enflasyon oranımız Avrupa Birliği ülkelerinin en düşük enflasyonu çıkan üç ülkesinin ortalamasından 1,5 fazla olamaz. Yani, eğer Avrupa Birliğine gireceksek ya da ona hazır olacaksak hiç burada enflasyon olmayacak. Ama bir başka şey var. Enflasyonu bugüne kadar devlet vergi alma aracı olarak kullandı. Şimdi ondan vazgeçmek zorunda, yani işin realitesi bu.

Şimdi bu olguları dikkate alırken Rüstem Hocamızın söylediği ruhsatlara da kendimizi hazırlayalım. Gerçekten şimdi IFAC'ta bile en etkin grup yönetim muhasebecileri grubudur. Yani bizdeki bağımlı muhasebeci dediğimiz, yanlış değerlendirdiğimiz ayrı bir gruptur, ayrı bir takımdır. Bütün bunları yaparken bizi ilgilendiren tek de nokta şudur; onu da söyleyeyim.

Önce ülkemizin ekonomisi, sonra işletmemizin ekonomisi, en son kendi ekonomimizin. Ama işin gerçeği var, bunu tersten sayın. Önce kendimizi, sonra şirketimizin, sonra ülkemizin ekonomisini kaldıracak en önemli öğedir.

Hepinize teşekkür ediyoruz.